

Ljubljanski
Škofijski List.

== Leto 1907. ==

V Ljubljani, 1907.

Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani

KAZALO

k 42. letniku (1907)

Ljubljanskega Škofijskega Lista.

(Skupaj 11 števil.)

A

	Stran
Aktivitetne doklade bogoslovnih profesorjev	68
Ameriški matični izpiski	75
Anton Bonaventura dr. Jeglič, pismo duhovnikom ob novem letu 1907.	33
Avstrijsko mornariško društvo	90

B

Bavarski podaniki — njih poroke v Avstriji	109
Birmovanje	24, 60 92
Bireti usus occasione viatici	131
Bogoslovci, sprejeti l. 1906/7. in 1907/8.	44 124

C

Casus reservati	52
Cerkvene stavbe itd	41
Communio S. infirmorum non ieiunorum	31

D

Declaratio de Sacra Synaxi in Oratoriis privatis distribuenda	123
Decretum de indulgentia plenaria die Commem. Omnium Fidel. Def. in ecclesiis Ord. S. Benedicti	128
„ de S. Communione infirmis non ieiunis distribuenda	31
„ de sponsalibus et matrimonio	126
„ de trienali relatione Institutorum vota simplicia profitentium	61
„ S. Congreg. Concilii de excardinatione et s. ordinatione	47
„ super missis in oratoriis regularium et aliarum communitatum	48
„ S. R. et Univ. Inquisitionis	93
Dekanski shod	25 53
Delitev nadarbinskih itd. dohodkov	65
Deželna bramba — nje dušno pastirstvo	130

	Stran
Dispensatio super irregularitate ex defectu natalium ab haeresim parentum	89
Duhovno pastirstvo po mestih in trgih	77
Duhovne vaje	75 131
Dušno pastirstvo pri c. kr. deželni brambi	130

E

Edictum S. Congregat. S. Rituum de usu linguae slavonicae in s. Liturgia	45
Enciklika sv. Očeta Pija X. o naukih modernistov	97 113
Evharistijski shod	91 129

F

Facultas sacerdotum excipiendi in itinere confessiones etiam fidelium non navigantium	110
Facultas sacerdotum quoad excipiendas in navi confessiones fidelium secum navigantium	110
Fastenhirtenbrief	12
Fastenmandat	21
Forma brevis Extremae Unctionis in casu necessitatis	48

G

Glasbeni tečaj v Gorici	90
-----------------------------------	----

I

Indulgentia Ss. Rosarium deferentibus concessa	89
Indultum de ieiunio et abstinencia in Provincia ecclesiastica Goritensi	22
Indultum tres Missas celebrandi et S. Communionem distribuendi in nocte Nativitatis Domini	124
Instructio s. Rom. et Univ. Inquisitionis	107
Izpremembe župnijskih mej	32
Izvršitvena naredba k zakonu o povišani kongrui	50

K

Kanonična vizitacija in birmovanje l. 1907.	24, 60	92
Kaplani oboleli — njih nadomestovanje		86
Kolkovanje matičnih izpiskov za železničarje		42
Konference l. 1907.	25	26
Kongrua povišana — zakon		49
" " — izvršitvena naredba		50
Konkurzni razpis	32, 44, 52, 60, 68, 76, 92, 96, 112, 124	132
Konservatorji c. kr. za Kranjsko		48
Kronika škofijska glej Škofijska kronika		
Kronanje slike Marije Pomagaj na Brezjah		91

L

Litterae S. C. Concilii de satisfactione missarum	69
---	----

M

Matice — raziskavanje po njih	60
Matični izpiski za železničarje — kolkovanje	42
Matrimonium — decretum de m.	126

Missae — de satisfactione missarum litterae S. C. C.	69
Motu proprio Pii X. de sententiis pontificalis consilii rei biblicae provehendae praepositi ac de censuris et poenis in eos qui praescripta adversus modernistarum errores neglexerint	125

N

Nabiranje milih darov za pogorelce v Zgornjih Danjah	74
" " " " " v Zgornji Senici	110
Namestovanje obolelih kaplanov	86
Nakupovanje in prodaja državnih papirjev	89
Naznanila in priloge za nakazanje petletnic — kolkovine proste	74
Naznanila osebnih izprememb	91
Novoletna čestitka sv. Očetu	24
Novoletno pismo prem. g. knezoškofa duhovnikom	33
Novomašniki	58

O

Odpustki češčenja presv. Srca Jezusovega v mesecu juniju	57
Odpustki sv. rožnega venca	89
Odredba glede cerkvenih stavb in cerkvene notranjščine	41
Okrožnica Pija X. o naukih modernistov	97 113
Opombe glede petletnic	111

P

Paleografija — tečaj za p.	75
Pastirski list — postni	1
Pastoralne konference	26
Periodična poročila za šematizem	96
Petdesetletnica sv. Očeta	124
Petletnice 49, 50, 88	111
Pismo Pija X. profesorju dr. Commerju	108
Pogorelci 74	110
Poizvedbe glede opuščeni pokopališč in nagrobnih spomenikov	43
Pokojnina župnih upraviteljev	43
Pooblastila za tridnevnice ob vednem češčenju presv. Rešnjega Telesa	30
Poročilo o dekanskem shodu	53
Poročilo o delovanju Sodalitatis Ss. Cordis l. 1906.	70 88
Poroke bavarskih podanikov v Avstriji	109
Postna postava	11
Pozakonitev otrok 43	87
Praktične opazke o pripravi za prvo sv. obhajilo	39
Pripravljanje na sv. birmo	26

R

Rafaelovo društvo	111
Raziskovanje po maticah	60
Razpis Schlackerjeve ustanove	111

S

	Stran
Schlackerjeva ustanova	111
Slavonicae linguae usus in S. Liturgia	45
Slovstvo	31, 44, 59, 75, 92 112
Sponsalia — decretum de sp	126
Sprejem v zavod sv. Stanislava	58

Š

Šematizem — poročila za l 1908.	96
Škofijska kronika	32, 44, 52, 60, 76, 92, 96, 112, 124 132

T

Tečaj za paleografijo	75
---------------------------------	----

U

Uctionis Extremae — forma brevis	48
Usus linguae slavonicae in S. Liturgia	45
Usus pileoli vel bireti occasione viatici	131

Z

Zahvala sv. Očetu za okrožnico „Pascendi dominici gregis“	123
Zakon o povišani kongrui	49
Zakon o povišanju plač državnih učnih oseb	67
Zapisnik dekanskega shoda	53
Zavod sv. Stanislava — sprejem v	58

Ž

Župnijski izpit	51 112
---------------------------	--------

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Vsebina: 1. Postni pastirski list prem. g. knezoškofa. — 2. Postna postava za l. 1907. — 3. Fastenhirtenbrief Seiner fürstbischöflichen Gnaden — 4. Fastenmandat für das Jahr 1907. — 5. Indultum de jejuniis et abstinentia in Provincia ecclesiastica Goritiana. — 6. Novoletna čestitka sv. Očetu. — 7. Kanonična vizitacija l. 1907. — 8. Konference l. 1907. — 9. O pripravljanju na sv. birmo. — 10. Pooblastila za tridnevnicu ob vednem češčenju presv. Rešnjega Telesa. — 11. Decretum De S. Communionem infirmis non ieiunatis. — 12. Slovstvo. — 13. Izpremembe župn. mej. — 14. Konkurni razpis. — 15. Škofijska kronika.

1.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski,

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu.

Ko vam po stari, lepi šegi o početku posta zopet izpregovorim pismeno, kaj vam hočem lepšega oznanjevati in deliti, kakor je sreča, mir in blagoslov v Jezusu Kristusu.

Za srečo smo ustvarjeni in iz vsega srca po njej kopravimo; mir, domači mir je bistven za našo srečo na zemlji; blagoslov iz nebes pa nam pomaga ohraniti mir in pospešuje zaželeno srečo.

Toda sreče, miru in blagoslova ne dobimo razen po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Na svet je prišel, da nam prinese srečo, mir in blagoslov; učil nas je spoznavati pravo srečo; trpel je za nas bičanje, trnjevo krono, sramotno smrt na križu, da nam pridobi in zasluži vse tiste milosti in pomoči, ki so nam potrebne v dosego teh nebeških darov.

On nas vabi, da postanimo Njegovi učenci, da hodimo za Njim, ako hočemo biti deležni sreče, miru in blagoslova, ki prihaja od Njega. Pove nam pa tudi, da se moramo vsak dan zatajevati, da moramo vsak dan svoj križ no-

siti, ako hočemo Njegovi učenci biti in k pravi sreči priti.

Kajne, saj miru, blagoslova in sreče ni tam, kjer vlada strast, kjer je greh doma; ampak le tam, kjer se z zatajevanjem strast premaguje, kjer se vsakdanji križ nosi kot poslan od samega Gospoda našega Jezusa Kristusa, v katerega verujemo in upamo, kate rega ljubimo iz srca.

Ali, ravno vero v Jezusa nam hočejo vzeti, ravno življenje po Jezusovem nauku nam hočejo onemogočiti, pa nas s tem pahiti v nesrečo, v nemir, v prokletstvo. Pa, do tega ne sme priti! Za to naj vas opozorim 1. na milost sv. vere, 2. na njene težave, 3. na njene nevarnosti, 4. na njeno utemeljenost, 5. na njeno preganjanje, da končno sklenemo vse to, kar je potrebno, da sv. vere ne izgubimo.

1. Vera je milost božja.

V resnici, sv. vera je zunanja in notranja milost božja.

Naj se ta list vernikom prečita polagoma v dveh ali treh nedeljah počenši od nedelje Quinquagesima. Ne bilo bi napačno, ko bi se pred vsakim oddelkom prav kratko in bistro naznanila njegova vsebina, da bodo verniki nauke lažje razumeli in uvaževali.

Zunanja milost je krščanski nauk, ki nam ga daje sv. Cerkev. Saj ne moremo verovati, dokler ne vemo, da se je Bog res razodel in katere nauke nam je razodel. To pa zvemo in se prepričamo po krščanskem nauku svete Cerkve. Saj že sv. apostol Pavel¹⁾ trdi, „da je vera iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi“.

Ta krščanski nauk pa obsega še več drugih zunanjih milosti: ko je človek zabredel v poganstvo, prišel je na svet sam Sin božji, da nas podučí; ustanovil je svojo cerkev, katera naj do konca sveta oznanjuje večne resnice vsem ljudem; in mi smo se rodili v tej cerkvi, pa prejemamo od nje zveličavne nauke. Kaj ne, koliko milosti božjih!

Toda samo zunanja milost še ne zadostuje. Mi potrebujemo še notranje milosti, ki nam našo voljo pripravi, da hočemo verovati, in nam um razsvetli, da verskim resnicam pritrdi. Poglejmo to bolj natanko.

Kajne, vero Bog poplača, nevero pa kaznuje. Ali ne pravi Zveličar²⁾: „Kdor veruje in se da krstiti, bo zveličan; kdor pa ne veruje, bo pogubljen“. To bi pa ne bilo pravično, ko ne bi tudi volja vplivala pri verovanju. Za vero je torej potrebna pripravljenost volje. Kjer te manjka, tam se bo človek veri ustavljal, naj bi bili dokazi še tako jasni. Kako prepričevalno je učil naš Gospod in Zveličar, še z čudeži je svoje nauke potrjeval, vendar mnogi niso verovali. Zakaj ne? Zato, ker niso hoteli, ker niso imeli dobre volje, pa so se notranjemu nagibanju upirali.

Ta pripravljenost volje ni samo naravno nagnjenje, ampak je poseben dar božji. Saj trdi Gospod³⁾ sam: „Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vleče Oče, ki me je poslal.“ Seve, človek se mora nagibu milosti podati, vendar milost voljo prehití, jo zbudi in okrepi, da hoče verovati.

Torej kakor volja sploh na um vpliva, tako vpliva nanj tudi v krščanski veri. Vendar

pa um ni edino od volje odvisen, da bi ji kar slepo sledil. Um more pritrđiti le temu, kar spozna, da je resnično. Da, naukov v sebi razvidnih še tajiti ne more, mora jim pritrđiti, n. pr. dvakrat dve je štiri. No, v sveti veri je pa precej resnic, ki so skrivnostne, pri katerih razum ne more doseči njihove notranje resničnosti, n. pr. da je en Bog v treh osebah, da je v presvetem Zakramentu Gospod Jezus pričujoč z dušo in s telesom, s krvjo in mesom, kakor Bog in človek. Sicer je zadostno in prepričevalno dokazano, da je tudi te skrivnosti razodel Bog, neskončna resnica, in bi bilo zato nespametno o njih dvomiti; toda skrivnost ostane skrivnost nam temna, in dokazi niso taki, da bi nam vero kar naravnost vsilili: odtod je mogoč dvom, sicer pameten dvom ne, pač pa dvom nespameten.

Da pa razum takim, na sebi temnim in nerazvidnim naukom kot od Boga razodetim čvrsto in brez dvoma pritrdi, pomaga mu Bog, ki ga z lučjo vere razsvetli.

Ta luč vere je zopet dar božje milosti, katere ravno tako potrebujemo, kakor pripravnosti volje, ako hočemo in da moremo tako verovati, kakor je za zveličanje potrebno. To je nauk sv. katoliške Cerkve; čujmo samo vatikanski cerkveni zbor: „Nikdo ne more oznanjevanju evangelija tako pritrđiti, kakor je v dosego zveličanja potrebno, ako ga ne razsvetli in ne navdihne Sv. Duh, kateri verno pritrđitev resnici vsakemu zaslaja“. Ta nauk nam je tudi Jezus Kristus sam kar naravnost razodel, saj trdi¹⁾: „Kdor je od Očeta slišal in se od njega naučil, on pride k meni“. In sv. Petru je jasno rekel²⁾: „Blažen si, Simon, Jonov sin, ker tega ti nista razodela meso in kri, ampak moj Oče, ki je v nebesih.“

Ta velika milost, namreč luč sv. vere in pripravnost na njo, se nam že pri zakramentu sv. krsta podeli; saj se v sv. krstu naša duša ne le od vsega greha očisti ampak tudi v tempelj Sv. Duha posveti in okraši z vsemi Bogu

¹⁾ Rim. 10, 17.

²⁾ Mark. 16, 16.

³⁾ Jan. 6, 44.

¹⁾ Jan. 6, 45.

²⁾ Mat. 16, 17.

dopadljivimi čednostimi, torej tudi s čednostjo sv. vere, ker so vse čednosti z milostjo božjo nerazdružljivo spojene. Razen te milosti svetega krsta nam za poedina dejanja vere Bog podeli še posebno dejansko milost, ki razsvetljuje naš razum in nagiba voljo, za neovrgljivo resnico imeti vse, kar nam je on razodel in nam po sv. Cerkvi verovati zapoveduje.

2. Vera je težka.

Vera je torej velika zunanja in notranja milost božja; posebno velik vpliv na čvrsto, neomahljivo vero ima volja. Toda volja naša je pa taka, da je sama po sebi pripravljena upirati se zahtevi, da verujemo, upirati se milosti, ki jo k veri nagiba. To pa za to, ker je vera sama po sebi težka in je mnogo drugih nevarnosti, ki bi voljo od vere mogle odvrniti. Poglejmo najpoprej težave, ki izhajajo iz vere same.

a) Vera je težka, ker so oni dogodki, radi katerih moramo verovati, tako daleč od nas. Kajne, mi verujemo Bogu, ki se nam je razodel po očakih, po prerokih, nazadnje po svojem božjem Sinu in po apostolih. Toda mi teh ne vidimo, ne slišimo. Kedaj so že živeli očaki in preroki! Koliko stoletij je preteklo od smrti Kristusove in apostolov! Da je Bog res govoril po očakih in prerokih, da je Sin božji zares na svet prišel nas zveličat in da je nadaljevanje svojega dela izročil apostolom in njihovim naslednikom, za to imamo dosti zgodovinskih dokazov; toliko jih imamo, da pameten dvom ni mogoč. Ker so pa vsi ti dogodki v davno prošli zgodovini in jih ne gledamo z lastnimi očmi, so vendar z nekako meglo pokriti in to posebno za one, ki dotičnih dokazov ne proučujejo, jih slabo razumejo in rajši razne ugovore proti razodenju preiščujejo. V le-teh se more zbuditi dvom, akoravno neosnovan in zato nespameten.

b) Dalje se nam v veri tudi skrivnosti oznanjujejo; teh pa mi ne moremo spoznati po njihovi notranji resničnosti; naš um jim mora pritrditi, ker jih uči Bog, večna resnica,

in nam jih oznanja po svoji cerkvi. Za vernike sploh po deželi in po mestih, za vernike vseh, tudi najvišjih stanov velja isto tudi za večino drugih nauk, ki sami po sebi niso skrivnost, ki pa zahtevajo posebne bogoslovne in modroslovne izobrazbe, da se morejo točno razumeti in dokazati: vsi ti morajo naukom pritrditi, ne zato, ker jih spoznajo po njihovi notranji resničnosti, ampak ker jih je Bog razodel in jih oznanjuje njegova sveta, nezmotljiva Cerkev. Kdo od vas pa more sam dokazati, da je osebni Bog, da je iz nič ustvaril nebo in zemljo, da ima človek neumrjočo dušo? To vprašanje stavim tudi omikanim krogom.

Zavoljo te okolnosti je sv. vera zopet težka. V nas je tako nagnenje, da bi pritrdili samo onim naukom, katere sami spoznamo po njihovi notranji resničnosti; neradi pa pritrdimo onim, katerih sami ne razvidimo, ampak nam jih le drugi oznanjujejo. Ti nauki nam niso tako jasni in kaj lahko se zbudijo vprašanje: Ali je res, kar nas ta človek uči? Ali on to zna, ali hoče resnico povedati? Kdor to razmišlja, in ni dovolj znanstveno podučen o vseh okolnostih božjega razodetja, on more dvomiti, njemu je vera posebno težka.

c) Ta težava raste, ako pomislimo, da nam vera daje posebno navodilo in postavo za vse naše mišljenje in življenje. O Bogu, o svetu, o nalogah našega življenja ne smemo po svoje misliti, ampak ravno tako, kakor nas uči vera. Pa tudi živeti ne smemo po svoje, marveč po zahtevah sv. vere, ki so pa željam našega spačenega srca prav pogostokrat kar naravnost nasprotne. Vera torej določuje umu gotova pota, vera stavi neomejeni naši prostosti tesne meje, pa je zato težka, jako težka nam, ki čutimo silen nagib le po svoje misliti, le po svoje živeti.

d) Vera nam nadalje prikazuje namen, katera moramo doseči, ki je pa nadčuten, nadzemeljski, šele v večnosti. Saj pravi sv. apostol Pavel:¹⁾ „Vera je trdno čakanje onega,

¹⁾ Hebr. 11, 1.

kar se upa in dokaz onega, kar se ne vidi.“ Ali, kakor govori na drugem kraju:¹⁾ „Iščite, kar je gori, kjer je Kristus . . .; hrepenite po tistem, kar je zgoraj, ne pa po tem, kar je na zemlji.“ Ako je pa človeku težko, prepričati se o tem in verovati, kar je nevidno, koliko bolj težko je zanj, pustiti to, kar vidi in okuša, pa težiti za tem, česar ne vidi, ne okuša, ne čuti! In ali niso pogani očitali kristijanom kot največjo neumnost to, da zaničujejo imetje in uživanje, ki jim je na zemlji kar zagotovljeno, pa namesto tega iščejo nekaj negotovega, kar jih menda onstran groba čaka.

e) Še bolj težka pa nam je vera, ker nebeške dediščine, ki nam jo je pripravil Jezus Kristus, ne moremo doseči razen po poti premagovanja, zatajevanja, po poti križa. Ta pot nas plaši, nas odbija, zdi se posvetnemu človeku nespametna. Ali ni bil križ in je še Judom v pohujšanje, nevernikom nespamet.²⁾ In vendar mora biti nam kot največja modrost! Kaj trdi sv. apostol Pavel?³⁾ „Beseda od križa je sicer njim, ki se pogube, nespamet; njim pa, ki so otefi, to je nam, moč božja. Pisano je namreč, pokončal bom modrost modrih in razumnost razumnih bom zavrnel. Kje je modri? Kje pismoučeni? Kje preiskovavec tega sveta? Ali ni Bog storil, da je neumna modrost tega sveta?“

Ako je pa že težko sprejeti nauk, ki naklada težke dolžnosti, kako težko bo šele sprejeti vero v Križanega, ki pravi, da smo le tedaj Njegovi učenci, ako se vsak dan zatajujemo, vsak dan vzemamo križ na svoje rame in hodimo za Njim po potu križa na Kalvarijo!

Se bolj težko pa je vero ohraniti živo in neomahljivo radi premnogih, hudih nevarnosti, ki ji prete od vseh strani posebno današnji čas.

3. Veri prete nevarnosti.

Katere so pa te nevarnosti? Treba jih je spoznati, da se jih moremo ogibati.

¹⁾ Kološ. 3, 1. 2.

²⁾ 1. Kor. 18, 23.

³⁾ 1. Kor. 1, 18–20.

a) Splošna nevarnost za vero so naše strasti. Saj je znano iz vsakdanje izkušnje, kako strast premaga voljo, jo oslabi in tudi razum potemni. Strastna volja namreč ogleduje vse le od one strani, ki je njej ugodna, njej prijetna; drugih strani še pogledati noče, um od njih obrača in ga nagiba, da njej v prid sodi. V vsakdanjem življenju imate dovolj zgledov, kako strasten človek, n. pr. skopuh, lakomnež, sovražnik, požrešnik, mladenič o ponočevanju, dekle o grešnem znanju vse drugače sodi, kakor pa človek, v katerem te strasti ne plamte.

Ker pa sv. vera zahteva strasti premagovati, ker jih ona obsoja in pobija, obrne se strast proti njej, jo začne prezirati in se jej izkuša izmekniti. Ali ni res, da strasten človek ne mara za pridige, ki njegovo strast v vsi grdobi razkazujejo? Ali ni res, da začne sovražiti duhovnika, ki se njegovi strasti upira? Ali ni res, da v družbi rad govori zoper duhovnike, zoper cerkev in nazadnje tudi zoper vero? Ali ne verjame prav rad, ako kdo trdi, da ni res, kar duhovnik govori, da ni treba hoditi k službi božji, da ni treba prejemati svetih zakramentov? Vidite, kako je vsaka strast veri nevarna!

b) Velika nevarnost za sv. vero je navidezna znanost. Kajne, znanost na nas močno deluje; znanosti iščemo; saj naš razum po znanju hrepeni; od tod privlačna sila izobraževalnih društev; od tod spoštovanje do mož, ki so se znanstvu posvetili in v njem načeljujejo; od tod tudi ponos vseh onih, ki kaj znajo. Toda kaj potem, ako učen mož v svojih preiskovanjih pride do zaključkov, ki se z vero ne ujemajo?

Ako se zaveda človeške slabosti in se spomni, kako se učenjaki motijo, bo spoznal svojo zmoto in šel iznova preiskovat, da jo najde. Toda, ako je na svojo učenost prevzet, ali bo pripoznal svojo zmoto? Ali ne bo marveč začel misliti, da je verski nauk napačen, da je vera znanosti nasprotna, da mu ne pusti svobodnega raziskovanja, ampak ga hoče s svojimi nauki omejevati? Ali prevzeta si-

rota ne bo trdil, da torej vera nič ne velja, in ker ne more reči, da se moti Bog, ki je večna resnica, trdil bo, da se Bog ni razodel, da Boga sploh ni, da je napačno, kar Cerkev uči. Tako pride v nasprotje s Cerkvijo, pa jo začne prezirati, grditi, preganjati; da reši svojo zmoto, zavrže vero in njene resnice.

c) Tudi beseda napredek nas slepi. Saj nas naša narava sama žene, da poizkušamo napredovati. Peče nas, ako se nam očita, da smo zaostali za napredkom časa; sram nas je tega očitaja. In glejte! to je zopet nova nevarnost za sv. vero. Kdo se ne bi čudil nepričakovanemu napredku naših dni! Poglejmo tovarne z njihovimi stroji! Poglejmo uporabo vodnih moči, uporabo elektrike! Tega napredka vera nič ne omejuje, nič ga ne preprečuje. Ako pa učeni ljudje v dozdevnem napredku začnejo tajiti Boga, dušo, večnost, tedaj se mora Cerkev, se mora duhovnik, se mora kristijan upreti in reči: To je zmota, ker nezmotljiva vera nas drugače uči; ti nauki niso napredek v znanosti, ampak napredek v zmoti.

In sedaj se začne vpiti, da je vera napredku nasprotna, da so verni ljudje nazadnjaški ljudje, da so mračnjaki, ki za znanost ne marajo! In sedaj se očita cerkvi, da hoče ljudstvo v neznanju, v nevednosti, v mračnjaštvu pridržati! In ta klic je mnoge v veri omajal; in ta klic je tudi za vas nevaren! V marsikom, ki ne ve, od kod ta klic in kaj pomeni, ki ne ve, kako je zmoten in lažnjiv, je vero omajal.

d) Je pa še en klic še bolj nevaren: klic namreč po svobodi, po neomejeni svobodi v mišljenju, govorjenju in življenju. Kajne, nagon po svobodi je posebno močan nagon. Ze otrok hoče biti svoboden od volje očetove in materine. Kaj pa šele krepki mladenič in čila dekle! Kako vse v njih kipi! Po prostosti, po svobodi, po neodvisnosti koprne; kako neznosna jim je zapoved ali prepoved staršev, kako neznosna beseda pridigarjeva, ki jih pred neomejeno svobodo svari, ki jim kaže voljo božjo in njegovih namestnikov kot mejo, v kateri se morajo gibati, katere ne smejo pre-

koračiti! Kako pa jih vleče vabilo, svobodno poleteti med svobodni svet! In tudi mož, kako težka mu je borba proste volje s postavo cerkveno, z zapovedjo božjo, kakor mu jo dušni pastir oznanja.

Ker je taka naša narava, zato je prenevaren klic, osvoboditi se od predsodkov verskih, osvoboditi se od pretežkega jarma cerkvenih zapovedi, osvoboditi od nasilstva duhovniškega. Ali ni ta klic že premnoge zapeljal, da se obračajo od cerkve, od cerkvenega življenja, od cerkvenih nauk, od duhovnika svojega in polagoma tudi od vere same? Ta klic jih moti in zaslepi, da ne zapazijo, kako jih vleče od resnice v zmoto, od srečnega življenja po zapovedih božjih v življenje po sprideni svojevoljnosti, od prostosti otrok božjih v sužnost hudih strasti.

e) Nevarnost raste, ako neštete prikrite zmote širijo in branijo in v sladkih besedah priporočajo časopisi, knjige, društva. Kako laskavo in prevarljivo znajo pisati oni, ki so že na potu od vere, ki so jo v srcu, morda tudi na zunaj javno že zavrgli! Kako premeteno umejo uporabljati besede: napredek, svoboda, znanost; kako prebrisano umejo hujskati zoper rimske verige, zoper mračnjaštvo, zoper oblastnost Cerkve in duhovnikov; kako znajo uporabiti vsako malenkost, da v še vernih srcih vzbude dvom in sum in sramovanje pred vsem, kar jim je do sedaj bilo sveto! Borba v srcu, borba za vero in proti veri se začne; kakšen bo izid?

f) V tej nevarnosti pogineš, ako ne moliš, ako dobro in prisrčno ne moliš, ako ob nedeljah ne hodiš k sv. maši in pridigi, ako opuščaš sv. zakramente. Naše strasti so tako grozne in naša volja je tako slaba, da vseh izkušnjav odbiti, vseh strasti premagati ne moremo, ako nam ne pomaga Bog s svojo milostjo, ki nam um razsvetli, da spoznamo, kaj je prav in dobro, in nam voljo nagne in okrepi, da spoznano dobro hočemo in storimo. To prepotrebno pomoč pa dobimo le po molitvi in po sv. zakramentih. V zakramentu sv. krsta se nam podeli milost sv. vere, namreč luč po-

trebna, da verske resnice radi sprejmemo; v sv. birmi se nam podeli posebna milost, da se uspešno vojskujemo zoper nevarnosti svete vere; v sv. Rešnjem Telesu se prav posebno vnema ljubezen do Boga in z njo tudi pomnoži milost sv. vere; v sv. pokori se nam izgubljena milost zopet nazaj podeli; sv. maša nam izposluje posebnih milosti, da ostanemo v zvezi z Bogom in da sv. zakramente vredno prejemamo; z molitvijo moremo od Boga vse izprositi, saj je obljubil dati nam vse, česar ga bomo prosili; v pridigi se pa podučujemo o vsem, kar je za versko življenje potrebno.

Ako ne moliš, ne prejemaš sv. zakramentov, sv. mašo opuščáš, od pridige bežiš, teh posebnih milosti ne dobiš, smrtno grešiš; strasti se razvijajo, volja se vedno bolj k hudemu nagiba, um se od verskih naukov obrača proč in premagajo ga preslepljive besede: znanost, napredek, svoboda, neodvisnost! Ti se pa počasi izgubljaš, dokler se popolnoma ne izgubiš.

g) Ne morem si kaj, da ne bi omenil še ene nevarnosti za edino pravo in edino zveličevalno sveto vero: ta nevarnost je vsa naša javna vzgoja. Kaj s tem mislim?

Mi imamo ustavo; cesar ne vlada sam, ampak mi sami posegamo v vlado, posegamo v postavodajstvo. Pravico imamo, da si izberemo svoje zastopnike, ki naj branijo in pospešujejo naše koristi, naše pravice. Pri tem se govori o ljudski volji, ki se mora zgoditi; ljudska volja je nekako nad vse in ne vpraša se, da li je pravična, da li se ujema s praviimi koristmi, posebno, da li se ujema z voljo božjo, s sv. evangelijem, z večno resnico? In od tod dve nevarnosti za sv. vero.

Prvič se navadimo zahtevati, da se naša volja mora izpolniti, ako ne, smo hudi, grozimo in pretimo. Drugič se nam izgublja spoštovanje do državnih in cerkvenih oblasti, ki so nam od Boga postavljene, da naj skrbe za splošno našo korist, za vseh nas časnih in večnih blagor. Navadimo se, od oblasti kar zahtevati, da se nam mora dati, kar hočemo. Tako se posebno zahteva od cerkvenih obla-

sti; in ako se tudi dokaže, da dotična ljudska volja ni utemeljena, ni upravičena, ni posebno pametna, to nič ne velja, ampak ljudska volja se mora zgoditi, tudi cerkvena oblast se ji mora upogniti, kakor da je ljudska volja nad njo. Ako se pa cerkvena oblast iz prevažnih razlogov tem neopravičenim zahtevam podati ne more, podati ne sme, tedaj jeza na cerkveno oblast, tedaj grožnja, da se izvoli druga cerkev, da se preide k stranki socialnih demokratov, torej k oni stranki, ki taji dušo, Kristusa, Boga, večnost!

In ravno ta javna vzgoja, ki izvira iz ustavnega življenja, je v naših časih ena največjih nevarnosti, da se odvrneš od svojega duhovnega pastirja, odvrneš od cerkve in počasi odvrneš od same sv. vere.

4. Vera je dovolj utemeljena.

Pokazal sem vam razloge, zaradi katerih je vera težka, opozoril sem vas na silne nevarnosti, ki ji prete od vseh strani. No, božja previdnost je pa vse tako uravnala, da nam vse te našteje težave in nevarnosti ne morejo škodovati, ter jih vse prav lahko premagamo, ako na dotične božje naredbe pazimo. Ozrmo se na nekatere.

a) Ne more se tajiti prečudna zgodovina judovskega ljudstva. Vsi stari narodi, tudi najbolj olikani, so se pogreznili v poganstvo, v malikovavstvo. Le en narod je ohranil čisto vero v enega večnega, osebnega Boga, vse-mogočnega stvarnika nebes in zemlje, gospodarja vseh rodov in večnega sodnika vseh ljudi; edino ta narod je v sebi gojil čvrsto nado na prihod posebnega poslanca božjega, odrešenika od prokletstva, ki tlači vse narode.

Da, še več: popolnoma jasno je tudi to, da so med njimi vstali možje, ki so prihodnje stvari oznanjevali, posebno o prihodnjem Odrešeniku: eni so označili čas, kdaj pride, drugi rodovino, iz katere se rodi, in kraj, kjer pride na svet; tretji so opisovali njegovo življenje in trdili, da bo učil, da bo čudeže delal, da ga bode njegovo ljudstvo zavrglo, da ga bodo izdali nevernikom, da bode umrl smrti na

križu, da pa bo vstal od mrtvih in šel v nebesa; opominjali so, da bodo zavoljo tega hudodelstva judje zavrženi, da si bo pa on izmed poganov dobil vernikov, ustanovil svojo cerkev, ki se bo razširila po vsem svetu in ostala do konca sveta.

Tako so nam naslikali prihodnjega Odrešenika očaki in preroki, ki so živeli 2000, 1000, 800, 600, 500 let pred njegovim prihodom. Njihove knjige so bile vsaj že v drugem stoletju pred rojstvom Kristusovim preložene na grški jezik in razširjene po vsem poznanem svetu. Vse to je čisto zgodovinsko in se ne da utajiti.

b) Ravno tako zgodovinsko je in se ne more utajiti, da se je vse to, kar so preroki prerokovali izpolnilo nad osebo Kristusovo, in sicer vse do pičice. Pa o tem vam ne bom govoril, saj ste bili o tem že v otroških letih poučeni.

Vprašam le, kaj iz tega sledi? Ali ne nauk, da je terej Kristus oni obljubljeni poslanec božji, da je On naš Učenik in Odrešenik, da je On pravi Bog, Sin živega Boga. To je pa tudi On sam jasno dokazal. Naj omenim le njegovo nad vse čednostno življenje, njegov čist, resničen, vzvišen, vsake zmote prost nauk, njegova prerokovanja, njegove čudeže, njegovo smrt, njegovo vstajenje od mrtvih. Še enkrat vprašam, ali ni dovolj in jasno dokazano, da je On zares pravi Bog, Sin živega Boga? Kogar ne motijo strasti, kdor išče resnico, mora vse to priznati.

Kaj ne, sedaj pa minejo one težave za vero? Saj veljava Boga, ki je neskončna resnica, presega vse in naš um se Bogu rad poda, in rad pritrdi Njegovim naukom, akoravno so skrivnostni, akoravno jih sam ne razvidi v njihovi notranji resničnosti, akoravno nam obeta srečo šele onkraj groba in zahtevajo od nas v življenju premagovanje, zatajevanje, poniževanje. O, Bogu radi darujemo svoj um, svojo voljo, sebe vse: tega ne storiti bi bilo nespametno.

Da, tem bolj lahko to storimo, kolikor bolj jasno vidimo, kaj je Kristus sam za nas

storil: jaslice in križ preglasno oznanjujejo ljubezen, dobrotljivost in usmiljenost Kristusovo do nas. To spoznanje nas pa kar naravnost primora, da Kristus radi darujemo vse, tudi življenje.

c) Nazadnje se ne more utajiti in je zgodovinska resnica, da je narod judovski zavržen in-tava po svetu, ker nima svoje zemlje, nima svojega kralja, nima svojega duhovništva, nima svojega tempeljna, in da je Kristus med poganskimi narodi utemeljil svoje kraljestvo, svojo cerkev, ki je katoliška cerkev. Saj mi to s svojimi lastnimi očmi gledamo.

In tako je On storiti moral, ako je hotel, da Njegovo delo odrešenja ne propade in da bode zares Odrešenik vsem ljudem in narodom do konca sveta. Kaj ne, moral je kaj storiti, da bi se nadaljevalo delo, ki ga je On začel, da bi se oznanjala resnica vsem ljudem, da bi se ponujale milosti sprave z Bogom vsem rodovom in se pokazala pot k večni sreči vsem časom do konca sveta. In zares, zgodovina nas uči, da je On vse to jako modro uredil.

Določil je, da svojo resnico, svoje milosti in svoje zapovedi izroči ljudem, ki naj gredo med vse narode, pa naj one, ki bodo verovali in Njega pripoznali kot Odrešenika, kot Sina božjega, po sv. krstu sprejmejo v Njegovo cerkev, v Njegovo kraljestvo. Da bi pa med njimi ohranil edinost, jim je dal poglavarja, ki naj bo Njegov namestnik in vidni poglavar vse Njegove Cerkve.

Vse to je zgodovinska resnica. Saj vidimo v zgodovini apostole in prvaka med njimi svetega Petra; mi vidimo, kako Peter vso Cerkev vodi in kako je tudi njegov naslednik rimski papež vso to vrhovno oblast nad vso Cerkvijo od njega podedoval; mi vidimo apostole, kako so se razšli po vsem svetu, kako so za naslednike poskrbeli, namreč za škofe, katerim so s pokladanjem rok podelili vso od Kristusa prejeta oblast.

Peter torej in papeži, apostoli in škofje imajo pravico in oblast učiti, po sv. zakramentih milosti deliti in oznanjevati ljudem voljo božjo. Da pa to morejo, jih je Gospod

Jezus pooblastil, da v imenu Njegovem, v oblasti Njegovi med narode stopijo ter jih vabijo v Njegovo edino resnično, edino zveličevalno cerkev; obljubil jim je, da ostane pri njih do konca sveta, da jim pošlje Duha resnice, ki jih bo učil vse resnice in jih obvaroval zmote v ozir verskih in нравnih naukov; zagotovil jim je, da Cerkev Njegove peklerska vrata ne bodo premagala.

To je torej katoliška Cerkev, kraljestvo večne resnice na zemlji. Skozi vsa stoletja je ona na čelu napredka — znanosti in umetnosti; ona je prinesla omiko vsem narodom; ona navdušuje za borbo zoper strasti, ki nam grené osebno, družinsko in družabno življenje; ona uči in zahteva ljubezen do vseh, posebno do ubogih, do vdov in sirot; ona prepoveduje oderuštvo, prepoveduje tlačiti delavca, odtrgati mu od zaslužka; ona uči oblasti, kako so pred Bogom odgovorne za svoje delo, da je le ljudstvom v korist, pa tudi podložnikom zapoveduje pokorščino do postavnih oblasti in sicer radi Boga, od katerega vsa oblast prihaja; ona deli sv. zakramente, edino ona spravlja grešnika z Bogom večnim sodnikom, ker edino ona ima zakrament sv. pokore; ona nam vlija v srca čisto, osrečevalno ljubezen božjo po molitvi in posebno po zakramentu presvetega Rešnjega Telesa, ki je zakrament nerazumljive, neizmerne ljubezni božje; edino ona nas vodi skozi življenje k srečni smrti in k srečni večnosti.

Kolika dobrota je torej katoliška Cerkev! Ako sebi dobro hočemo, ali ne bomo veselo in željno poslušali njenih naukov v cerkvi in zunaj cerkve? ali ne bomo iz srca radi izpolnjevali vseh zapovedi božjih in cerkvenih? ali ne bomo zvesto molili, hodili k sveti maši in sploh k službi božji in k njenim prekrasnim obredom? ali ne bomo hrepeneli spraviti se z Bogom v zakramentu sv. pokore, z Njim se zedinjevati z večkratnim svetim obhajilom?

Da, kar nam Cerkev ponuja in podaja po svojih služabnikih, po duhovnikih namreč, ki so v ljubezni in pokorščini zvezani s svojim

škofom in po škofu s papežem, to ni nobeno breme za nas, to ni omejevanje, ampak pospeševanje prave svobode, to ni nasilno oblastvo duhovnikov in Cerkve, ampak največa dobrota božje ljubezni in previdnosti, to ni nazadnjaštvo, ampak edino pravi napredek na potu resnice in pravice!

5. Vera se preganja.

Resnica torej, katero je sam Sin božji na svet prinesel, pa milost odrešenja in sprave z Bogom je edino v katoliški Cerkvi, ki nam po svojih duhovnikih oznanjuje resnico in deli milosti po sv. zakramentih. Iz tega je jasno kot beli dan, da se vera in Cerkev ločiti ne moreta. Kdor zaničuje, izpodkopuje in preganja Cerkev in njen vpliv, zaničuje, izpodkopuje in preganja sv. vero Kristusovo.

Cerkev so vedno preganjali. Saj je Gospod sam jasno povedal, da se bodo zoper Njegovo Cerkev borile same peklerske moči, toda naravnost je tudi obljubil, da je premagale ne bodo. Pregarjanje sv. Cerkve je važen dokaz, da je ona res Kristusova.

Od vseh preganjanj najbolj grozno in strahovito je ono današnjih dni. Nasprotno temne sile, namreč prostozidarji in njihovi prijatelji po celem svetu so se združili v ta namen, da Cerkev uničijo, da vero v Kristusu izpodkopljejo, da celo vero v Boga popolnoma zaduše. Združili so se in skovali točne načrte, kako bodo složno po vseh državah v dosego peklerskega in bogokletnega svojega namena postopali.

O zlobnem, krivičnem, krutem preganjanju na Francoskem čitate po časopisih. Enako nasilstvo, enako strahovanje se napoveduje tudi drugod, posebno v naši Avstriji, kjer se že čuje klic po razporoki, klic po svobodni šoli.

Poslušajte, kakšen načrt so si leta 1886, v Lipskem skovali, pa bote marsikake napore in razna prizadevanja tudi pri nas bolje razumevali. Njihov načrt obsega nastopnih pet toček:

α) Razbiti se mora cerkvena avtoriteta, cerkvena veljava in cerkven ugled, ki do sedaj

še prav močno vpliva na življenje narodov. To naj se vrši z besedo in pismom, na shodih in po časopisih, kjer naj se črni, grdi, zasmehuje, zaničuje vse, kar zadeva Cerkev in duhovnike, v to naj služi tudi laž, obrekovanje in zavijanje dogodkov.

b) Šola naj se od Cerkve popolnoma loči. Zato se mora duhovniku izpodbiti vpliv do šole, duhovnikom naj se ne dajo učiteljska mesta, oni naj se ne volijo v šolske svete, naj ne bodo šolski nadzorniki, redovniki obojega spola naj se iz šole izpode; kjer to ni mogoče, naj se jim pouk v šolah kar se da otežuje, vse šole naj pridejo v roke svobodomiselnih učiteljev, ki naj se z duhovniki prav nič ne pečajo.

c) Pouk v krščanskem nauku naj se iz šole odstrani. Krščanski nauk namreč zadržuje svobodni polet otroškega razuma in zadušuje razvoj njegovih čustev! Zato naj bodo šole brez vsake veroizpovedi, tudi v knjigah naj se izbriše vsak sled kake veroizpovedi, svete zgodbe in katekizem naj se iz šol popolnoma izključijo.

d) Iz družin naj se odpravi vsak znak krščanstva. Poroke naj ne bodo cerkvene, ampak samo pred županom ali okrajnim predstojnikom, razporoka naj se dovoli; v družini naj ne bo molitve, družina naj se ne udeležuje nedeljske božje službe, pač pa naj se ob nedeljah prirejajo izleti, zabave, veselice, igre, plesi; v hiši naj ne bo nobenih svetih podob, noben duhovnik ne sme v hišo.

e) Tudi ženske naj se emancipirajo, naj se osvobode krščanskega mišljenja in življenja. Zato naj se za deklice ustanove učni zavodi brez verskega značaja, kjer naj se vzgajajo od oseb, ki so se krščanskih nazorov in krščanskega življenja že osvobodile; deklice naj se uče pred vsem tega, kar je prijetno za telo; v roke naj se jim dajo napredno pisane knjige. Nadnaravni namen človekov naj se iz pouka in vzgoje popolnoma izključi.

To je bojni načrt. Kaj ne, ko bi se izpeljal, bi krščanska vera popolnoma izginila. V šolah se o krščanski veri, o Jezusu, o Bogu,

o stvarjenju in duši ne bi ničesar slišalo, v družinah bi od krščanstva nobenega sledu več ne bilo, ženska bi se popolnoma brez krščanske vere izobrazila, cerkvena veljava, ugled in vpliv duhovnikov bi bil uničen: zares, satanski načrt!

Toda, kako nameravajo ta načrt izpeljati? S postavami, sklenjenimi v državnem zboru. Pa kako? Po volitvah morajo priti v državni zbor in na ministrske stole možje, ki so se katoliški Cerkvi in krščanstvu že odpovedali, ako ne javno, vsaj v srcu, pa so pripravljene ta načrt izpeljavati. Vidite torej, kako važne in dalekosežne so volitve v deželni, še bolj volitve v državni zbor!

Francosko ljudstvo ni poslušalo Cerkve; volili so v državno zbornico možje, katere so priporočali prostožidarji in njihovi listi. Kaj se je zgodilo, pa se še godi, to veste. Pognali so redovnike iz dežele, zaprli njihove šole in pograbili njihovo premoženje. Župnijam so vzeli cerkve; zaplenili premoženje, potrebno za vzdrževanje službe božje, za kar so ga verniki darovali; iz cerkvenih hiš so pognali škofo in duhovnike; zaprli so semenišča za bogoslovce, po cerkvah izkušajo službo božjo onemogočiti; iz šol so vrgli sv. križ, mladina v šoli nikoli ne moli, nikoli ne čuje imena Bog, Kristus, duša. In vse to grozno nasilstvo se godi v imenu prostosti, v imenu napredka in kliče se: Sedaj smo se oprostili od nasilstva duhovniškega, oprostili od strahu pred peklom in večnostjo!

Kar je na Francoskem, to se tudi pri nas namerava. Začetek je storjen s tem, da se tudi naša država kot taka v svojem življenju ne ozira na nobeno veroizpoved. Sedaj se pa kliče po razporoki, po svobodni šoli! Vpije se proti Rimu, proti Cerkvi, proti duhovnikom! In ako po volitvah pridejo v zbornico možje tega duha, bomo v malo letih v taki strašni verski borbi, kakor so sedaj Francozi. In kdo bo kriv? Volivci, ljudstvo, ki bi take može izvolilo in jih kot svoje zastopnike poslalo na Dunaj v poslaniško zbornico. Ali spoznate sedaj, kakega pomena je vsem dana volilna

pravica in kolika je odgovornost vašega glasovanja pred Bogom, večnim sodnikom in pred celim svetom!

6. Sklep.

Pokazal sem vam, kaj je vera; razkril sem vam težave in nevarnosti sv. vere; dokazal sem, da je vera popolnoma utemeljena in da se edino v katoliški cerkvi nahaja; opisal sem vam grozen naskok na katoliško Cerkev in sv. vero; opozoril sem vas na važnost volitev: sedaj pa hitim k sklepu in vprašam, kaj nam je storiti, da v veri ne omahnemo, da ostanejo krščanske naše družine, krščanska naša država in ne pridejo do oblasti sovražne moči? Odgovor naj bo kratek:

a) Nikoli ne pozabimo na resnico, da je Kristus pravi Bog, da je torej katoliška Cerkev božja Cerkev, da ima edino ona čisto in nepokvarjeno resnico o Bogu, o človeku, o dolžnostih naših na zemlji in o namenu večnosti. Kar se torej govori in piše proti veri, proti Cerkvi: vse je zmeta in laž.

b) Nikar naj vas ne preslepe besede: svoboda, svobodomiselnost, napredek! Saj veste, kaj se pod temi lepimi besedami prikriva: misli se svoboda od Boga in od večnih resnic, svoboda od zapovedi božjih in cerkvenih, svoboda mesa in strasti; misli se napredek na potu od Boga, napredek v zmoti, napredek nazaj v staro poganstvo. O groznega napredka!

c) Proč od mož, proč od časopisov in knjig, proč od društev, kjer se grdi Cerkev Jezusova, kjer se blatijo cerkveni služabniki, kjer se zahteva svobodna šola, kjer se kliče po razporoki! Proč od njih, da se ne prevarite, ne okužite in ne izgubite svojega Jezusa za se in za vaš rod!

d) Oklenite se mož, kupujte časopise in knjige, snujte društva in pristopajte k onim,

ki branijo pravice božje in cerkvene, ki zahtevajo krščansko šolo, krščansko družino, krščanski zakon, krščansko življenje, ki torej branijo pravo svobodo in pospešujejo pravi napredek na potu resnice in čednosti. Spominjajte se svojega krščanskega prepričanja in svoje odgovornosti pred Bogom prav posebno pri volitvah in dobro premislite, kakemu možu smete dati svoj glas, da vas zastopa v postavodavstvu.

e) Ne pozabite, da je sveta vera in stovitnost v nji, posebno v naših zapeljivih časih, posebna milost božja. Mi uživamo to milost, zato pa bodimo zanjo Bogu hvaležni: Molimo radi, posvečujmo nedelje in praznike, prejemajmo sv. zakramente, ki nam dele in pomnožujejo milost sploh in milost sv. vere posebej: varujmo se greha, posebno greha sovražnosti, nezmernosti, nečistosti, da se nam volja ne razbrzda, da nam um ne potemni in ne postanemo nesposobni, nesprejemljivi za milost in za sv. vero in ne ostanemo trdovratni do konca.

f) Častite posebno presveto Srce Jezusovo, ki nam je neskončno svojo ljubezen razodelo ravno za sedanje grozno nevarne čase, ko gine ljubezen do Boga in se širi sovraštvo do Boga, sovraštvo med narodi, sovraštvo do bližnjega, sovraštvo vsepovsod. Jezus, Njegova resnica in Njegova ljubezen naj vlada v srcih naših!

Da, o Gospod Jezus, pridi k nam Tvoje kraljestvo in sicer po Mariji, Materi Tvoji. Res, za Jezusovim sv. Srcem častimo najbolj prisrčno in odkritosrčno prečisto Devico Marijo! Ona nam bo z notranjim razsvetljenjem pomagala, da premagamo strasti, da krščansko živimo, da ostanemo zvesti Jezusu našemu Odrešeniku in Bogu našemu Stvarniku.

Milost vsemogočnega Boga naj pride nad vas in naj nad vami zmeraj ostane.

V Ljubljani na praznik presladkega Imena Jezusovega, 20. januarja 1907.

✠ Anton Bonaventura

knezoškof.

2.

Postna postava

za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dné 14. junija 1906 morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto gledé posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta* t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od cerkve zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred binkoštni, pred praznikom svetega Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same sdržnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki celega leta.

IV. *Ob sgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona, ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, sprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in postrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Vse one, ki se bodo danih polajšav poposluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli,

na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast pet ran Jezusovih, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblašteni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa

še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispense ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

✠ Anton Bonaventura,
knezoškof.

3.

Antonius Bonaventura

durch Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischof von Laibach

allen Gläubigen seiner Diözese Frieden, Heil und Segen von unserem Herrn Jesus Christus.

Frieden, Heil und Segen sind die großen Güter, welche ich allen Gläubigen in dem Augenblicke wünsche, in welchem ich nach alter und bewährter Gewohnheit zu Anfang der Fastenzeit einige Worte an euch alle richte.

Diese drei großen Güter können jedoch, wie auch schon der apostolische Gruß andeutet, nur von unserem Herrn Jesus Christus erlangt werden. Denn, eben deshalb ist er Mensch geworden, um uns diese höchst ersuchten Güter: Friede mit Gott und den Menschen, Heil auf Erden und besonders in der Ewigkeit, Segen für unser leibliches und geistiges Wohl zu bringen, wie auch jene Wege zu zeigen, auf denen dieselben erreicht werden können.

Nun, die erste Bedingung zur Erreichung dieser Güter ist der Glaube an Ihn, als den menschgewordenen Sohn Gottes und alsdann die Befolgung seiner diesbezüglichen Anweisungen. Durch einen festen Glauben soll Christus in unseren Herzen, in unseren Familien, in unserer Volks-, in unserer Monarchie leben und alles beherrschen; alsdann werden uns Frieden, Heil und Segen zuteil werden.

Allein, die Herrschaft Jesu des Herrn wird heftig bekämpft, das Christentum soll vom Erdboden verschwinden! Dahin geht die Strömung der modernen

Zeit, welche aber auch eben deshalb den Frieden verliert, kein Heil erlangt, und des Segens verlustig wird.

Wie könnten wir von diesem Unglück bewahrt werden? Im Glauben an Christus, den Sohn des lebendigen Gottes. Und in diesem Glauben möchte ich euch durch meinen Hirtenbrief bestärken, weshalb ich 1. von der Gnade des Glaubens, 2. von Schwierigkeiten, 3. von den Gefahren, 4. von der Begründung und 5. von der Verfolgung des Glaubens reden will, um uns dann durch einige kurze Schlussfolgerungen für unser Leben gegen die Glaubensgefahren zu sichern.

I. Die Gnade des Glaubens.

Der christliche Glaube ist eine mehrfache Gnade Gottes: und zwar eine äußere und eine innere.

Die äußere ist der christliche Unterricht, welchen wir in der katholischen Kirche empfangen; denn unmöglich kann man glauben, was Gott geoffenbart hat, wenn man nicht vorerst vernimmt, daß uns Gott diese Wahrheiten wirklich geoffenbart hat. Wie vernehmen wir aber dieses? Durch den Unterricht, den uns die katholische Kirche erteilt. Deshalb sagt der hl. Apostel Paulus¹⁾, daß der Glaube vom Anhören des Wortes Christi komme.

¹⁾ Rom. 10, 17.

Dieser Hirtenbrief möge den Gläubigen an zwei oder drei aufeinander folgenden Sonntagen, vom Sonntage Quinquagesima angefangen vorgelesen werden. Es wäre geraten, vor den einzelnen Hauptstücken den Gläubigen den Inhalt kurz und bündig anzugeben, wodurch das Verständnis erleichtert werden könnte.

Dieser Unterricht ist schon eine sehr große Wohlthat Gottes, er setzt eine lange Reihe von anderen unschätzbaren Wohlthaten voraus. Denn zufolge der Sünde lag die Welt in den graulichsten Finsternissen des Heidentums begraben; da kam der Sohn Gottes vom Himmel herab, lehrte die Menschen, was sie glauben und tun sollen, um selig zu werden; er stiftete die katholische Kirche, damit seine Lehre unverfälscht gepredigt würde bis zum Ende der Welt. Daß wir unter christlichen Völkern geboren sind und das Glück haben, diese heilbringende Lehre zu vernehmen, ist schon eine Gnade, für welche wir Gott den höchsten Dank schulden.

Außer dieser Reihe von äußeren Gnaden erteilt uns Gott auch viele inneren Gnaden zum Glauben. Denn das Wort des Predigers, mag es noch so eindringlich und kräftig, selbst durch Wunder bestätigt sein, reicht allein nicht hin, daß der Mensch die göttlichen Wahrheiten auf die erforderliche Weise glaube. Wer hat das göttliche Wort mit mehr Kraft und Salbung vorgetragen, als Jesus Christus? Und wie viele Wunder wirkte er vor den Augen der Zuhörer! Und dennoch gab es unter ihnen viele, die nicht glaubten. Und warum nicht? Weil sie nicht wollten! Denn nicht mit dem Verstand allein, sondern „mit dem Herzen glaubt man zur Gerechtigkeit“.¹⁾

Wäre der Glaube bloß Sache des Verstandes, hätte der freie Wille keinen Anteil daran, so würde Gott den Glauben nicht belohnen, den Unglauben nicht bestrafen und es stände nicht geschrieben²⁾: „Wer glaubt und sich taufen läßt, wird selig werden, wer aber nicht glaubt, wird verdammt werden.“

Also gehört zum Glauben auch ein guter Wille, das ist, die Bereitwilligkeit aus Ehrfurcht gegen Gott seinen Verstand zu unterwerfen und zu glauben, mit einem Worte: Glaubenswilligkeit. Wo diese fehlt, da wird sich der Mensch gegen die Glaubensüberzeugung sträuben, mögen die Beweise dafür noch so klar und überzeugend sein. Diese Glaubenswilligkeit ist nicht bloß eine natürliche Anlage des Menschen, sondern ein unverdientes Geschenk der göttlichen Gnade. Darum spricht Jesus Christus³⁾: „Niemand kann zu mir kommen, wenn es ihm nicht von meinem Vater ge-

geben ist . . . wenn der Vater ihn nicht zieht.“ Freilich muß der Mensch seinerseits dem Zuge der göttlichen Gnade folgen, aber die Gnade kommt ihm zuvor und stärkt ihn, daß er zu folgen vermag.

Wie also der Wille überhaupt einen gewissen Einfluß auf die Zustimmung des Verstandes ausübt, denn nicht selten glaubt der Mensch etwas, weil er es glauben will, oder glaubt es nicht, weil er es nicht glauben will, so ist es auch beim christlichen Glauben der Fall. Doch hängt der Verstand nicht einzig vom Willen ab, er ist nicht sein blindes Werkzeug. Der Verstand kann nur dann seine Zustimmung geben, wenn ihm etwas als Wahrheit erscheint.

Nun aber sind die göttlichen Geheimnisse, die wir glauben müssen, dunkel und unbegreiflich; der schwache Verstand kann sie nicht erklären, nicht fassen, er ist versucht, sie für unmöglich zu halten. Daß zweimal zwei vier ist, bezweifelt niemand, weil diese natürliche Wahrheit der Verstand klar einzieht. Daß jedoch Gott einfach in der Natur und dreifach in der Person ist, vermag unser Verstand nicht klar einzusehen. Zwar ist es hinlänglich bewiesen, daß Gott diese Geheimnisse geoffenbart hat, so daß es unvernünftig wäre daran zu zweifeln; allein da diese Beweise nicht derart sind, daß sie uns die Zustimmung geradezu aufdringen, so ist die Möglichkeit, törichterweise zu zweifeln, dem Menschen nicht benommen.

Damit nun der Verstand der an sich dunklen, unbegreiflichen Glaubenslehre als einer von Gott geoffenbarten Wahrheit fest und ohne Schwanken beistimme, kommt ihm Gott zu Hilfe und erleuchtet ihn durch das übernatürliche Glaubenslicht.

Dieses Licht ist wieder ein Geschenk der göttlichen Gnade, dessen wir nicht weniger, als der Glaubenswilligkeit bedürfen, um so glauben zu können, wie es zur Seligkeit erfordert wird. So lehrt die katholische Kirche; vernehmen wir bloß die Lehre des vatikanischen Konzils: „Niemand kann der Predigt des Evangeliums so beistimmen, wie es zur Erlangung des Heiles erforderlich ist, ohne Erleuchtung und Eingebung des heiligen Geistes, der allen die gläubige Annahme der Wahrheit versüßt. Diese Lehre ist in den ausdrücklichen Worten Christi des Herrn begründet, welcher gesagt hat: ¹⁾ „Wer immer vom Vater gehört und gelernt hat, der kommt zu mir.“ Und

¹⁾ Rom. 10, 10.

²⁾ Marc. 16, 16.

³⁾ Joh. 6, 44, 66.

¹⁾ Joh. 6, 45.

dem heiligen Petrus betonte der Herr: ²⁾ „Selig bist du, Simon, denn nicht Fleisch und Blut hat dir das geoffenbart, sondern mein Vater, der im Himmel ist.“

Die eben erklärte Gnade des Glaubenslichtes wird uns nebst jener der Glaubenswilligkeit schon in dem heiligen Sakramente der Taufe erteilt; denn in demselben wird unsere Seele nicht nur von aller Sünde gereinigt, sondern auch zu einem lebendigen Tempel des heiligen Geistes geweiht und sonach mit allen gottgefälligen Tugenden, vor allem mit der Gnade des Glaubens, geschmückt.

Außer dieser Taufgnade verleiht uns Gott zu jedem einzelnen Glaubensakte noch einen besonderen Gnadenbeistand, sowohl für den Verstand, als auch für den Willen, wodurch unser Verstand erleuchtet und unser Wille bewegt wird, alles unzweifelhaft für wahr zu halten, was Gott geoffenbart hat und uns durch seine Kirche zu glauben vorstellt.

2. Schwierigkeiten des Glaubens.

Der Glaube ist also eine große innere und äußere Gnade, welche Gott jedermann nach Bedürfnis verleiht: ein übernatürlicher, heilsamer Glaube ist somit möglich. Aber warum glauben manche Menschen nicht, warum fallen manche vom Glauben ab?

Schuld daran ist der menschliche Wille, welcher wegen verschiedener Schwierigkeiten, die er im Glaubensakte findet, der Gnade widerstreben und in den verschiedenen Glaubensgefahren unterliegen kann.

Befassen wir uns zunächst mit den inneren Schwierigkeiten des Glaubens.

a) Eine Schwierigkeit liegt darin, daß die historischen Tatsachen der Offenbarung der Zeit nach von uns sehr entfernt sind. Seit dem Auftreten der Patriarchen und Propheten sind mehrere Jahrtausende verflossen. Auch von der vollkommensten und letzten Offenbarung durch Christus werden wir durch einen Zeitraum von neunzehnhundert Jahren getrennt.

Beweise für die Existenz und für das Wirken dieser Organe der Offenbarung haben wir mehr als genug; wollte man trotz der Fülle von Beweisen ihre Geschichtlichkeit bezweifeln, so müßte die ganze Geschichte überhaupt in Zweifel gezogen werden.

Dennoch kann die Tatsache der Offenbarung in Zweifel gezogen werden, besonders dann, wenn die

Offenbarung dem Menschen unbequem wird, und er deshalb geneigt ist, nicht so sehr die Beweisgründe für die Tatsache der Offenbarung zu durchforschen, als vielmehr mit verschiedenen dunklen Seiten, welche in der Geschichte nicht ganz klar aufgeklärt werden können, sich zu beschäftigen. Infolgedessen entstehen Zweifel und Schwierigkeiten.

b) Eine zweite Schwierigkeit bieten die Geheimnisse des Glaubens. Geheimnisse sind solche Lehren, deren innere Wahrheit wir mit unserem schwachen Verstande nicht, wenigstens nicht vollkommen, einsehen können; sie bleiben uns immer mehr oder weniger dunkel: wir müssen dieselben nur auf Grund der Autorität jener annehmen, von denen sie uns geoffenbart, vorgetragen werden.

Eben dasselbe gilt bezüglich vieler Glaubenslehren, die unserem natürlichen Verstande zugänglich, hiemit natürliche Wahrheiten sind, z. B. die Existenz eines persönlichen Gottes, die Schöpfung aus Nichts, die Geistigkeit unserer Seele, welche jedoch die Mehrzahl der Menschen aller Stände, auch gebildeter Stände aus Mangel an tieferem Verständnis, an Studium und Schulung innerlich nicht einzieht, die ziemlich schweren Beweisgründe nicht kennt oder nicht erfährt und deshalb die Lehren nur ob der Autorität der Verkündigungsorgan der Offenbarung annehmen muß.

Deshalb bleiben diese Lehren, namentlich die Geheimnisse, immer noch teilweise dunkel und bieten die Möglichkeit zu zweifeln, insbesondere dann, wenn man sich betreffs derselben nicht genauer informiert, hingegen den wider dieselben erhobenen Einwendungen mit einer gewissen Leidenschaft nachgeht und ihnen geneigtes Gehör schenkt.

c) Die Schwierigkeit steigert sich, wenn wir bedenken, daß uns durch den Glauben für unser Denken und Leben ein ganz bestimmtes Gesetz gegeben werde. Ueber Gott, über die Welt, über unsere Bestimmung auf Erden müssen wir solche Ansichten hegen, wie wir sie im Glauben vorfinden. Auch unser Leben muß mit den strengen Vorschriften des Glaubens übereinstimmen. Mit einem Worte, unsere ganze Weltanschauung muß im Lichte des Glaubens und nach seinen Anforderungen gebildet werden. Nun, diese Beschränkung unseres Denkens und Lebens wird oft und vielen sehr lästig, sehr zuwider.

²⁾ Matth. 16, 17.

d) Ferner werden wir vom Glauben zur Erstrebung eines Zieles angewiesen, welches überfinnlich ist und erst nach diesem Leben erreicht werden kann. In diesem Sinne schreibt der heilige Apostel Paulus: ¹⁾ „Der Glaube ist eine Zuversicht dessen, was man hofft, eine feste Ueberzeugung von dem, was man nicht sieht.“ Was anderes ruft uns die christliche Offenbarung in ihrer Sittenlehre, in ihren Verheißungen und Geheimnissen zu, wenn nicht die Worte desselben Apostels: ²⁾ „Was droben ist, habet im Sinne, nicht was auf Erden ist.“ Der Glaube soll uns also gerade von dem Unsichtbaren gewiß machen, damit er der Grund eines zuversichtlichen Strebens nach eben jenen unsichtbaren Gütern werde.

Wird es nun dem sinnlichen Menschen schwer, auch nur an das Dasein des Unsichtbaren zu glauben, ein wie ungleich schwereres Opfer wird es ihm alsdann nicht werden, an seinen Beruf zu glauben, das Sichtbare zu lassen, um das Unsichtbare zu suchen! Und war es nicht gerade dieses Streben nach unsichtbaren Gütern, welches die Heiden den christlichen Bekennern ohne Unterlaß als die größte Torheit vorhielten?

e) Noch mehr. Diese überirdischen unsichtbaren Güter können von uns nur auf dem Wege der Selbstverleugnung, der Losschälung, der Leiden, auf dem Wege des Kreuzes erreicht werden. Nun, vor dem Kreuze erschauert unsere Natur! Und doch behauptet Christus feierlich: „Wer sich nicht verleugnet und nicht täglich sein Kreuz auf sich nimmt, kann mein Schüler nicht sein.“ Ja, war denn nicht eben das Kreuz den Juden Aergernis und den Heiden Torheit? ³⁾ Uns jedoch soll es als eine Kraft Gottes, als ein Geheimnis der Weisheit Gottes gelten. ⁴⁾ Wie schwer muß infolgedessen dem Menschen der Glaube fallen, welcher uns eine Weisheit lehrt, welche dem sich selbst überlassenen Sinne Torheit scheint!

Diese bedeutenden Schwierigkeiten werden noch durch die Gefahren vergrößert, welche unseren Glauben von allen Seiten umgeben.

3. Gefahren des Glaubens.

Welche sind diese Gefahren? Wir müssen sie kennen lernen, um uns vor denselben in acht nehmen zu können.

¹⁾ Hebr. 11, 1.

²⁾ Colloß. 3, 1, 2.

³⁾ 1. Cor. 18, 23.

⁴⁾ 1. Cor. 18—20.

a) Eine allgemeine Gefahr entspringt aus unseren Leidenschaften. Die entfesselten Leidenschaften üben einen sehr verderblichen Einfluß sowohl auf unseren Willen, als auch auf unseren Verstand aus.

Denn sobald die Leidenschaft entflammt, ist es dem Verstand äußerst schwer, das richtig zu beurteilen, worauf sie sich bezieht. Seine Aufmerksamkeit wird nur der angenehmen Seite jenes Gutes zugewendet, auf das die Leidenschaft hinzielt; von der Erwägung höherer Rücksichten wird der Blick abgelenkt. Darum betrachtet er den ihm von der Leidenschaft vorgehaltenen Gegenstand nur von einer und dazu höchst gefährlichen Seite; von der angenehmen nämlich, wenn die Leidenschaft nach demselben strebt, von der unangenehmen, wenn sie sich von demselben abwendet. Noch mehr: unter dem trügerischen Einflusse der Leidenschaft erblickt der Verstand all dies Angenehme und und Unangenehme, dies Anziehende und Abstoßende noch in einem vergrößerten Maßstabe.

Und wenn trotz alledem das Licht unserer Vernunft noch nicht ganz verdunkelt wird, das Gewissen noch immer seine warnende Stimme erhebt, wie selten wird dieses Licht der Vernunft noch beachtet, wie selten diese Stimme des Gewissens noch gehört! Die Macht der entfesselten Leidenschaft hat den Willen zu sich hingezogen, er weist jede bessere Einsicht ab und entschließt sich mit Verachtung des Gewissens zur bösen Tat.

Ist es alsdann nicht begreiflich, daß die entfesselte Leidenschaft nicht nur dem Glaubensleben, sondern auch dem Glauben selbst höchst gefährlich ist? Durch den Glauben wird ja die verkehrte Leidenschaft in sich und in ihren Aeußerungen verurteilt: was Wunder, wenn sich dieselbe gegen den Glauben aufbäumt und ihr Gründe, die wenigstens zum Scheine gegen den Glauben sprechen, sehr willkommen sind, sehr stichhaltig vorkommen!

b) Auch im Mißbrauch der Wissenschaft kann eine große Gefahr des Glaubens liegen. Das Wort Wissenschaft übt eine mächtige Gewalt auf den nach Erkenntnissen ringenden Menschen aus. Wie hoch werden Forscher, Bahubrecher auf dem Gebiete der Wissenschaft geschätzt und laut gepriesen!

Was nun, wenn die Forschungen einiger Gelehrten mit den Lehren des Glaubens nicht übereinstimmen? Wird nun der Gelehrte seinen Irrtum ein-

gestehen und seine Forschung nachprüfen, um denselben aufzufinden? Oder wird er nicht vielmehr versucht sein, seine Forschungsergebnisse als unumstößlich zu halten, folgerichtig an den Glaubenswahrheiten, ja an dem ganzen Glauben und an der Offenbarung überhaupt zu zweifeln? Wird nicht bald der Ruf erschallen, der Glaube widerstreite der Wissenschaft, er sei ein Hemmschuh für die freie Forschung, seine Lehren seien veraltet und abgetan? Hat nicht dieser Ruf, welcher heutzutage so laut erschallt, schon viele zum Zweifel, zum Wanken im Glauben, zum Verlust des Glaubens geführt?

c) Verführerisch ist auch das Wort Fortschritt. Wir alle streben fortzuschreiten. Niemand will rückständig sein. Und in der Tat, was für gewaltige Fortschritte hat unser Zeitalter zu verzeichnen!

Wenn nun der Fortschritt auf den einzelnen Wissensgebieten dahin kommt, daß er mit dem Glauben an Gott, an die Erschaffung, an die Ewigkeit, an die christlichen Wahrheiten überhaupt aufräumen, die christliche Weltanschauung vernichten will, wird er denn nicht den Glauben gefährden? Und wird diese Gefahr nicht zunehmen, wenn noch der Spott dazu kommt und der Mann des Glaubens als rückständig, als mittelalterlich, als ein Finsterling, als ein Feind des modernen Fortschrittes verschrien wird? Gibt es denn viele Laien, auch unter den gebildetsten Klassen, die über die Fundamente und Beweggründe des Glaubens eine vollkommene und wissenschaftliche Rechenschaft zu geben und den wahren Fortschritt vom falschem zu unterscheiden im Stande sind?

d) Bezaubernd wirkt auf uns auch der Ruf nach Freiheit, nach unumschränkter Freiheit im Denken und im Leben. Ja, der Trieb nach ungezügelter Freiheit ist gewaltig. Schon das Kind will sich vom Willen der Eltern befreien. Was soll ich vom erwachsenen Jüngling, vom erwachsenen Mädchen sagen, in denen der Trieb nach Unabhängigkeit durch die nun sich regenden Leidenschaften gestärkt wird! Und der Mann, der reiche, der gebildete, der hochangesehene Mann, wird nicht auch ihm diese vom Glauben geforderte Abhängigkeit von der Kirche oft recht schwer fallen? Von Männern und Frauen, welche von allerlei Leidenschaften beherrscht werden, brauche ich nicht zu reden.

Wie gewaltig muß auf uns, die wir derartige Eigenschaften haben, der Ruf nach Freiheit wirken!

Und wenn dazu noch vom Dogmenzwang, von Priesterthrannei gesprochen und geschrieben wird: wird nicht bei recht vielen der Glaube wankend gemacht, vielleicht nach und nach ganz erschüttert werden?

e) Durch Zeitungen, Broschüren, Reden, Vereine werden alle diese Gefahren noch vergrößert. Wie werden die Losungsworte: Wissenschaft, Fortschritt, Freiheit mißbraucht von Männern und Frauen, die innerlich, vielleicht auch äußerlich vom Glauben abgefallen sind! Innerlich werden sie gedrängt, ihre Stellung zu rechtfertigen, Anhänger zu sammeln, das erwachende Gewissen zum Stillschweigen zu bringen. Daher Schriften, Reden, Vereine zur Untergrabung des Glaubens im Namen all der modernen Errungenschaften. Wird denn dadurch nicht im Herzen mancher nicht genügend festen, nicht genügend unterrichteten Christen der Glaubenszweifel geweckt, der Glaubenskampf angeschürt? Wirßt du die Gefahr bestehen?

t) Nein, du wirßt in der Gefahr umkommen, wenn du das Gebet, den Gottesdienst, den Empfang der Sakramente unterlassest. Die Ueberwindung aller Versuchungen nämlich ist ohne eine besondere Gnade Gottes unmöglich; diese Gnade jedoch erhalten wir nur durch das Gebet, welches Gott erhört, durch die heiligen Sakramente, die zur Erteilung, Erhaltung und Stärkung der Gnaden, auch der Glaubensgnade, eingesetzt sind und durch die andächtige Teilnahme am Gottesdienste, besonders an der heiligen Messe und Predigt.

Wer jedoch diese von Gott eingesetzten Gnadenmittel vernachlässigt, unterliegt der Versuchung und Leidenschaft, der Wille wird von Gott abgewendet und in das zeitliche, irdische, sinnliche versenkt, der Verstand dadurch zur Erfassung des Höheren, Ueber-sinnlichen, Uebernatürlichen unfähig gemacht und eben dadurch die höchste Gefahr, den heiligen Glauben preiszugeben, heraufbeschworen.

g) Ich will noch eine Gefahr erwähnen. Eine Gefahr des Glaubens ist auch unser Konstitutionalismus. In diesem System wird der Eigenwille großgezogen, die gesellschaftliche Autorität vermindert, ja, der Wille des Volkes als maßgebend erklärt, als Quelle des Rechtes proklamiert.

Nun, diese ganze durch den einseitigen Konstitutionalismus großgezogene Richtung ist dem Glauben feindlich entgegengesetzt. Der Glaube nämlich beruht

nur auf der Autorität Gottes und seiner Kirche, er beschützt und beschirmt die Autorität der weltlichen und kirchlichen Obrigkeiten, er verlangt zwar, daß für das allgemeine Wohl des Volkes gesorgt werde und die Volksbedürfnisse berücksichtigt werden müssen, allein den Volkswillen, in dem leider zu oft auch ungeordnete Leidenschaften zur Menzierung gelangen, kann er nicht als maßgebend, als Quelle des Rechtes ansehen, da als solche nur der absolute Wille des persönlichen Gottes gelten kann.

Daraus nun kann sehr leicht eine Abneigung gegen den Glauben, eine feindselige Stimmung gegen denselben erwachen und sich immer mehr und mehr entwickeln, so daß die Gemüter glaubenstosen Bestrebungen immer zugänglicher werden. Beweist dieses nicht unsere ganze Zeitrichtung, welche von der Kirche, von Christus, von Gott, vom Glauben abgewendet ist und alle Völker mit sich zur Abwendung zu ziehen sich bemüht?

4. Begründung des Glaubens.

Auf die verschiedenen Schwierigkeiten und Gefahren des Glaubens seid ihr nun aufmerksam gemacht. Wenn wir diese Schwierigkeiten und Gefahren betrachten, müssen wir in unserem Inneren erschauern und mit den Aposteln¹⁾ ausrufen: Wer wird denn noch gerettet werden?

Allein fürchten wir nicht! Gott hat in seiner Vorsehung für eine derartig klare und allseitige Begründung des Glaubens gesorgt, daß wir ohne große Mühe alle Schwierigkeiten überwinden und allen Gefahren entgehen können, wenn wir uns nur die Hauptseiten dieser Begründung unentwegt vor Augen halten wollen. Drei derselben wollen wir kurz erwägen.

a) Auffallend wunderbar ist die ganze Geschichte des jüdischen Volkes. Woher ihr erhabener Gottesbegriff. Alle Völker, auch die gebildeten Griechen und Römer, waren dem Polytheismus und dem Götzendienste ergeben. Nur das jüdische Volk bewahrte den Glauben an einen persönlichen, überweltlichen Gott, der Himmel und Erde aus nichts geschaffen, und uns zu einer ewigen Glückseligkeit berufen hat. Woher dieser erhabene und reine Gottesbegriff nur bei diesem Volke?

¹⁾ Matth. 19, 25.

Ferner lebte bei demselben die Erwartung eines Gottesgesandten, eines Erlösers, eines Messias, der die Wahrheit bringen und alle Völker aus der Sklaverei der Sünde befreien und mit Gott ausöhnen werde. Ja, die ganze Geschichte dieses Volkes ist nur eine Vorbereitung auf dessen Zukunft.

Noch mehr. Es läßt sich nicht leugnen, daß aus diesem Volke ganz besondere Männer, welche die Zukunft schauten, hervorgekommen sind. Schon die Patriarchen können zu ihnen gezählt werden, ganz besonders jedoch die Propheten. Nun diese haben die Reinheit der Religion beschützt, die Hoffnung auf den verheißenen Messias genährt, ja denselben auch allseitig genau beschrieben.

Schlagen wir nur ihre Bücher auf! Einige reden von der Zeit seiner Zukunft; andere sprechen von seiner Abstammung aus dem Stamme Juda, aus der Familie Davids, aus einer Jungfrau; wieder andere beschreiben sein Leben, und stellen ihn dar als Lehrer, als Wundertäter, als Hohenpriester; andere sagen von demselben aus, sein Volk werde ihn verleugnen und in den Tod bringen, allein er werde auferstehen, die Juden bestrafen und sie in die Hände der Feinde übergeben, die Jerusalem samt dem Tempel zerstören und das Volk unter alle Völker zerstreuen werden; hingegen werde er ein Reich der Wahrheit und Gerechtigkeit aus den heidnischen Völkern aufrichten, dieses Reich werde sich über die ganze Erde ausbreiten und kein Ende haben.

Dies sind die Züge des versprochenen Messias, wie sie in den Büchern der Propheten niedergelegt sind. Diese Tatsache kann nicht geleugnet, sondern muß in ihrer Uebernatürlichkeit erkannt werden. Dies bezeugt die ganze jüdische und die ganze heidnische Welt. Denn die heiligen Bücher wurden schon im zweiten Jahrhundert vor Christus ins Griechische übersetzt und überall, in allen Ländern der damals bekannten Welt verbreitet.

b) Nun, sind wohl diese prophetischen Angaben je in Erfüllung gegangen? Darüber brauchen wir kein Wort zu verlieren. Wir wissen ja alle, die Geschichte bezeugt es, daß an Christus alles bis zum letzten Buchstaben erfüllt worden ist.

Daraus folgt, daß er der verheißene Messias, ja, Gott in Menschengestalt ist. Und hat er nicht auch durch sein Leben, durch seine Lehren, durch seine

Wunder, durch seine Prophezeiungen, durch seine Auferstehung von den Toten bewiesen, wie wahr die Aussprüche der Propheten sind; wie wahr auch sein Ausspruch ist, er sei der eingeborne Sohn Gottes. Alles dies kann nicht geleugnet werden, nur muß man die Wahrheit aufrichtig suchen wollen.

Nicht wahr, jetzt verschwindet die Schwierigkeit des Glaubens: Gott spricht, wer dürftest es wagen, ihm zu widersprechen? Wer wollte nicht mit Dankbarkeit, mit Freuden, mit Begeisterung den ganzen Glaubensinhalt, dessen Wahrheit uns von Gott verbürgt ist, voll und ganz annehmen; wer würde sich sträuben auch den Weg des Kreuzes anzutreten, da denselben der Sohn Gottes vorangegangen ist, wer wird sich von den lügenhaften Behauptungen, der Glaube widerspreche der Wissenschaft, dem Fortschritt, der Freiheit, nur irgendwie täuschen lassen.

c) Christus weilt nicht mehr sichtbar auf Erden. Sein Volk, welches ihn verworfen hat, ist auch von ihm verworfen worden, was wir mit unseren eigenen Augen schauen. Allein er hat in der Tat, wie die Propheten es vorher verkündigt haben, sein Reich aus dem Heidenvolke bevölkert.

Christus nämlich ist ja für alle Völker gekommen, alle bis zum Ende der Zeiten sollen seines Erlösungswerkes teilhaftig werden. Deshalb mußte er Vorsorge treffen, daß sein Erlösungswerk nicht zu Grunde gehe, sondern daß dasselbe, nämlich seine Gnaden und seine Gebote, allen Völkern rein und unverfälscht vermittelt werden. Was hat er nun zu diesem Zwecke getan?

Wir wissen es ja, es ist eine historische Tatsache, daß er zwölf Apostel auserwählt hat, daß er denselben sein dreifaches Erlöseramt, das Lehr-, Priester- und Königsamt übertragend, daß er zur Wahrung der Einheit ihnen ein Oberhaupt gegeben und sie kraft seiner Gewalt bevollmächtigt hat unter alle Völker zu gehen, denselben durch die Taufe in sein einzig seligmachendes Reich aufzunehmen und dadurch der Erlösung teilhaftig zu machen. Dazu versprach er ihnen, bei ihnen zu bleiben bis zum Ende der Welt und ihnen den Geist der Wahrheit zu senden, um sie dadurch für ihr Amt zu befähigen.

Die Geschichte berichtet, wie die Apostel mit Petrus an der Spitze das Reich Christi gegründet, ausgebreitet und sich auch ebenso göttlich bevollmächtigt

Nachfolger durch Händeauflegung bestellt haben. Petrus hat als Oberhaupt zum Nachfolger den römischen Papst, die Apostel hingegen haben zu Nachfolgern die Bischöfe der katholischen Kirche.

Die Geschichte zeigt uns, wie sich nun zuerst um die Apostel, dann um die Bischöfe und den Papst alle jene zur Einheit des Glaubens vereinigen und auch jetzt vereinigen, die Christum als ihren einzigen Erlöser, als ihren einzigen Herrn und Gott anerkennen. Dies ist nun die katholische Kirche, welche im Laufe der Jahrhunderte die Völker zur Bildung und Gesittung heranzog, welche immer als besorgte Pflegerin der Wissenschaften und Künste an der Spitze der Kultur stand, welche allen ohne Unterschied des Geschlechtes, Standes und Berufes die Wahrheit durch ihre Predigt, die Versöhnung mit Gott durch ihre Sakramente und den Weg des Lebens durch ihre Gebote anbot, welche Vorgesetzte und Untergebene, Arbeitgeber und Arbeiter, Reiche und Arme an ihre Pflichten und Rechte erinnerte, welche von den Mächten der Finsternis, von den Anhängern des Irrtums und des Lasters gehaßt und verfolgt wurde, jedoch immer siegte und so die Wahrheit der Worte ihres göttlichen Stifters bezeugt: die Pforten der Hölle werden sie nicht überwältigen.

Werden wir nun diese Kirche nicht lieben? Werden wir nicht mit Freuden ihren Lehren lauschen, ihre Sakramente empfangen, ihre Gebote befolgen? Wir streben nach Wahrheit: bei ihr finden wir absolut gewiß Wahrheit in allen den großen Lebensfragen; wir streben nach Tugend: sie vermittelt uns alle Tugend und kräftiget uns auf dem steilen Wege zu ihren Höhen; wir verlangen Glück, Genuß, Zufriedenheit: sie allein führt uns zum zeitlichen und ewigen Glück.

Nun ist der Glaube nicht schwer; durch keine Gefahr kann er wankend gemacht werden; nur im Anschluß an ihn gelangen wir zur wahren Wissenschaft, nur im Anschluß an ihn machen wir die sichersten Fortschritte, nur im Anschluß an ihn wird uns die wahre Freiheit zuteil!

4. Verfolgung des Glaubens.

Der wahre, unverfälschte Glaube, wie ihn der Sohn Gottes vom Himmel auf die Erde gebracht hat, ja, das ganze Erlösungswerk, kann also nur in der katholischen Kirche, wie sie uns mit ihrer Verfassung und ihren Sakramenten entgegentritt, ge-

funden werden. Nein, das Erlösungswerk konnte nicht der Willkür des Einzelnen, es konnte nicht dem Ungefähr überlassen werden, denn so wäre es längst schon zu nichte geworden. In der Gründung, Erhaltung und Leitung der Kirche, als einer zur Erhaltung und Fortführung des Erlösungswerkes einzig geeigneten Anstalt, zeigt sich die Weisheit und Vorsicht unseres göttlichen Erlösers.

Allein dem stolzen Menschengenossen widerstrebt diese Anordnung, in seiner Sucht nach allseitiger Ungebundenheit findet er sich zu sehr beengt und ganz besonders die Abhängigkeit von der Priesterschaft, die Notwendigkeit sich der Lehr- und Hirzentätigkeit der Priester zu unterwerfen, in den Sakramenten den Anschluß an Gott zu suchen, ist ihm zuwider: daher ein beständiges Widerstreben gegen die Kirche, eine sehr leichte Entfremdung von derselben, eine fieberhafte Sucht, sich ihrem Einflusse zu entziehen, daher der Haß gegen dieselbe und die alle Jahrhunderte erneuerten Verfolgungen gegen sie, daher auch die heftigen, in allen Staaten entfachten Verfolgungen unserer Tage.

An der Spitze der feindseligen Bewegung gegen die Kirche steht die seit einigen Jahren geeinigte Freimaurerei, welche überall nach einem gemeinsamen Plane vorgeht und die Vernichtung der Kirche, die Ausrottung des Christentums, ja selbst die Beseitigung des Glaubens an einen persönlichen Gott mit allen ihr irgendwie zu Gebote stehenden Mitteln anstrebt.

In einer von der deutschen Freimaurerei im Jahre 1886 herausgegebenen Schrift wird das gottlose Programm der Freimaurerei dargelegt. Dasselbe umfaßt folgende fünf Punkte:

1. Zertrümmerung der kirchlichen Autorität, wie sich dieselbe in der Erziehung und im Unterrichte des Volkes noch geltend macht. Dies hat zu geschehen durch Wort und Schrift in Wissenschaft und Kunst, das heißt durch anschwärzen, verhöhnern, durch Lüge und Verleumdung, durch Verdrehung und Entstellung alles dessen, was die Kirche und das Priestertum betrifft.

2. Vollständige Trennung der Schule von der Kirche. Den Geistlichen ist jeder Einfluß in der Schule zu entziehen; sie sind auszuschließen von den Lehrstellen, von den Schulräten, von der Schulinspektion; religiöse Orden sind von den Lehrstellen zu entfernen, wo es geht, und wo es vorderhand nicht geht, ist ihnen der Zutritt möglichst zu erschweren. Sämtliche Schulen

müssen in die Hände von freisinnigen Lehrkräften kommen, die mit der Geistlichkeit keinen Verkehr haben.

3. Abschaffung des Religionsunterrichtes. Daher konfessionslose Schule, konfessionslose Bücher, keine biblische Geschichte, kein Religionslehrer.

4. Entchristlichung des Familienlebens. Keine kirchliche Trauung, keine Sonntagsheiligung im christlichen Sinne. Statt dessen sind Volksfeste, Ausflüge und Versammlungen zu arrangieren. Keine religiösen Bilder im Hause. Den Priestern ist der Zutritt in die Familien nicht zu gestatten.

5. Emanzipation der Frauen. Gründung von konfessionslosen Mädchenpensionaten unter Leitung emanzipierter Frauen. Erziehung der Mädchen zur gesunden Menschlichkeit: Turnen, Tanz, Schönheitslehre, aufklärende Lektüre.

So das Programm der höllischen Mächte, die durch dessen Ausführung in allen Staaten das Christentum vollkommen verschwinden machen wollen. Zur Durchführung dieses gottlosen Programmes helfen bewußt oder unbewußt alle mit, welche gegen die katholische Schule ankämpfen, die Lösbarkeit der Ehe anstreben, alle liberalen und radikalen Zeitungen, die sie halten, unterstützen und verbreiten. Welche Verantwortung vor dem strengen Gerichte Gottes!

Und durch welche Mittel gedenkt man dieses Programm auszuführen? Zunächst durch Verbreitung dieser Ideen in Zeitschriften, Büchern, Versammlungen, Schulen und ganz besonders durch die Gesetzgebung. Durch die Wahlen sollen Männer dieser Gesinnung ins Parlament gelangen, Gesetzesvorschläge im Sinne dieses Programmes votieren, die Sanktion derselben durchsetzen und somit auf dem Wege der Staatsgesetze die katholische Kirche, das Christentum zu Grunde richten.

Ist dies nicht in Frankreich der Fall? Die Katholiken waren nachlässig, nicht gehörig organisiert, befolgten nicht die Ratschläge der Bischöfe und des Papstes und gaben bei den Wahlen ihre Stimme zu Gunsten der von der Freimaurerei aufgestellten Kandidaten. Jetzt konnte die ungerechte Verfolgung entjesselt werden! In Frankreich handelt es sich um das Sein oder Nichtsein des Christentums selbst.

Ähnliche Zustände sollen auch in unserem lieben Vaterlande, in Oesterreich herbeigeführt werden. Der Ruf nach der freien Schule, der Ruf nach der Lösbarkeit der Ehe ist der Anfang zu weiteren Schritten und Maß-

nahmen, die durch das Parlament beschlossen werden sollen, und die betreffenden Kreise hoffen, in einigen Jahren werden auch wir dahin kommen, wo Frankreich jetzt steht.

Also das Parlament soll die Vernichtung des Christentums in Oesterreich zu Wege bringen. Wer beschickt das Parlament? Das Volk, wir alle, durch Abgabe unserer Stimmen, durch die Wahl solcher Männer, die vom Christentum abgefallen sind, die voll von Irrtümern, geschöpft aus scheinbar wissenschaftlichen Büchern, das Christentum gering schätzen, vielleicht schon verabscheuen und zu Gewalttaten gegen dasselbe bereit sind. Sehet die Wichtigkeit, die Tragweite der Wahlen, erkennet euere Verantwortlichkeit dafür, ob und wem ihr eure Stimmen abgeben wollet.

6. Schluß.

Nun eile ich zum Schlusse. Entsprechend der Lage, in der wir uns gegenwärtig befinden, habe ich euch aufmerksam gemacht auf die große Gnade des christlichen, in der katholischen Kirche hinterlegten Glaubens, auf seine inneren Schwierigkeiten und äußeren Gefahren, aber auch auf die sichere, klare, unumstößliche Begründung desselben und zum Schlusse auf die gegenwärtige Verfolgung des Christentums, mit einem Hinblick auf die Wichtigkeit und Verantwortung der politischen Wahlen: nun zum Schlusse wollen wir noch einige Folgerungen für unser Leben daraus ziehen:

a) In den gegenwärtigen Wirrsalen halten wir fortwährend fest an der Wahrheit von der Gottheit Christi und von der göttlichen Einzigung seiner heiligen, katholischen Kirche, hiemit auch an der Wahrheit der christlichen Weltanschauung, infolge deren wir eine jede andere Weltanschauung als Irrtum verwerfen müssen.

b) Lassen wir uns durch den bezaubernden Ruf: Wissenschaft, Fortschritt, Freiheit nicht irre machen. Ihr wisset ja, was hinter diesen schönen Worten verborgen ist: Wissenschaft! ja, eine Wissenschaft, die von den ewigen Wahrheiten abweicht, somit keine Wissenschaft ist; Freiheit! ja eine Freiheit von Gott, von den Geboten Gottes und der Kirche, eine Freiheit des Fleisches und der Leidenschaft; Fortschritt! ja ein Fortschritt auf dem Wege weitab von der Wahrheit, auf dem Wege des Irrtums und der Lüge, auf dem Wege zurück ins Heidentum!

c) Wenden wir uns ab von jenen Strömungen, welche eine freie Schule, die Lösbarkeit der Ehe zum Ziele haben; wenden wir uns weg von allen Zeitungen, Büchern und Gesellschaften, in welchen die Kirche und ihre Diener verhöhnt werden, in welchen die Sonntagsheiligung verschmäht wird, in welchen wir von unserer christlichen Pflichterfüllung abwendig gemacht werden; weg von da, wenn Ihr nicht Christum verleugnen und Gott verlieren wollet!

d) Leset vielmehr solche Zeitungen, kaufet solche Bücher, schließet euch solchen Gesellschaften an, in denen das Christentum verteidiget, das christliche Leben gepflegt wird. Besonders bei den Wahlen verleugnet nie euren christlichen Standpunkt, denn die von euch gewählten Vertreter werden im Kampfe zwischen Glauben und Unglauben durch ihre Abstimmung im Parlamente in eurem Namen zu entscheiden haben.

e) Seid treu im täglichen Gebete, treu in der Sonntagsheiligung, treu und eifrig im Empfange der heiligen Sakramente! Denn dies sind die uns von Gott gegebenen Mittel zur Beharrlichkeit im Glauben bis zum Ende. Nur keine Sünde, wenigstens keine Todsünde, nur keine wesentlich genährte Leidenschaft, auf daß ihr nicht Gefahr lauset von der gewaltigen Flut des Unglaubens mitgerissen zu werden.

f) Verehret innigst das hochheiligste Herz Jesu, verborgen im allerheiligsten Altarssakrament. Es hat sich ja dasselbe gerade für unsere glaubens- und liebelosen Zeiten in seiner ganzen selbstlosen Liebe geoffenbart, um uns durch diese Liebe an sich zu fesseln und vor den Gefahren des Verderbens zu bewahren.

O flehet, flehet: es möge das Reich des göttlichen Herzens Jesu zu uns kommen und zwar durch Maria. Ja, Maria, die reinste Jungfrau, Maria, die Mutter Jesu des Herrn, die uns Jesum geboren und gegeben hat, sie wird uns auch helfen, daß das Reich Jesu festbegründet bleibe in unseren Herzen, in unseren Familien, in unserem Volke, in unserer Monarchie, in der ganzen Welt.

Der Segen des allmächtigen Gottes komme auf euch herab und bleibe immerdar. Amen.

Laibach, am Feste des heiligsten Namens Jesu, den 20. Jänner 1907.

✠ Anton Bonaventura,
Fürstbischof.

4.

Fastenmandat

für die Laibacher Diözese.

Infolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 14. Juni 1906 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das laufende Jahr zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in Betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

I. Eigentliche strenge Fasttage d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.

2. Die Freitage der vierzigtägigen Fasten- und der Adventzeit.

3. Die Mittwoch, Freitage und Samstage der Quatemberzeiten.

4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigtägigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.

2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, so oft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Abstinenztage fällt.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und so oft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen des Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Kondukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnstationen speisen müssen; denjenigen, welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Angehörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigtägigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachtmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich, daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachtessen; ausgenommen sind die Priester, denen es auch nicht erlaubt ist beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Alle diejenigen, die sich der gewährten Nachsichten bedienen werden, ermahne ich zum Ersatze dafür gute

Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater Unser“ und „Begrüßest heißt du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer

wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenusses zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

✠ **Antonius Bonaventura,**
Fürstbischof.

5.

Schemata indulgentiarum

de jejunio et abstinentia in Provincia ecclesiastica Goritien. hucusque vigentium approbationi S. Sedis proposita.

Beatissime Pater!

Ordinarius Archidioecesis Goritiensis ad pedes Sanctitatis Tuae provolutus, nomine etiam ceterorum Ordinariorum eiusdem Provinciae Ecclesiasticae, attentis peculiaribus circumstantiis, in quibus versantur fideles eorum curae concrediti, humillime petit prorogationem Indulti de ieiunio et abstinentia in eadem Provincia vigentis, cum nonnullis mutationibus, ita ut inde in posterum idem Indultum sequentem formam exhibeat.

Et Deus.

Pro Archidioecesi Goritensi.

- I. Dies ieiunio simul cum abstinentia dicati:
 1. Feria IV. Cinerum et tres dies ultimi Hebdomadae Sanctae.
 2. Feriae VI.^{ae} Quadragesimae et temporis Adventus.
 3. Feriae IV.^{ae}, VI.^{ae} et Sabbata Quatuor Temporum.
 4. Omnes vigiliae ab Ecclesia praescriptae (Pentecostes, SS. App. Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V., Omnium Sanctorum et Nativitatis Domini).¹⁾
- II. Dies ieiunii absque abstinentia, quibus una tantum comestio ad satietatem et modica insuper refectione vespertina, in qua tamen non licet carnibus vesci, permittitur:
 1. Omnes dies Quadragesimae, exceptis Dominicis (quoad feriam IV. Cinerum, ferias VI.^{ae} et tres ultimos dies Hebdomadae Sanctae, confer supra).
 2. Feriae IV.^{ae} temporis Adventus.

III. Dies abstinentiae tantum dicati:

Omnes reliquae feriae VI.^{ae} per annum.

IV. Dispensationes ab abstinentia:

1. Pro tota Archidioecesi, quoties festum fori in aliquem abstinentiae vel ieiunii diem incidit, ita tamen, ut si festum in diem *simplicis* abstinentiae (in feriam VI. per annum) incidit, pluries per diem, si vero in diem abstinentiae et ieiunii incidit, in una tantum refectione carnibus vesci liceat.
2. Pro aliquibus locis, quoties ibidem festum Patrocinii vel nundinae in aliquem abstinentiae vel ieiunii diem incidunt, servatis, quae dicta sunt ad 1.
3. Pro quibusdam personis:

Pro omnibus diebus dispensantur operarii in fodinis et in fabricis, sic dicti conductores in viis ferreis, itinerantes, quando in tabernis viae ferreae manducare debent; qui valetudinis recuperandae causa in balneis morantur cum familiaribus et servis; illi qui refectiones suas necessitate coacti in publicis tabernis sumere tenentur, et illi, qui ab aliis dependentes esuriales cibos sibi comparare nequeunt.

V. Licet condire cibos non solum butyro, verum etiam pinguedine animalium quocumque die.

VI. Non licet diebus ieiuniorum nec in Dominicis Quadragesimae sumere in eadem refectione simul pisces et carnes.

* * *

Pro Dioecesi Tergestina et Justinopolitana.

- I. Dies ieiunio simul cum abstinentia dicati:
 1. Feria IV. Cinerum et tres dies ultimi Hebdomadae Sanctae.

¹⁾ Post pred praznikom brezmadežnega spočetja je za vso Avstrijo zaukazan, ker je zaobljubljen post.

2. Ferae VI.^{ae} Quadragesimae.
 3. Ferae IV.^{ae} et VI.^{ae} temporis Adventus.
 4. Ferae IV.^{ae}, VI.^{ae} et Sabbata Quatuor Temporum.
 5. Omnes Vigiliae ab Ecclesia praescriptae (Pentecostes, SS. App. Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V., Omnium Sanctorum et Nativitatis Domini).
- II. Dies ieiunii absque abstinencia, quibus una tantum comestio ad satietatem et modica insuper refectio vespertina permittitur, in qua ex consuetudine et dispensatione Episcopi omnibus indistincte carnibus vesci licet:
Omnes dies Quadragesimae, exceptis Dominicis (quoad feriam IV. Cinerum, ferias VI.^{as} et tres ultimos dies Hebdomadae Sanctae confer supra).
- III. Dies abstinentiae tantum dicati:
Omnes reliquae ferae VI.^{ae} per annum.
(Reliqua omnia ut in Archidioecesi Goritensi etiam quoad punctum V.)

* * *

Pro Dioecesi Labacensi.

- I. Ut in Archidioecesi Goritensi.
- II. Dies ieiunii absque abstinencia, quibus una tantum comestio ad satietatem et modica insuper refectio vespertina permittitur, in qua ex consuetudine et dispensatione Episcopi fideles laici, necnon alumni tam maiorum quam minorum Seminariorum, Communitates religiosae, omnia Instituta utriusque sexus sub immediata vel mediata ipsius Episcopi iurisdictione carnibus vesci licet:
Omnes dies Quadragesimae exceptis Dominicis (quoad feriam IV. Cinerum etc. ut supra).
- III. IV. V. et VI. prorsus ut in Archidioecesi Goritensi.

* * *

Pro Dioecesi Parentina et Polensi:

Prorsus eadem dispensationes, ut in Archidioecesi Goritensi.

* * *

Pro Dioecesi Veglensi.

- I. Dies ieiunio simul cum abstinencia dicati:
 1. Fera IV. Cinerum et quatuor ultimi dies Hebdomadae Sanctae.
 2. Ferae IV.^{ae}, VI.^{ae} et Sabatta Quadragesimae.
 3. Ferae IV.^{ae} et VI.^{ae} temporis Adventus.
 4. Ferae IV.^{ae}, VI.^{ae} et Sabbata Quatuor Temporum.
 5. Vigiliae Pentecostes, SS. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V., Omnium Sanctorum, Nativitatis Domini et S. Josephi Sponsi B. M. V.
- II. Dies ieiunii absque abstinencia, quibus una tantum comestio ad satietatem et modica insuper refectio vespertina, in qua tamen non licet carnibus vesci, permittitur:
Omnes dies Quadragesimae, exceptis Dominicis. (Quoad feriam IV. Cinerum, ferias IV., VI. et Sabbata Quadragesimae ac quatuor postremos dies Hebdomadae Sanctae confer supra.)
- III. Dies abstinentiae tantum dicati:
Omnes reliquae ferae VI. per annum.
- IV. Dispensationes ab abstinencia:
Pro tota Dioecesi, quoties festum fori in aliquem diem abstinentiae inciderit, in qua die licet saepe carnibus vesci.
- V. Licet uti condimentis ex adipe animalium in coenacula vespertina dierum Quadragesimae, in quibus usus carniū permittitur in unica comestione.
- VI. Licet uti lacticiniis et ovis in diebus ieiunii toto anno, exceptis Fera IV. Cinerum, Feriis VI. quatuor Temporum et Adventus, Vigiliis infra annum cum ieiunio, Vigilia S. Josephi Sponsi B. M. V. et Annuntiationis B. M. V., nec non Feriis IV. et VI. ac Sabbato Hebdomadae Sanctae.
- VII. Non licet diebus ieiuniorum nec in Dominicis Quadragesimae sumere in eadem refectioe simul pisces et carnes.

* * *

Fer. v. Die 14. Junii 1906.

Sanctissimus D. N. Pius Div. Prov. Papa X. in audientia R. P. D. Adessori Sancti Officii impertita, audita relatione superscripti supplicis libelli, praehabitoque E. morum ac R. morum Cardinalium Inquisitorum Generalium suffragiis, benigne annuit, ut unusquisque Ordinarius Provinciae Ecclesiasticae Goritensis, pro suo prudenti arbitrio et conscientia, cum fidelibus sibi concreditis dispensare valeat super lege ieiunii et abstinentiae iuxta schema supra expositum; firmis ceteroquin manentibus terminis et clausulis postremae concessionis. — Praesentibus valituris ad aliud septennium. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Petrus Palombelli, S. R. et U. I. N. us. m. p.

(L. S)

6.

Novoletna čestitka sv. Očetu Piju X. in zahvala sv. Očeta na to čestitko.

Premilostni gospod knezoškof je poslal sv. Očetu, za novo leto sledečo čestitko:

Beatissime Pater!

Clerus et populus dioecesis Labacensis valde contristati sumus propter persecutiones, quibus ecclesia catholica ubique impetitur, imprimis propter illas vehementissimas nec non iniustissimas, quae in Gallia exortae sunt.

Ast quot doloribus cor Tuum paternum concutiatur, quis sibi possit imaginari! Beatissime Pater, nos Tecum vehementer dolemus desideramusque cordi Tuo sublato dolore solatium instillare atque gaudium.

Persuasi autem sumus fore, ut istis tempestatibus gloria promoveatur Dei et ecclesiae nec non salus animarum. Unitas episcopos inter atque clerum populumque, fortitudo nec non magnanimitas, qua persecutionem, ignominiam, spoliationem libertatis et bonorum omnes catholici Galliae sustinent, atque erga Sedem apostolicam perfecta obedientia initium iam victoriae indicant veraque esse ostendunt verba divini Salvatoris de ecclesiae catholicae indefectibilitate.

Fortitudo quoque Tua, robur atque inflexibilis constantia in defendendis iuribus ecclesiae, immo ista perspicacia, qua astutia adversariorum et fraudes eorum deteguntur irritaeque redduntur, pignus nobis sunt atque documentum illius auxilii, quod secundum verba divini Salvatoris deesse Vicario tuo nunquam potest.

Omnes nos dioecesani Labacenses in circumstantiis quibuscunque sive prosperis sive adversis, Tecum dolere, Tecum in unione manere, pro Te et pro ecclesia ferventissimas ad Deum preces fundere nec non vita christiana propitium illum reddere promittimus

statuimusque sperantes fore ut ineunte novo anno hac nostra sincera promissione cor Tuum paternum gaudiis afficiamus.

Ad pedes Tuos, beatissime Pater, provolutus et intimis visceribus commotus Paternitatem Tuam humiliter rogo, ut nostra vota accipere, nec non benedictionem apostolicam largiri nobis digneris.

Labaci, die 30. Decembris 1906.

Obedientissimus

† *Antonius Bonaventura m. p.*

Na to čestitko je prejel premilostni g. knezoškof od kardinala tajnika Merry del Vala zahvalno pismo, ki slove:

Illme ac Revme Domine!

Votis et ominibus, quae obsequii et amoris ergo Pontifici Summo offerebas, Beatissimus Pater delectatus vehementer est, quippe quae mirifice testarentur quam arcte dioecesis Labacensis, Pastoris sui imitata exemplum, cum Romana Cathedra coniuncta sit. Ea vero rependens, Sanctitas Sua gratias agit et de officio et de precibus, pignusque praecipuae dilectionis Apostolicam Benedictionem tibi, Capitulo, Clero ac fidelibus peramanter impertit.

Occasione usus, meae erga te aestimationis sensa profiteor, quibus sum

Amplitudini Tuae

Addictissimus

R. Card. Merry del Val m. p.

Romae, die III. Januarii a. 1907.

7.

Kanonična vizitacija in birmovanje v letu 1907.

I. V dekaniji Kranj.

1. Mavčiče 5. aprila.
2. Kranj 6. in 7. aprila.
3. Besnica 8. aprila.
4. Tržič 13. in 14. aprila.
5. Kovor 15. aprila.
6. Križe 16. aprila.
7. Duplje 17. aprila.
8. Goriče 18. aprila.

9. Trstenik 19. aprila.

10. Predoslje 20. aprila.
11. Št. Jurij 21. aprila.
12. Olševik 22. aprila.
13. Velesovo 23. aprila.
14. Šenturška gora 24. aprila.
15. Preddvor 25. aprila.
16. Kokra 26. aprila.
17. Smlednik 27. in 28. aprila.

18. Zapoge 29. aprila.

19. Cerklje 1. in 2. junija.
20. Naklo 3. junija.
21. Podbrezje 4. junija.
22. Šmartin 24. junija.

II. V dekaniji Radoljica.

23. Koroška Bela 9. maja (tudi posvečenje altarja).

24. Sv. Križ (Rovte) 10. maja.	42. Dovje 7. septembra.	V. V dekaniji Postojna.
25. Jesenice 11. in 12. maja.	43. Kranjska gora 8. septembra.	58. Šempeter 6. julija (posvečenje altarja in sv. birma).
26. Dobráva pri Kropi 13. maja.	44. Radeče 9. septembra.	59. Trnje 7. julija (posvečenje nove cerkve in sv. birma).
27. Ljubno 5. junija (tudi posvečenje altarja).	45. Weißenfels 10. septembra.	60. Paličje 8. julija (posvečenje altarja).
28. Ovsišje 6. junija.	III. V dekaniji Trebnje.	VI. Dekanat Gottschee.
29. Kropa 7. junija.	46. Trebelno 25. maja.	61. Ebental 14. September.
30. Radoljica 8. in 9. junija.	47. Mokronog 26. maja.	62. Nesseltal 15. September.
31. Bohinjska Bela 10. junija.	48. Sv. Trojica 27. maja.	63. Unter-Deutschau 16. Septemb.
32. Boh. Bistrica 11.	49. Št. Janž 28. maja.	64. Unterlag 17. September.
33. Srednja vas 13. junija (tudi posvečenje altarja).	50. Št. Rupert 29. maja.	VII. V dekaniji Litija.
34. Koprivnik 14. junija.	51. Sv. Križ 16. in 17. julija.	65. Kresnice 22. septembra.
35. Gorje 15. in 16. junija.	52. Čatež 18. julija.	66. Štanga 23. septembra.
36. Zasip 17. junija.	53. Št. Lorenc 19. in 20. julija.	67. Janče 24. septembra.
37. Grad 18. junija.	54. Trebnje 21. julija.	68. Prežganje 25. septembra.
38. Ribno 19. junija.	55. Mirna 22. julija.	69. Javor 26. septembra.
39. Lesce 20. junija (tudi posvečenje altarja).	IV. V dekaniji Idrija.	70. Primskovo 27. septembra.
40. Leše 21. junija.	56. Idrija 29. jun. (samo sv. birma).	
41. Breznica 22. in 23. junija.	57. Vojsko 30. junija (posvečenje žup. cerkve in sv. birma).	

Velikonočni ponedeljek 1. aprila polaganje temeljnega kamna nove frančiškanske cerkve svetega Antona na Viču.

Dne 29. septembra posvečenje novega velikega altarja v župni cerkvi v Mengšu.

Tekom leta skoro gotovo polaganje temeljnega kamna nove cerkve v Prečini in posvečenje nove župne cerkve v Javoru dekanije Šmarije.

Mislim, da se bom mogel točno držati označenega reda. — O predmetu kanonične vizitacije, o pripravi za njo in o redu velja vse, kakor se je določilo v sinodi (Synodus str. 212–220). — Upam, da bom navadno okoli štirih popoldne prišel v novo župnijo, kjer bo drugi dan birmovanje. Večerja more biti že ob 7 1/2. — Sv. opravilo naj se začne ob devetih; le v župnijah, kjer se vrši tudi posvečevanje altarja, naj se začetek oznani ob osmih; tudi v teh župnijah je

birmovanje še dopoldne v temle rédu: posvečenje, sv. maša, pridiga, birmovanje, molitve za pokojne.

Prosím, izvolite paziti na nastopne točke:

1. na določbe o botrih (Synodus str. 215. 216);
2. matice, razni spisi in zapisniki naj ostanejo na navadnem prostoru, ni mi jih treba nositi v meni odločeno sobo;

3. za „promemorijo“ se ne pošlje noben obrazec, kakor je bila poprej navada; sestavi naj se posebej in točno po sinodaln. navodilu (Synodus str. 217. num. 294);

4. tudi za izpraševanje v šoli se je pri sinodi vse točno določilo (Synodus str. 218). Opozorim na red otrok po razredih, ker ako otroci niso urejeni po razredih, jih ni mogoče izpraševati; opozorim tudi na red pri izpraševanju in na način izpraševanja; naj bode pripravljen zapisnik vzete stvarine, ki naj se mi izroči pri prihodu v šolo.

Daj nam Bog vsem potrebnega blagoslova!

V Ljubljani, na praznik sv. Frančiška Saleškega, 29. januarja 1907.

✠ Anton Bonaventura

knezoškof.

8.

Razne konference.

Kakor po navadi naj tudi letos koj v prvi številki „Škofijskega Lista“ določim stvarino za shod dekanov v Ljubljani in za pastoralne konference po posameznih dekanijah.

1. Shod p. n. gospodov dekanov.

Shod p. n. gg. dekanov sklicujem v smislu naše sinode (Synodus str. 188. 189.) koj po veliki noči

v četrtek 11. aprila v škofijski palači ob 8. uri dopoldne. H konferenci se razen gg. dekanov vabijo tudi p. n. gg. arhidijakoni, predstojniki redov in po en zastopnik obeh kapiteljnov. Obravnavali bomo nastopne tvarine:

1. O prošnji „podpornega društva cerkvenikov v Ljubljani“ in o ureditvi plače cerkvenikom.

2. O razdelitvi raznovrstnih nadarbinskih in prostovoljnih dohodkov pri nastopu novega župnika.

3. O štolnem redu.

4. O duhovnem pastirovanju po naših mestih in trgih.

Prvo točko sem določil radi prošnje „podpornega društva cerkvenikov“, ki je natisnjena v „Ško fijskem Listu“ 1. 1906 str. 96. 97. Gospodje boste razsodili, je li predložena rešitev mogoča? Kako bi se moglo cerkvenikom pomagati? Je li mogoč enak način po celi škofiji?

Druga točka je jako važna, da bi ne bilo težav pri tej razdelitvi, ki naj bode kar le mogoče pravična. Tu so razni slučajji mogoči, in za te razne slučaje naj bi gg. dekani točnih določb nasvetovali.

Kar se tiče tretje točke, bi se pogovorili, naj li sedanji štolni red ostane, ali kako naj bi se izpremenil.

Vsi vidimo in tožimo, kako težko je duhovnikom pastirovanje po mestih in trgih; zato bi se skupno o tem dogovorili in si iz dolgotrajne izkušnje posneli dobrih svetov in nauk.

2. Pastoralne konference.

Pastoralne konference naj se po posameznih dekanijah vrše, kakor se je v naši sinodi določilo (Synodus str. 189 - 193.)

Obravnavajo naj se nastopna vprašanja:

a) Samo ustmeno:

1. Kako snovati in voditi izobraževalna društva? Dobro in slabe strani teh društev (Synodus str. 27. 28).

2. Ali se dovolj skrbi za pravo pšenično moko in za pravo vino de vite, kakor je potrebno za sv. mašo?

Kaj naj se ukrene, da bi se izognilo vsaki nevarnosti materiae invalidae?

b) pismeno:

1. O celibatu: Jeli zares protinaraven in nemo-goč? Zakaj je duhovniku potreben?

2. Solvatur sequens casus:

In pago quodam fulminis ictu omnia aedificia flammis absumpta sunt, sola domus Marci seorsum sita incolumis servata est. Omnes possessores isti, cum aedificia sua assecurata haberent, brevi post incendium nova pulchriora prioribus construxerunt; quod Marcus noster, cuius domus pervetusta erat, aegre ferebat, ita ut in corde suo desideraret sortem similem. Processit ipsi res ex voto. Iniuria peregrini hospitio excepti domus Marci conflagavit.

Ex pecunia ab assecuratoribus accepta novam aedificavit domum superbe quidem sed non absque scrupulis conscientiae, cum incendium istud probabiliter potuisset extinguere, si omnem diligentiam adhibuisset, sicuti vi contractus assecurationis obligatus erat.

Quaeritur: 1. Quaenam sunt peccata interna?

2. Quomodo peccavit Marcus „aegre ferendo“, fortunam proximi sui, et „desiderando“ sortem similem?

3. Potuitne Marcus tuta conscientia pecuniam ab assecuratoribus acceptam retinere?

3. Shodi.

Sklical se bo tudi evharistični kongres za duhovnike ljubljanske škofije in shod katehetov za našo škofijo. Na oba shoda se že misli in se pripravljata

Gotovo bo vse gospode duhovnike veselilo, ako povem, da se v počitnicah namerava prirediti kurz za paleografijo zadnjih štirih sto let duhovnikom, ki se za to zanimajo.

V Ljubljani, 13. januarja 1907

† Anton Bonaventura.
knezoškof.

O pripravljanju otrok za sv. birmo.

Kateheza za sv. birmo ni lahka. Nauki namreč so vzvišeni in deloma jako težki, otroci pa mali in še nerazvitega razuma. Za to sem želel, gospodom katehetom podati kak zgled pripravne kateheze o sv. birmi.

Da dosežem namen, sem naprosil g. duh. svetnika Janeza Ažmana in g. župnika Simona Zupana, naj bi mi izdelala dotično katehezo tako, da se gg. kateheti morejo po njej ravnati.

Oba gospoda sta se pozivu odzvala. Ponatisnem obe katehezi. Ona gospoda Zupana je jako priprosta, res prav za začetnike in za kraje, kjer se šola ne more redno obiskovati. Ona gosp. Ažmana se pa ozira na okolnost, da se morajo za sv. birmo pripravljati tudi že večji otroci; zato je obravnava bolj obsežna, ki pa pripušča g. katehetu, da pri manjših ali bolj slabo nadarjenih otrocih manj važna, toda bolj težka vprašanja, izpusti.

Gosp. Zupan je še dodal kratko navodilo, kako naj se pripravijo za zasilno izpoved otroci, ki do priprave k sv. birmi še nikoli pri izpovedi niso bili. G. Ažman pa je dodal nekaj prav praktičnih opazk, potrebnih ali vsaj koristnih gg. katehetom, ki pripravljajo otroke k prvemu sv. obhajilu.

1.

Kateheza o sv. birmi za otroke prvega in drugega šolskega leta.

a) Podlaga.

Ker na deželi sv. birmo prejmejo navadno že otroci prvega šolskega leta, kateri so komaj 7. leto dopolnili, zato ni lahko takim otrokom pojasniti nauka o sv. birmi. Morebiti bo sledeča priprosta kateheza nekoliko pripomogla k uspešnemu poduku o sveti birmi.

b) Izpeljava.

Vpeljava se primerno naredi z naukom o sv. Trojici.

1. Koliko je bogov? Koliko božjih oseb? Katere so? Tretja b. oseba je torej Sv. Duh. Ali je Sv. Duh Bog? Sv. Duh je pravi Bog, ker je vsaka b. oseba Bog. Kdaj je Jezus Sv. Duha poslal? Zgodba! V kakšni podobi se je torej prikazal? Kdaj se je še prikazal? Pri krstu Jezusovem. V kakšni podobi se je takrat prikazal? Kje vidiš v cerkvi njegovo podobo?

2. Kdo te je ustvaril? Kdo odrešil? Kdo posvetil? Kje te je Sv. Duh posvetil? Kakšna je bila tvoja duša, ko si na svet prišel? Grda. Zakaj grda? Ker sem imel izvirni greh na duši. Kaj se je zgodilo pri sv. krstu? Sv. Duh je izbrisal izvirni greh in je naredil dušo lepo, čisto, Bogu dopadljivo. Kaj ti je je bilo torej odpuščeno pri sv. krstu? Kaj si dobil pri sv. krstu? Kakšno naredi dušo posvečujoča milost? Lepo, čisto, Bogu dopadljivo, večnega življenja vredno. (Belo oblačilce, ki se pri sv. krstu položi na otroka.)

3. Ali so apostoli krščevali velike ali majhne? Kakšne še zdaj krščujejo misijonarji? Kaj morajo odraščeni znati? 6 resnic, apostolsko vero, božje in cerkvene zapovedi. Ali znaš vse to? Moli! Ali je pa zadosti, da vse to znaš? Ne, moram tudi po veri živeti in božje zapovedi spolnjevati. Ali je pa vselej lahko b. zapovedi spolnjevati, pridno moliti, vbogati, razžalivcu odpustiti, greha se varovati? — Jezus sam je apostole učil, pa kaj je naredil Peter na Kajfovem dvorišču? Kaj apostoli, ko so Jezusa ujeli? Kam so šli, ko je šel Jezus v nebesa? (v hišo so se zaprl, bali so se). Kaj se je pa čez 10 dni zgodilo? Sv. Duh je prišel nad nje v podobi gorečih jezikov. Ali so bili potem še boječi? Kaj je naredil sv. Peter? Kako je pridigoval? Kdo je naredil, da so bili naenkrat tako učeni in korajžni, da se niso bali ne trpljenja in ne

smrti? Sv. Duh jih je razveselil in močne naredil, Sv. Duh jih je birmal. Kaj se pravi birmati? Birmati se pravi potrditi. Kdo nas potrdi in razsvetli, da zamoremo po sv. veri živeti, božje zapovedi spolnjevati tudi takrat, kadar je težko? Kdo nam da moč, da se radi učimo, pobožno molimo, greha varujemo? Kje nam da Sv. Duh to moč? Pri sv. birmi.

4. Kakšna je postala tvoja duša pri sv. krstu? Lepa, čista, Bogu dopadljiva. Kaj si torej dobil pri sv. krstu? Kakšna bo morala biti tvoja duša, ko boš šel k sv. birmi? Lepa... Kaj boš moral imeti? Posvečujočo milost božjo. — Kaj pa, če si že greh naredil, če je tvoja duša grda? Kam moraš prej iti? K spovedi. Če mora tvoja duša lepa biti pri sv. birmi, kakšna postane po sv. birmi? Še lepša. Kaj se torej s posvečujočo milostjo zgodi? Pomnoži se.

5. Krščen si bil; ali te bodo še kdaj krstili? — Zakaj le enkrat? Ker se duši vedno pozna, da je duša krščenega človeka. Kolikokrat boš birman? Zakaj le enkrat? Ker se duši vedno pozna, da je duša birmanega človeka — vtisne duši neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih.

6. Kdo je apostole birmal? Sv. Duh. Kdo je delil zakrament sv. birme prvim kristjanom? Apostoli. Kdo dandanes? Kako birmajo škof? (Obred se pojasni in pomen nekoliko razloži.)

7. Ali so se apostoli kaj pripravljali za sv. birmo? 10 dni so molili. Kako se moraš ti pripravljati? (od začetka poduka z materjo vsak dan en očenaš in češčenamarijo moliti v čast Sv. Duhu, dan ali dva dni pred sv. birmo spoved opraviti, za spoved negodne nape-ljevati, da obžalujejo otroške napake). — Kaj je storiti na dan sv. birme? doma jutranjo molitev opraviti, pri sv. maši biti, prvega in drugega blagoslova se vdeležiti, ne preveč jesti in piti.

8. Kdo te je nesel k sv. krstu? Kdo je namesto tebe obljubil? Poznaš svojega krstnega botra in botro? Kdo te bo peljal k sv. birmi? Spoštuj tudi birmanskega botera in vbogaj, kadar te bode učil in opominjeval.

9. Kaj je še dal Sv. Duh apostolom in kaj tudi nam dá pri sv. birmi? sedem darov. Povej jih!

Razen že imenovanih molitev naj bi birmanci znali tudi sv. zakramente naštet, rožni venec in angelovo češčenje moliti.

Kateheza o sv. pokori za otroke I. in II. šolskega leta pred sv. birmo.

Vpeljava. Koga človek z grehom razžali? Kdo samo mu zamore greh odpustiti? Samo Bog. Ali Jezus Kristus tudi? Tudi, zato ker je pravi Bog. Ali je tudi odpuščal grehe, ko je bil na svetu? Da, rekel je vsakemu skesanemu grešniku ali grešnici: Zaupaj sin, hči, tvoji grehi so ti odpuščeni. Ali je pa še na svetu

v človeški podobi, da bi grehe odpuščal? Ne, šel je v nebesa. Komu je takrat dal oblast grehe odpuščati? Kako jim je rekel? Kateri zakrament je postavil s temi besedami? — Katere reči so potrebne k zakramentu pokore? Katere milosti zadobimo pri zakramentu sv. pokore? Odpuščanje grehov, odpuščanje večnih kazni, posvečujočo milost božjo in mir vesti.

1. Kaj se pravi vest izpraševati? Kaj moraš prej storiti? Sv. Duha za razsvetljenje prositi. Kako najbolje svojo vest izprašujemo? (po božjih zapovedih se jim pojasnjuje.) Kako se domišliš števila grehov?

2. Kaj je kes? Kakšen mora biti? Notr... Zakaj moraš torej svoje grehe obžalovati? Ker sem Boga razžalil, nebesa izgubil, pekel zaslužil. (Na zgledih se jim pojasni pojem naravnega kesanja).

3. Kaj je trden sklep? Kaj boš sklenil, če si lagal? če nisi molil, če si kradel? če si se s hudobnimi otroki pečal itd.

4. Kakšna mora spoved biti? Natančna in od kritosrčna. Ali bo natančno, če boš rekel, sem kled, kradel itd.? kaj bi moral še povedati?

5. Kaj bi bilo, če bi kaj pozabil, kaj, če bi kaj zamolčal?

6. Kdaj se mora naložena pokora opraviti?

Vsa pojasnila k navedenim vprašanjem se mora prepustiti spretnosti katehetovi, kakor tudi, kako naj molijo pri spovedi molitve in kako naj se pri spovednici obnašajo.

Simon Zupan.

Nauk o zakramentu sv. birme

z ozirom na otroke v I. in II. šolskem letu ter tudi na take, ki šole še niso obiskovali. (V petih katehezah.)

Uvod.

Izkušnja uči, da v I. in II. šolskem letu niso samo otroci 7. in 8. letu, ampak tudi otroci, ki so 10 in več let stari, ki so namreč iz tega ali drugega vzroka zaostali in katerim se z ozirom na njih starost in na to, da bodo kmalu šolo zapustili, mora vendar kaj več podati. Zatorej je treba ta nauk obravnati v celoti in bolj popolno: Katehet pa si potem izbere to, kar je prikladno za manjšo ali večjo starost otrok, ki se pripravljajo za sv. birmo.

I. Kateheza.

Podlaga temu nauku, kakor vsem drugim je nauk o sv. Trojici in znamenje sv. križa. — Otroci morajo tedaj znati pravilno delati znamenje sv. križa in o sv. Trojici znana vprašanja. — K temu se privzame precej 6 temeljnih (poglavitnih) resnic, katere morajo otroci znati vsaj ob koncu tega nauka, ako jih že prej ne znajo.

Potem naj se vrši nauk in razvija nekako v sledečih vprašanjih:

1. Čemu je Bog ustvaril človeka? (Odgovor po katekizmu).

2. Čemu si torej na svetu? — Da bi ljubil Boga in mu služil, to je, da bi spolnjeval njegove zapovedi — in se tako zveličal, to je: da bi prišel v nebesa!

3. Ali more tedaj priti v nebesa, ki ne spolnjuje božjih zapovedi?

4. Ali znaš božje zapovedi? Povej jih! —

5. Ali pa more človek sam s svojo močjo spolnjevati božje zapovedi in priti v nebesa?

6. Česa mu je tedaj treba k zveličanju? Treba mu je k temu milosti božje. (6. temeljna resnica).

7. Kaj je milost božja?

8. Kolikera je (nadnaravna) milost?

9. Kje se nam podeljuje in pomnožuje posvečujoča milost božja? (Kje jo dobivamo?)

10. Kaj je zakrament?

11. Koliko je sv. zakramentov?

12. Kateri so? Povej jih? (Vse po katekizmu).

II. Kateheza.

13. Kaj je razen milosti božje še potrebno k zveličanju?

K zveličanju je razen milosti božje potrebna tudi vera: zakaj brez vere ni mogoče dopasti Bogu, in Jezus sam pravi: Kdor ne veruje, bo pogubljen!

14. Kdo je prinesel vero na svet?

15. Kdo pa je to vero raznašal, razširjal po svetu? To so storili apostoli.

16. Kaj jim je Jezus naročil, preden je šel v nebesa? — Rekel jim je, (ukazal jim je): Pojdite po vsem svetu, učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha!

17. Kako se torej imenuje ta vera, katero so apostoli oznanjevali posvetu? Apostolska vera!

18. Kako se glasi? Molijo!

19. Kdo je torej apostole učil sv. vero?

20. Ali so apostoli že od začetka tako živeli, kakor jih je Jezus učil?

Apostoli niso od začetka tako živeli, kakor jih je Jezus učil (po veri). — On jih je učil, da naj bodo ponižni, pa so bili prevzetni; prepirali so se med seboj, kdo izmed njih bo prvi! On jih je opominjal k molitvi, so pa spali! — On jih je učil nikogar bati se, kakor samo Boga; pa so se bali ljudi. (Saj so se iz strahu pred ljudmi zaprli v neko hišo in si niso upali vun).

21. Kdo pa je potem apostole tako potrdil, da se niso več bali?

Bog Sveti Duh, ki je prišel nad nje binkoštni praznik.

22. Kako se je to zgodilo? (Povej in razloži zgodbo binkoštnega praznika).

23. Kakšni so bili apostoli pred prihodom Sv. Duha?

24. Kakšni so bili potem? Popred so bili nevedni in pozabljivi — potem jih je Sv. Duh spomnil na vse, kar jih je Jezus učil. — Popred marsičesa niso razumeli, potem pa jim je bilo jasno sv. pismo!

Popred so bili boječi, (na Oljski gori so vsi zbežali, Peter se je ustrašil dekle) — potem se niso nič bali. Ko so jih zavoljo vere s šibami topli, so se tega še veselili in pozneje so za vero celo življenje dali. — Popred so bili zaprti v hiši, potem so brez strahu oznanjevali sv. vero! Popred posvetni, so potem le zato skrbeli, kako bi sebe in druge zveličali.

Pri zmožnejših:

25. Kaj je torej storil Sv. Duh z apostoli?

Po katekizmu.

26. Kaj dela Sv. Duh tudi v nas?

Po katekizmu.

27. Kateri so darovi Sv. Duha? Povej jih.

28. Kaj se to pravi: Sv. Duh je apostole potrdil? To se pravi z latinsko besedo: On jih je birmal.

III. Kateheza.

29. Kdaj in kje smo dobili sv. vero?

30. Ali je pa lahko živeti po veri (kakor nas uči sv. vera)? — To ni lahko, ker smo nag-njeni k hudemu in ker nas zapeljujejo hudobni ljudje. Postavim: Če moliš, pa se ti drugi smejejo, ali ti to dobro dene? Če rad v cerkev hodiš in k spovedi, pa se drugi iz tebe norčujejo, ali je to prijetno?

31. Kdo je apostole potrdil (birmal) v sv. veri?

32. Kdo zamore potrditi tudi nas?

33. Kje se to zgodi? Pri sv. birmi.

34. Kaj je sv. birma? (Po katekizmu; pa le za zmožnejše).

35. Ali so bili že prvi kristjani birmani? Bili so birmani najpred v Samariji, kakor beremo v sv. pismu.

V Samariji namreč jih je mnogo sprejelo sv. vero in so bili krščeni. Da bi pa bili še v veri potrjeni, sta prišla dva apostola iz Jeruzalema: Peter in Janez. Ta dva sta nad krščenimi pokladala roke in molila nad njimi in tako so prejeli Sv. Duha, to je: bili so v veri potrjeni ali birmani!

36. Kdo sme dandanašnji birmovati?

37. Ali bodeš poznal škofa, čeprav jih popred nikoli nisi videl? Na čem jih bodeš spoznal?

38. Kako birmujejo škof? (Po katekizmu — za zmožnejše).

Ravno tako tudi razlaga teh obredov.

a) zakaj razprostró roke nad birmanci?

b) zakaj položé roko na glavo?

c) zakaj ga mazilijo na čelu?

d) kaj je krizma?

e) kaj pomeni olje?

f) kaj pomeni balzam?

g) zakaj birmanca udarijo na lice?

* * *

Otroci! Velika je moč sv. birme. — Slišali ste že, kako pogumni in srčni so bili apostoli potem, ko jih je Sv. Duh potrdil (birmal) na binkoštni praznik. Nič več se niso bali, ampak brez strahu so šli tudi v smrt. Nobene muke jih niso mogle odvrniti od vere. In če je toliko tisoč kristjanov zavoljo vere trpelo mučeniško smrt, je to pripisovati zakramentu sv. birme, ker so bili namreč potrjeni z močjo Sv. Duha. Ginljivo je, kar beremo o treh dečkih, ki so bili z 20 duhovniki vred umorjeni (križani) dne 5. febr. 1597. na Japonskem. To so bili Tomaž, Anton in Ludovik, stari od 12-15 let, ki so stregli pri sv. maši. Dasiravno bi bili lahko ušli in so jih starši tudi prosili, niso hoteli; ampak s svojimi duhovnimi očeti so hoteli umreti za sv. vero. Mali Ludovik je ves hrepenel po mučeniški smrti in ko so jih pripeljali na morišče, je prašal: Kje je moj križ, je letel k njemu in ga objel! Kaj pravite, kdo je dal tem dečkom tako moč in srčnost? Sv. Duh, katerega so prejeli malo poprej v zakramentu sv. birme!

Dragi otroci, kaj bi vi storili v takih okoliščinah?

IV. Kateheza.

39. Katere milosti dobimo pri sveti birmi?

Po katekizmu.

40. Ali bodeš po sv. birmi na svoji duši drugačen, kakor si bil popred? — Pred sv. birmo moraš imeti na duši že posvečujočo milost božjo, pri sv. birmi je dobi še več zraven, torej se mu pomnoži!

41. Katero posebno milost dobimo pri sv. birmi?

42. Ali se to pozna na duši, če je bil kdo birman? To se vedno pozna in se bo poznalo celo večnost, ker se duši vtisne neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih. Zveličanim v nebesih se bo to znamenje svetilo celo večnost; pogubljene pa bo to znamenje peklo celo večnost.

43. Kolikokrat se torej sme prejeti sv. birma?

44. Ali je zakrament sv. birme k zveščanju neobhodno potreben?

45. Ali se je treba kaj pripraviti na sv. birmo? Kako?

- a) imeti posvečujočo milost božjo,
- b) zadostno biti poučen v kršč. nauku, posebno o sv. birmi,
- c) s pobožno molitvijo. Moli naj se za časa pripravljanja vsak dan vsaj enkrat Oče naš, Češčena Marija, Čast Očetu — k Sv. Duhu.

46. Ali je zakrament sv. birme zakrament živih ali mrtvih?

47. Kdor je že pripameti in je morebiti že več ali manj grešil, kaj mora storiti pred sv. birmo? Mora obžalovati svoje grehe in prejeti zakrament sv. pokore, oziroma tudi sv. Rešnje Telo.¹⁾

48. Kaj je storiti, da se zakrament sv. birme bolj gotovo vredno prejme? — Gledati je na to, da otroci ne pristopijo premladi; zato je določeno za našo škofijo, da morajo biti stari vsaj 7 let.

¹⁾ Če le mogoče, naj vsi opravijo popred sv. spoved (starejši tudi sv. obhajilo). Kako jih je treba pripravljati na spoved, bi bilo tu preobširno, gleda naj se posebno na to, da bodo molili s premislekom in čustvom kesanje. — Ker gredo otroci že par dni popred k spovedi, je mogoče, da se pred sv. birmo zopet pregreše (morebiti celo smrtno) zato naj jim katehet prav nujno priporoča, da bodo obudili pred sv. birmo še enkrat kesanje. — Sploh naj pred sv. birmo več molijo, kot po navadi (posnemajoč apostole. Na to naj pazijo posebno starši in botri.

V. Kateheza.

49. Zakaj se dajejo birmancem botri?

a) da jih peljejo k sv. birmi, da tam nanje pazijo in jih drže, desno roko na desni rami, b) da jim zavežejo birmo, to je, da s trakom zavežejo tisti kraj na čelu, kjer je bil otrok birman, c) da so priča sv. opravila, d) da otroci ne zamude zadnjega blagoslova, e) da jim pozneje pomagajo v duh. boju, da jih z besedo in zgledom potrjujejo v kršč. življenju, f) da zanje skrbe, če jim odmrjo starši.

50. Kaj so dolžni birmanci svojim botrom? Da jih spoštujejo, ljubijo in ubogajo, kakor svoje starše in da molijo zanje (posebno tudi za ranjce botre).

51. Kaj dobi vsak otrok pri sv. krstu, da ga morejo klicati?

52. Ali tudi pri sv. birmi dobi kako ime?

53. Čigavo ime dobi vsak pri sv. birmi?

54. Koliko imen imaš torej? Koliko patronov?

55. Kaj si dolžan svojemu krstnemu in birmanskemu patronu? — Da ga častiš, da se mu vsak dan priporočaš (vsaj en očenaš), da ga posnemaš — (da bereš življenje svetnikov).

56. Na kaj je paziti na dan sv. birme? — Da se otroci ne spozabijo, da preveč ne jedo in preveč ne pijo (saj žalostna izkušnja uči, da so nekateri na dan sv. birme prvokrat pijani). Za to naj skrbe posebno starši in botri. Prav lepo bi bilo, ko bi otroka nagnili, da bi se tisti dan zdržal pijače, da bi dejansko pokazal, da ima moč in srčnost odpovedati se prijetnostim tega življenja. *Janez Ažman.*

10.

Pooblastila za tridnevnic ob vednem češčenju presv. Rešnjega Telesa.

Po nekaterih župnijah se o priliki vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa prirejajo tridnevnic s cerkvenimi govori in s spovedovanjem. Še boljše se obnese pobožnost in spovedancev je še mnogo več, ako se povabijo tuji pridigarji in spovedniki.

Za vse duhovnije, kjer se vrši imenovana pobožnost, v ta namen dovoljujem:

1. da smejo spovedniki odvezovati od škofovih pridržajev;

2. da se sme sv. maša opraviti coram Sanctissimo;

3. ako se vrše tridnevnic v postu, smejo spovedniki tudi zvečer uživati mesne jedi, kadar jim je to opoldne dovoljeno.

V Ljubljani, 29. januarja 1907.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

11.

Decretum de S. Communione infirmis non ieiunis.

Post editum de frequenti et quotidiana SS. Eucharistiae sumptione decretum die 20. mensis Decembris 1905, concessaque a SSmmo D. N. Pio PP. omnibus Christi fidelibus, qui certas preces devote X. die 30. mensis Maii eiusdem anni indulgentias recitaverint pro quotidiana Communionis propagatione; post additum praeterea decretum Urbis et Orbis, die 14. mensis Februarii 1906 a S. C. Indulgentiarum et Reliquiarum, cuius decreti vi possent Christi fideles per quotidianam Communionem lucrari omnes indulgentias, absque onere confessionis hebdomadariae, vix dicere est, quanta laetitia benignae huiusmodi S. Sedis dispositiones exceptae sint, praesertim ab Episcopis et moderatoribus religiosorum Ordinum. Excitato inde studio fovendae pietatis, quaesitum est, si quo forte modo consuli posset aegrotis diuturno morbo laborantibus et eucharistico Pane haud semel confortari cupientibus, qui naturale ieiunium in sua integritate servare nequeunt. Quare supplices ad hoc preces delatae sunt

SSmmo D. N. Pio PP. X; qui, re mature perpensa auditoque consilio S. Congregationis Concilii, benigne concessit, ut infirmi, qui iam a mense decumberent absque certa spe ut cito coalescant, de confessarii consilio SSmmam Eucharistiam sumere possint semel aut bis in hebdomada, si agatur de infirmis, qui degunt in piis domibus, ubi SSmmum Sacramentum adservatur, aut privilegio fruuntur celebrationis Missae in Oratorio domestico; semel vero aut bis in mense pro reliquis, etsi aliquid per modum potus antea sumpserint, servatis de cetero regulis a Rituali Romano et a S. Rituum Congregatione ad rem praescriptis. Praesentibus valituris, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, die 7. mensis Decembris 1906.

† VINCENTIUS Card. Episc. Praenestinus,
Praefectus.

C. De. Lai, Secretarius.

12.

Slovstvo.

1. **Propovedi.** I. Tomo Zupan. Ljubljana, 1905. Zalagatelj Tomo Zupan. Tiskal Dragotin Hribar. Odobril kn. šk. ordinariat v Ljubljani 3. septembra 1904, št. 3.680. Str. 383. Cena nevezanemu izvodu 2 K, vezanemu 3 K 20 vin., po pošti 20 vin. več. V prikupni obliki so izšle te propovedi, ki obsegajo vse cerkveno leto. Naslanjajo se večinoma na evangelij tistega dne in razodevajo množico prikladnih misli v kratkih in jedernatih stavkih, zato pa nudijo mnogo uporabne vsebine na malem prostoru. Tolle, lege! Iz predgovora sledeče vrstice:

»Večina pričujočih propovedi je bila priobčena v mojem cerkvenem časopisu »Danici« 1903. in 1904. leta. Zbral sem je tu v knjigo. V njih podajam svoje in le malo tujega blaga. Svoje menim v tem smislu, kar človek sploh sme svojega imenovati. »Kaj pa imaš, česar ne bi bil prejel?« (I. Kor. 4, 7.) Jezik sem dvigniti želel v teh govorih na stalo v gajajoče vzvišenemu namenu. Ko vročam Slovencem ta I. letnik, želim — naj bi bil Bogu v slavo in narodu v spseh«.

2. **Wochenschrift für homiletische Wissenschaft und Praxis.** Redig. von Prof. Dr. Const. J. Vidmar O. S. B. — Pod uredništvom našega rojaka P. Vidmarja je začel jeseni 1906 na Dunaju izhajati homiletičen list z gorenjim naslovom. Izhaja vsak ponedeljek na poldrugí poli (24 str.) in stane na leto 15 K; Naroča se: Wien. XIII./4, Sonnwendhof.

3. **Zeitschrift für Direktoren des dritten Ordens vom heil. Franciskus, sowie auch für Priesterterziaren etc.**

V Inomostu namerava P. Hasenöhrle pričeti z izdavanjem lista z zgoraj navedenim naslovom. Cena bo ok. 3 K. Prinašal bo ta list pridige, razprave, izreke, tičoč se tretjega reda, dalje zglede, poročila, odloke, naznanila slovstvenih novosti itd.

Ker pa je list mogoče izdajati le v slučaju, če se oglasi dovolj naročnikov, naj blagovolijo oni voditelji tretjerednikov, ki se mislijo naročiti na ta list, svoj naslov na dopisnici naznaniti na ime: P. Pirmianus Hasenöhrle, O. F. M., Redakteur des St. Franzisciglöckleins, Innsbruck, Franziskanerkloster.

13.

Izprememba župnijskih mej.

Z odlokom kn. šk. ordinariata z dne 19. decembra 1906, št. 5.727, sta bili vasi Rašica in Podlog izločeni iz župnije škocijanske in sicer z rokom 1. ja-

nuarja 1907. C. kr. deželna vlada je temu pritrdila z dopisom z dne 7. decembra 1906, št. 24.422.

14.

Konkurzni razpis.

Razpisujejo se župnije: **Kolovrat** v moravški dekaniji, stoječa pod patronstvom verskega zaklada; **Rob** v ribniški dekaniji, stoječa pod patronstvom turjaške grajščine; **Sostro** v ljubljanski dekaniji, stoječa pod patronstvom verskega zaklada.

Prosivci za župniji **Kolovrat** in **Sostro** naj naslove svoje prošnje na veleslavno c. kr. deželno vlado, za **Rob** pa na slavno lastništvo turjaške grajščine.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem določi 23. februar 1907.

15.

Škofijska kronika.

Umeščen je bil p. n. prečastiti gospod Janez **Sajovic** na podeljeno mu stolno proštijo 26. decembra 1906.

Imenovan je bil prečastiti g. stolni kanonik **Josip Šiška** za arhidiakona za Notranjsko; č. kan. dr. **Jos. Lesar**, vodja bogoslovnega semenišča za kn. šk. komisarja na frančiškanskem bogoslovnem učilišču v Kamniku; č. g. **Anton Čadež**, katehet v Ljubljani, za voditelja društva Sv. Detinstva.

Podeljene so bile župnije: **Budanje** č. g. **Janezu Debevcu**, župn. upr. ondi; **Sorica** č. g. **Juriju Karlinu**, župn. upr. ondi; **Rakitna** č. g. **Josipu Juvancu**, župn. upr. ondi; **Krka** č. g. **Frančišku Pešču**, župniku na Robu.

Umeščeni so bili č. gg. **Janez Debevec** na župnijo **Budanje** 27. decembra 1906; **Juri Karlin** na župnijo **Sorica** 2. januarja 1907; **Josip Juvanc** na župnijo **Rakitno** 9. januarja 1907.

Premeščen je bil č. g. **Adolf Knol**, župni upravitelj na Sv. Planini, za župnega upravitelja v **Kolovratu**; č. g. **Ignacij Žust**, kapelan v **Stopičah**, v **Horjul**, **P. Kazimir Kosobud** iz **Podzemlja** v **Ormož**.

Nameščen je bil č. g. **Fran Zorko** za kapelana v **Smedniku**.

Začasni pokoj je bil dovoljen č. g. **Rudolfu Gregorčiču**, župniku v **Kolovratu**, in č. g. **Ivanu Jegliču**, kapelanu v **Podbrezju**.

Posvečen v mašnika je bil 4. januarja 1907 č. g. **dijakon Janez Kogovšek**, prefekt v **Šent Vidu**.

Umrli so prečast. g. **Andrej Zamejic**, stolni dekan v **Ljubljani** 1. januarja 1907; č. g. **Jožef Močilnikar**, župni upravitelj v p., na **Dunaju** (IV. župnija sv. Elizabete) 11. januarja 1907; č. g. **Ignacij Koren**, ekspozit na **Ubeljskem**, 14. januarja 1907. Priporočajo se v molitev č. gg. sobratom.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dné 29. januarja 1907.

Pastoralne konference I. 1907.

Pastoralne konference so prav koristna cerkvena naprava. Po cerkvenih določbah naj bi se vršile večkrat v letu in vprašanja naj posegajo bolj v praktično življenje.

V naši škofiji je pastoralna konferenca s točnim praktičnim programom zapovedana samo po enkrat v letu. Toda večkratne konference nadomestujejo shodi društva »Sodalitatis«, ki se vrše po osemkrat do desetkrat v letu po vseh dekanijah in na katerih se morejo gospodje še bolj prosto gibati. Hvala Bogu, da so se ti shodi pri nas že nekako udomačili ter prinašajo mnogo sadu za duhovnike, za župnije in za škofijo.

Z velikim zanimanjem sem čital točne in pregledne zapisnike pastoralnih konferenc; skoraj vsi brez izjeme podajajo jasno sliko razprav in vsega življenja na shodu. Dokazujejo tudi, da so se konference vršile natanko po načrtu, ki ga predpisujejo sinodalna določila (Synodus pg. 189—193).

Pastoralnih konferenc se je udeležilo 410 duhovnikov, 47 se jih je opravičilo, o 12 se pa ne vé, da li resnično niso mogli priti. Pri tej priliki opozarjam na določbo naše sinode, ki pravi: »...qui venire impeditus fuerit, statim causam scripto pandat suo decano...« (Synodus pg. 190. n. 262. b.).

Iz zapisnikov se tudi razvidi, da so bile razprave skoraj povsod jako živahne, semtertja skoraj viharne. Zanimive so razprave o družtvih in o skrbi za pravo tvarino pri sv. maši; več gospodov je podalo pismena poročila, n. pr. beneficiat Bernik, duhovni svetnik Kukelj, kaplani Podlogar, Drolc, Kozelj, Volc, župnik Koller in drugi.

O celibatu in o rešitvi moralnega slučaja so pismene izdelke prinesli in izročili vsi za to zavezani gospodje kaplani, namreč 74; le eden elaborata ni izročil ne lani ne letos; pa je tudi nekoliko dragovoljnih elaboratov. Mnoge sem prav natanko prečital, pri drugih sem vsaj razdelitev in točke pregledal. Elaborati so vsi dobri, nekateri prav dobri, izvrstni. Imenujem gg. župnike Marčič, Peharec, kaplane Čuk, Merhar, Drolc, Ježek, Jerše, Kralj (V. Dolina), Štrajhar, Papež, Štular, Pečarič, Perko (Šmarjeta),

Krhne, Vadnal, Žust, Sparovec, Podbevšek, Žnidaršič (Zagorje), Gole, Sedej, Pavlin (Cirknica), Zorko (Smlednik), Kmet (Št. Jurij), Vovko in drugi.

Po tem splošnem pregledu naj I. vprašanja nekoliko prerešetam in II. dam ponatisniti nekoliko izdelkov.

I.

Potrudil sem se zastaviti vprašanja praktična in za naš čas potrebna. Ker se mi je dozdevalo, da pride v konferenco več življenja in zanimanja, ako določim, naj bi par točk samo ustmeno razpravljali, zato sem za letos tako poskrbel. Da pa ne bo vprašanj le preveč in se zborovavci ne bi preveč utrudili, sem za pismeni odgovor zastavil samo dvoje vprašanj. Oglejmo si jih!

a) O družtvih.

O družtvih smo razpravljali že lani. Ker se je semintja želelo, naj bi se sprožilo vprašanje o osnavljanju in vodstvu društev, o njihovih dobrih in slabih straneh, in ker so me lanski razgovori prepričali, da bi bilo to koristno, sem napovedal ustmeno obravnavo o tem.

Ni mi žal. Razpredli so se na več krajih jako poučni in zanimivi pogovori. Odkrile so se slabe strani, očrtale pa tudi njihove prekoristne posledice, ako se društva dobro vodijo. Semtertja vlada še hud pesimizem, namreč pri gospodih na onih krajih, kjer se je društvo radi krajevnik razmer ponesrečilo.

Iz raznih prav dobrih poročil sem odbral dve, da se ponatisneta, mislim, da sta obe vsak v svojem oziru jako poučni. Prvo je poročilo beneficijata Bernika, ki podaja za organizacijo teh društev krasnih idej; drugo kaplana Drolca, ki je posebno praktično.

b) O t v a r i n i z a s v. m a š o.

To vprašanje sem zastavil, ker me pri opazovanju na kanonični vizitaciji pogosto mučijo hude skrbi glede tvarine za sv. mašo. Želel sem, naj bi prijateljski in vesten razgovor vsem gospodom prav jasno pokazal na nevarnosti, da ne bi dobili pravih tvarin.

V zborovanjih se je poudarjalo, naj se moka in vino ne kupujeta pri velikih in malih trgovcih, če so tudi samiposebi pošteni in zanesljivi. Kaj pa, če so oni goljujani? V semiški dekaniji se je povedal ta-le slučaj: pošten gorenjski trgovec — od katerega tudi nekateri gospodje vino za sv. maše kupujejo — je kupil od neke hiše mnogo vina, prepričan, da je pravo vino od trte, toda bil je petijot.

Popolnoma prav je, da se je na mnogih krajih naglaševalo, naj se skrb za moko in za hostije ne prepusti cerkveniku. V Moravčah n.pr. se je povedal slučaj, da je cerkvenik dano mu pravo pšenično moko porabil zase, za hostije jo je pa kupoval. Župnik naj spravi moko in jo o pravem času dá cerkveniku za hostije; najbolje bi bilo, da bi se hostije pekle v župnišču pod nadzorstvom duhovnika. Reklo se je, naj se pazi na vino v zakristiji, da ga ne odpijejo strežaji in z vodo ne zalijejo; isto velja o vinu k podružnicam, naj ga nese duhovnik sam, ne pa strežaj. Vino naj se ne hrani po več dni v zakristiji, marveč naj cerkvenik hodi sproti ponj v župnišče.

Željam, naj bi se v Ljubljani ali kje na deželi zaprisegel trgovec, da bo imel vedno pravo moko, skoraj ni mogoče vstreči. Za vino imamo vipavsko zadrugo, ki je zanesljiva; kupiti se more tudi od onih duhovnikov, ki imajo svoje vinograde in katerim se pove, da bo vino za sv. maše.

Od raznih referatov sem za tisk odbral prav dobri referat kaplana Al. Volca.

c) O celibatu.

Vprašanje o celibatu je na dnevnem redu. Neki misijonar mi je pravil, da je imel nekje na severu duhovne vaje, na katerih je tudi o idealnosti, svetosti in potrebi celibata govoril. Kaj se zgodi? Neki od dotičnih duhovnikov ga očitno v listu napade, da si je to tvarino izbral.

Vem, da se celibat pri nas nad vse ceni in spoštuje. Vendar pa sem to tvarino odbral, da bi vsi gospodje še bolj temeljito premislili idejo celibata in se še bolj oborožili zoper vedno in vedno ponavljane ugovore, da je celibat protinaraven, nemogoč in nepotreben.

Mnogo elaboratov je izvrstnih in navdušenih iz globokega prepričanja. Posebno odločno se je sploh zagovarjala trditev, da je mogoč, ker tako uči zgodovina in naša vsakdanja izkušnja; govorniško navdušeno se je utemeljevala potreba celibata. Le eden gospodov je celibat pobijal kot prehudo breme za duhovnika, kar dokazuje marsikateri nesrečni duhovnik. Dotični gospod je zbral vse ugovore zoper celibat: no, iz teh je razvidno le, da je celibat težak

in ne za vsakega, marveč samo za poklicane po besedah Zveličarjevih: »Qui capere potest, capiat«.

Krasna je razprava župnika Marčiča, odlična kaplana Pavlina v Cirknici, Ježeka, Perkota v Šmarjeti in druge; vendar sem si za natisek odbral razpravo kaplana Drolca, ki je nekako najbolj popolna in ni predolga.

Toliko naj zadostuje.

V Ljubljani na praznik sv. Frančiška Ksav., 3. decembra 1907.

† Anton Bonaventura, škof.

II.

Sedaj naj slede elaborati, o katerih sem rekel, da se bodo ponatisnili in pa rešitev danega moralnega slučaja.

a) O izobraževalnih društvih.

1. Bernik.
2. Drolc.

b) O skrbizapravotvarinopri sv. maši. Volc.

c) O celibatu.

1. Drolc.

d) Casus solvendus.

a) Kako snovati in voditi izobraževalna društva? Dobre in slabe strani teh društev?

(Frančišek Bernik.)

O izobraževalnih društvih se je razpravljalo že o priliki lanske pastoralne konference. Da pa tudi letos ni odveč o tej stvari zopet govoriti, me je prepričalo škofijsko poročilo o pastoralnih konferencah leta 1906. v letošnji 1. številki »Škofijskega lista«, str. 2. in 3. Ondi berem pred vsem ti-le dve trditvi: »Izobraževalna društva so nekaj modernega. Ljudstvo naše ni zrelo, da bi bilo sprejemljivo za idejo izobraževalnih društev. Misel je dobra, a izvršitev mnogokrat pretežka, ker je ljudstvo nezrelo. Kjer ima duhovnik Marijino družbo, naj marljivo deluje v njej in bralno ali izobraževalno društvo bo odveč. Tako mislijo vsi zborovavci.« Tako prva trditev! Druga pa slove v lakoničnem, lapidarnem slogu tako-le: »Tako društvo na kmetih nima niti sledu one veljave, kakoršna se mu pripisuje od ljubljanske gospode.« Ali ne pričata ti dve trditvi dovolj jasno, da je še mnogo duhovnikov, ki o koristi in potrebi izobraževalnih društev niso prepričani? Berem pa ondi še poročilo iz nekega kraja, v katerem poročevavec popolnoma prizna, da izobraževalna društva

visoko ceni, našteje pa razne vzroke, vsled katerih po njegovi misli društva v tistem kraju ni in pristavi: »A kljub temu ljudje niso sami sebi prepuščeni . . . Ob raznih prilikah, kadar je ravno potreba, se povabijo občinski svetovavci — vsi naše stranke — in odborniki in cerkveni ključarji cele fare v župnišče. Tam se zadeva pojasni in naroči, naj vplivajo v tem smislu na svoje sosede, kar z veseljem store in si v čast štejejo, da jih duhovščina vpošteva kot svoje zaupnike.« Srečen tisti kraj! Kolo časa pa se tako hitro vrti in zlobne site so tako pridno na delu, da bo takih krajev s tako lepimi idiličnimi razmerami kmalu prav malo. Tista zveza med duhovnikom in ljudmi samo ad hoc, za gotove slučaje, bo kmalu razrahljana; obveljala in držala bo le še trajna, organizirana, po delu in boju vtrjena zveza — po društvihi! Qui vivrà, verrà! Se li motimo? Pred nedavnim časom je bilo v »Reichspost«-i brati sledeče (št. 107. 9. majnik): »Der Weltverband des freien Gedankens. — Unter dieser Aufschrift veröffentlichte das Organ der tschechischen Freidenker, die »Volná Myšlenka« in ihrer Märznummer einen bedeutsamen Artikel, von dem wir besondere Einzelheiten hier wiedergeben wollen. Das Blatt schreibt: Es war im Jahre 1879, dass sich ein kleines Häuflein in Brüssel über die Idee einigte, einen Weltverband gegen die Vergewaltigung, welche an der freien Gesinnung geübt wird, ins Leben zu rufen; aber diese Namen hatten Klang! Es waren dies Herbert Spencer, Charles Bradlanth, Wilhelm Liebknecht, Louis Büchner, Karl Vogt, Jakob Moleschot u. a.; sie giengen auseinander und arbeiteten an der Ausgestaltung der geistigen Basis dieses Verbandes. Auf allen Seiten weht und gährt es, überall vielversprechende Hoffnungen in die Zukunft. Der Verein »Augustin Smetana«, eine Vereinigung konfessionsloser Personen, hat die bildende Kleinarbeit in Angriff genommen. Seine Satzungen verbieten ihm jede politische Tätigkeit und darum musste er sich auf Vorträge und Broschüren beschränken. Auf diesen beiden Gebieten wurde Grosses geleistet, der Boden gelockert. Von einigen vermögenslosen Leuten wurde das Blatt »Volná Myšlenka« gegründet. Der »Volná Myšlenka« gelang es, unsere tschechische Welt auf geistigem Gebiete aufzurütteln. Von der journalistischen Arbeit gieng man zum aktiven politischen Leben über. Es handelte sich dabei um die Durchführungsvorschrift des Landesschulrates zur Schul- und Unterrichtsordnung, diesen frechen Versuch zur Einführung der konfessionellen Schule in Böhmen. Wir verschickten 58.000 Flugblätter gegen diese Verordnung; wir veranstalteten allein gegen 140 Versammlungen, von

denen Proteste eingesandt wurden; wir kolportierten unter unseren Anhängern Petitionen an das Ministerium, wir schrieben in deutsche, französische und spanische Zeitungen über diese Reaktion: wir rüttelten tschechische und deutsche Abgeordnete, Arbeiter- und Lehrervereine zu Protesten auf, die Sokolvereine, Gemeinde- und Bezirksvertretungen. Nach gewonnener Schlacht entschieden wir uns für eine offensive Taktik, in der Erkenntnis, dass es ein Fehler ist, immer zu warten und nur die Angriffe der Klerikalen zurückzuweisen. Wir unternahmen eine journalistische Aktion gegen die verblögende »Narodna Politika«. Wir eröffneten eine belehrende Agitationstätigkeit bei den Hoch- und Mittelschülern, eine Arbeit, deren Früchte sich erst zeigen werden. Wir entwickelten eine anstrengende Judikatur in religiösen Angelegenheiten; nichts ist fertig, da bisher ähnliche Verhältnisse nicht vorkamen, so dass jeder einzelne Fall durchgekämpft werden muss. Dermalen erliegen bei der Statthalterei und dem Ministerium des Innern über 50 Rekurse, von denen einige gegebenenfalls zum Verwaltungsgerichtshofe kommen werden. Es gelang uns viele hundert Personen von der Kirche zu befreien und wir brachten auf diese Weise die Konfessionslosigkeit als eine feststehende Erscheinung zur Geltung. Heute ist bereits der konfessionslose Mensch eine normale Erscheinung, keine Ausnahme mehr. Die Behörden mussten bereits offizielle Drucksorten für die Matriken herausgeben, die ersten Anfänge allgemeiner staatlichen Matriken, auf die wir hinarbeiten werden. Wir legten den Grundstein für eine slovenische — zato ravno navaiam to velezanimivo izjavo! — Sektion des »Freien Gedankens« und halfen zur Begründung des Blattes »Svobodna Misel«, welches in den Alpenländern tätig sein wird. Wir beteiligten uns an der Bewegung gegen Rom bei den Kroaten, welche dermalen infolge des Verbotes der Glagolica entstanden ist. Wir haben die Protestaktion gegen die theologische Fakultät ins Leben gerufen. Wiederhall dieser Aktion machte sich nicht nur bei den deutschen, italienischen, ruthenischen und kroatischen Studenten, sondern sogar in Bulgarien bemerkbar. Wir unternahmen eine Aktion, betreffend den Austritt aus der Kirche unter der Geistlichkeit, deren Erfolg uns überrascht hat. Wir geben (mit Defizit) ein billiges Blatt »Volna Skola« heraus, um das freie Schulwesen dem Volke näher zu bringen und letzteres für diese kulturelle Arbeit zu gewinnen. Dies führt uns notwendigerweise zur Beteiligung an der Schulbewegung. Wir sind in allen Schulvereinen tätig, veranstalten Beratungen und Konferenzen mit

der Lehrerschaft, beteiligen uns an allen Kundgebungen für das Schulwesen. Über die »freie Schule« wurden bereits gegen 40 Vorträge veranstaltet. Wir vernachlässigen auch die Arbeiterschaft nicht; die Prager wissen es, wie viel Vorträge und Versammlungen wir mit unseren Rednern beschickten, welche sich unentgeltlich die Zeit abstehlen und oft ihre Lungen verderben aus Liebe zur Sache, um nur den antiklerikalen Samen zu säen. Die Reform des Eherechts propagieren wir mit allen Kräften; 16 Versammlungen geben Zeugnis davon. Gerade rüsten wir eine grosse Aktion in dieser Angelegenheit gemeinsam mit den Wiener Freidenkern. Aber neue Arbeit steht uns bevor. Es sind dies die Wahlen, welche im Zeichen des Antiklerikalismus durchgeführt werden müssen. Dahin gehört ein Versuch konfessionsloser Personen auf Einführung der freien Schule; dahin gehört der Weltkongress des »freien Gedankens« in Pest, welcher für die Slaven in Österreich von ungeheurer Bedeutung sein wird; aus taktischen Gründen können wir nicht sagen, warum. Es wird vieles geschehen, was wir heute nicht sagen wollen und was alles nur ein Ziel haben wird, die Trennung des Staates von der Kirche in Österreich.« Tako »Volná Myšlenka« v svojem in v imenu svoje slovenske hčerke »Svobodna Misel«! Ali ni to dalekosežen načrt, ali niso to jasni cilji pa tudi jasno načrtana pot v dosego teh ciljev? In ta pot je: natančno izpeljano, na vse strani razpredeno, v vse posegajoče delovanje društva »Avguštin Smetana«, oziroma društev. Saj smo slišali naslov »Der Weltverband des freien Gedankens«. Ali pa se ti načrti izpeljujejo že tudi med nami? Vzemite v roko »Slovenca« od zadnje sobote z dne 8. junija. Dopis iz Gorij pri Bledu se glasi: »Svobodna Misel« straši tudi okoli nas. V Ljubljani menda celo po imenu skoro ne poznate tega zakotnega lističa, pri nas pa že steguje svoje kremplje in se hoče vgnezditi. Posebno na Bledu imajo, kakor se pripoveduje, celo zalogo te ničvredne šare.« O socialni demokraciji nam niti ni treba govoriti. Ponavljali bi le staro pesem, ako bi omenjali, kako agilna in energična je ta strastna nasprotnica vsega krščanskega ravno v društvenem oziru. Kjer le kolikaj more, prepreže vse s svojimi društvi, katerih izborna izpeljana organizacija se splošno priznava. Ravno kar izvršene državnozbornske volitve so dovolj jasno pokazale, kako mogočen javen faktor je ravno socialna demokracija. Zato se je pa tudi po listih splošno priznalo, da je ravno vsled splošne volivne pravice potreba dobrih društev postala še neprimerno večja, nego doslej. Zopet citiram »Reichspost« z dne 26. maja: »Wenn sich jetzt die Leidenschaften

des Wahlkampfes beruhigt haben werden, wird es notwendig sein, bald taktvoll mit einer beharrlichen Aufklärungs- und Organisationstätigkeit einzusetzen, insbesondere auch durch Gründung ländlicher Burschenvereine. Das wird das Geheimnis des Erfolges für die nächsten Reichsratswahlen sein: Bildung und Aufklärung der Masse«.

Toliko se nam je zdelo predvsem primerno pripomniti o potrebi izobraževalnih društev. Saj nam iz vprašanja »Kako snovati izobraževalna društva« sam posebi zveni opomin, da snujmo izobraževalna društva. Čemu vsa navodila, kako snujmo taka društva, ako nismo prepričani o potrebi takih društev? Le o čemer sem živo prepričan, da je res potrebno, to bom zasnoval z vso resnobo, pa tudi vodil s tisto požrtvovalnostjo, katero ravno društveno življenje v toliki meri zahteva od duhovnika.

Formalno stran, kako snovati izobraževalna društva, obdelamo lahko prav kratko. Kdor si na tem, da hočeš snovati tako društvo, oskrbi si pred vsem »Poročilo o I. shodu slov. nepol. društev«, sestavil L. Smolnikar in natisnjeno v »Knjižnici slovenske krščanske socijalne zveze«, 4.—7. snopič, str. 50 in dalje. Tam najdeš vse potrebno. Bistveno je, da preskrbiš pravila društvu in ta pravila v 5. izvodih, pravilno kolkovana, en izvod s kolkom za 2 K, druge štiri pa s kolekom za 30 h, in lastnoročno po predlagatelju podpisana pošlješ c. kr. vladi v potrjenje.

Važnejše pa, kot ta zgolj formalna zadeva se nam zdi nekaj družega, kar je indirektno tudi obseženo v danem vprašanju: Kakšno pa sploh bodi društvo, katero zasnuješ?

Gotova resnica je, da skrbno vodstvo društva dá prav mnogo opravila. Prav tako gotovo pa je zopet, da to opravilo v veliki meri pride ravno na duhovnika. Če je torej v kakem kraju več različnih a dobrih društev, katerih življenje in delovanje je več ali manj navezano na duhovnika, je jasno, da duhovnik pri najboljši volji vsem tem društvom ne more biti kos. Eno ali drugo mora zanemarjati. To pa bo tudi drugim društvom tistega kraja le v škodo. Zato pa je naše prepričanje, potrjeno in pridobljeno po dolgoletni skušnji, to-le: Ustanovi eno samo društvo, ki bo razmeram tvojega kraja kolikor mogoče ustrezalo, s tem edinim društvom pa spoji kolikor največ dobrega in koristnega! Kaj n. pr. opazimo marsikje? V kraju je izobraževalno društvo za mladeniče, potem farna knjižnica popolnoma ločena od tega, zopet posebno podporno društvo, čebelica zase i. t. d. Česa naj se duhovnik loti pri toliki mnogovrstnosti? Koliko primernejše je, ako je eno samo

društvo in sicer izobraževalno, katero ima potem svojo knjižnico, čebelico, pevski zbor, telovadni odsek i. t. d. Kar se potem za katero teh stvari stori, stori za društvo; društvo tako vedno deluje, bodisi že v tem ali onem oziru, in ker deluje tudi vleče!

Tudi, če spoznaš za primerno in potrebno, da za ženske ustanoviš društvo, storiš po našem nemerodajnem prepričanju društvu najboljšo uslugo, ako ne ustanoviš za ženske posebej ločenega društva, ampak zopet le eno samo društvo z dvema odseki, moški in ženski, ki pa sta seveda popolnoma in strogo ločena. V katerem teh dveh odsekov potem že deluješ, deluješ zopet le za eno samo skupno društvo. Tako društvo z dvojnimi odseki, moškim in ženskim, smatramo mi v današnjih tako probujenih časih za mnoge kraje naravnost kot potrebno; to so mesta in trgi po deželi in pa industrijski kraji, kjer je več delavstva. Društveno probujeno ženstvo v takih krajih prav mnogo lahko koristi! Dr. Lueger bi na Dunaju nikdar ne bil dosegel tako velikanskih uspehov, ako bi ne bil prišel že pred leti na srečno idejo tudi ženstvo organizirati po društvi!

Izobraževalno društvo zgolj kot tako se pa nam za današnje čase posebno v očigled vedno naraščajoči socialni demokraciji zdi premalo praktično, rekli bi nekako preidealno. Dandanes se vsak le vpraša: Koliko dejanske koristi pa imam pravzaprav od društva? Izobrazba je pač lepa stvar, vendar za navadne, priproste ljudi premalo konkreten pojem, katerega prav zato često ne vedo ceniti. Zato pa tudi sama izobrazba vsaj traino ne vleče. To so socialni demokratje že takoj spoznali. Zato pa so svoja izobraževalna društva (Fortbildungsvereine) že s prvega početka postavili na veliko trdnjša tla podpore za slučaj bolezni in onemoglosti. To pa izraža že materialno korist društva, ki brezdvomno vleče bolj kot vse drugo. Nikdar ne pozabim, s kakim navdušenjem so socialni demokratje na Vrhniki, ko so ustanavljali svoje društvo — ki pa je seveda kmalu zopet zamrlo! — agitirali ravno s tem: Če boš zbolel, boš vsak teden dobil toliko in toliko podpore! Sreča je za nas pri socialnih demokratih le to, da veliko obetajo, a malo dajo! A že vpliv materialnih obljub na ljudstvo priča o praktičnem pomenu podpor v društvu! Čemu bi se jih torej mi ne oprijeli? Naj so li vedno otroci teme bolj prebrisani od otrok luči! Zato pravimo: Kier je le mogoče, naj se izobraževalna društva snujejo obenem kot podporna društva, ki za slučaj bolezni poskrbe udom po možnosti redne dnevne podpore za gotovo vrsto dni. Nužno potrebno je to tudi pri nas za vsa mesta, trge in industrijske kraje,

primerno pa sploh za vse večje kraje. Poudarjamo pa še enkrat izrečno, da si mislimo zopet le eno samo društvo, ki je izobraževalno in obenem podporno! Ako pa bi se poleg izobraževalnega ustanovilo kje še posebno podporno društvo, pa se v že poprej grajano nepotrebno razkosanost društvenega življenja v tistem kraju, izobraževalnemu društvu pa se namah s tem odvzame v tistem kraju glavno atraktivno silo, kar se prej ali slej maščuje. In čemu tudi? Saj ni nič lažjega, kakor že obstoječe izobraževalno društvo razširiti v podporno. V Domžalah smo to storili s tem, da smo pravilom pristavili ta-le kratek paragraf: »Odbor ima pravico podeljevati podporo. Natančnejša določila, kako se podpora podeljuje, sklene občni zbor.« To se je naznanilo vladi in vse je bilo opravljeno. Kakšno važnost pa je ravno s tem dobilo za naš kraj društvo, ki je poprej komaj še životarilo in so vedno že premišljevali, da bi je popolnoma opustili, kaže dejstvo, da je društvo v kratkem času dobrih treh let izplačalo bolnim udom dnevne podpore že nad 2.000 kron. Seveda pa je jasno, da mora glede te dnevne podpore biti vse minucijozno natančno določeno in tudi kar najbolj kontrolirano. Zato so se na občnem zboru soglasno sprejela ta-le določila glede podpore, ki so se kot »Pojasnilo k § 7. Pravil« na posebnem listu dala natisniti, da jih vsak ud s pravili vred dobi v roke: 1. Dnevna podpora je popolnoma prostovoljna, od gmotnih sredstev društva in od odbora odvisna. Ako jo odbor komu odreče, on nikakor ne more na kakoršenkoli način zahtevati. 2. Dnevna podpora za bolne ude bodi za letos, ako bodo denarna sredstva društva to pripuščala, za moške in ženske 1 K na dan. Zato pa znaša vstopnina za moške in ženske 1 K, mesečnina za moške in ženske 40 h. Udje dobe podpore šele tedaj, če so že 6 mesecev pred boleznijo bili udje društva in so plačali pristopnino in mesečnino. 4. Bolnim prizna društvo uda tedaj, kadar vsled bolezni sploh delati in si kaj prislužiti ne more. Pri delavcih in delavkah v tovarnah se štejejo torej le tisti dnevi bolezni, ob katerih ud vsled resnične bolezni ne more v tovarno. 5. Vsak bolan ud mora vsaj v prvih 7 dneh potem, ko je zbolel, o svoji bolezni obvestiti odbornika svoje vasi, ki ga takoj obišče, ali sam ali koga pošlje do njega, da se o njegovih resničnih boleznih popolnoma prepriča. Odbornik o bolezni uda takoj obvesti odbor. Kdor pa bi se pozneje, ko je že ozdravel, zglasil za podporo, ne da bi bil že v bolezni sami odbor obvestil, on ne dobi nikake podpore. 6. Kdor je bolan manj kot sedem dni, on ne dobi nikake dnevne podpore. Kdor je bolan sedem dni ali več kakor sedem dni, dobi dnev-

no podporo za vseh sedem dni nazaj. Za več kot 30 dni boleznj skupaj se dnevna podpora letos ne daje. Nedelje in prazniki so tudi vštetj. 7. Dnevna podpora se podeljuje vsako nedeljo za teden nazaj incl. tisto nedeljo. 8. Stroški za bolnike enega leta nikakor ne smejo presegati dohodkov tistega leta, oziroma preostanka od prej. Ako bi torej ud zbolel proti koncu leta in bi v blagajni ne bilo nič več, on ne dobi dnevne podpore tudi ne glede še na tako gotove dohodke prihodnjega leta. 9. Kdor si je po nerodnosti, n. pr. v pretepu nakopal bolezen, on ne dobi podpore.«

Dandanes se prav zelo širijo razna s t r o k o v n a d r u š t v a. Gotovo so prav velikega pomena. Vendar pa pripomnimo to-le: Misel strokovne izobrazbe je že pred desetletji genijalno zapopadel ustanovitelj katoliških rokodelskih društev, veliki Kolping! Pa kako je on to stvar uravnal? Določil je, da mora vsako katoliško rokodelsko društvo prav posebno pozornost obračati ravno strokovni izobrazbi udom s tem, da si osnuje za posamezne stroke razne strokovne oddelke (Fachabteilungen). Ti strokovni oddelki ene stroke so potem že sami po sebi v zvezi s strokovnimi oddelki iste stroke po vseh katoliških rokodelskih društvih! Kako krasna, enotna, v posamezne stanove posegajoča organizacija enega in istega društva je to! Ni čudno, da ima zato to društvo ravno na Nemškem tako velikanski vpliv! A kaj opazimo pri nas? Poleg izobraževalnega društva v kraju se ustanavljajo čisto samostojna razna strokovna društva. Glej le zadnjo številko »Naša Moč«, z dne 7. junija! Dopis iz Tržiča se glasi: »Društvo sv. Jožefa — h katerega desetletnici se ravno vabi v dopisu! — je izobraževalno... Kaj pa naša strokovna društva, morebiti vprašate, ker je tako malo slišati o njih. Dobro se giblje strokovno društvo čevljarjev. Nekaj nam manjka, kar imajo drugod delavske organizacije, in če kedaj opešamo, je to vzrok. Mislim predavanja. Pravih strokovnih predavanj nam manjka...« Glejte torej: poleg izobraževalnega društva še prav tako samostojno društvo čevljarjev, krojačev, kovačev, mizarjev, ključavničarjev itd., itd. Za Boga svetega, kam pa pridemo? Ali naj se potem čudimo dogodku pred par meseci, da je dopisnik iz Tržiča v prav hudem članku pisal, da je društveno življenje v Tržiču silno zanemarjeno, da vse spi, čez par dni potem pa je »Slovenec« prinesel prav tako iz Tržiča kot odgovor poročilo o delovanju izobraževalnega društva, v katerem s številkami dokaže, kako živahno to društvo deluje. Takrat stvari nisem razumel, a sedaj jo. Izobraževalno društvo lepo deluje, a vsaj nekatera strokovna društva tam stagnirajo. Tisti pa,

katerim so zgolj strokovna društva pri srcu, zato vpijejo, da društveno življenje spi. V tem oziru se vsaj nam marsikaj vidi še splošno neurejenega! Po zgledu Kolpingovega društva naj bi se bili tudi pri nas v izobraževalnih društvih ustanovili razni strokovni oddelki, kakor bi to zahtevale lokalne razmere. Ti strokovni oddelki naj bi bili potem zopet med seboj zvezani. Za kateri strokovni oddelek bi se potem delalo, delalo bi se potem zopet le za eno in isto skupno društvo, ki bi ravno v tem imelo zopet prav veliko privlačno silo. Kako lahko pa bi bilo potem tudi te strokovne oddelke, kakor samostojno bi se tudi gibali, nadzirati! A tako? Signatura današnjega časa je nezadovoljnost. Nič pa ni težjega, kakor nezadovoljnost tako vladati, da ni človeku v nesrečo. Premišljena beseda dušnega pastirja, ki si pridobi srca delavstva, gotovo more le koristiti!

Tudi pravno varstvo naj se sprejme v pravila že, kjer se to spozna za primerno!

Iz doslej povedanega je jasno, kako si mi izobraževalna društva mislimo: središče, ognjišče izobraževalnega dela, primerna krajevnim razmeram, skoziinskoz prešinjena pravega socialnega duha.

Da tako urejeno društvo mora imeti premnogo dobrih strani, kdo bi o tem mogel dvomiti. Saj skušnija potrjuje. Prava izobrazba gotovo le koristi. Berejo se dobre knjige, razširjajo dobri časopisi, prirejajo podučna predavanja. Z lepim petjem, z društvenimi predstavami se nudi sodelujočim udom premnogo lepega veselja, primernega razvedrila. S čebelico se napeljuje k varčevanju, s tem mnogo tudi k treznemu življenju. Z bolniškimi podporami se kaže lepota karitativnega delovanja. Možje, ki bi sicer tega ne storili, obiskujejo kot odborniki društva bolne ude in čutijo v notranjem, kako dobro dé, ako se bližnjemu pomaga. Udje se med seboj spoznavajo: atomi kraja se organizirajo k skupnemu delu. Duhovnik pa le med njimi, stori in koristi, kar le more. Zveza med pastirjem in ovčicami je ravno po društvenem delovanju le tem tesnejša! In ko ud društva umrje, kaže častno spremstvo društva in sv. maša za pokojnika, javno oznanjena v imenu izobraževalnega društva, da medsebojna zveza društvene ljubezni sega tudi onkraj groba.

Tudi slabih strani društev nam po doslej povedanem ni treba obširno omenjati. Slede po sebi iz navedenega! Omenjamo le dveh, ki vse druge nekako obsegata. Prva tiče duhovnika, druga ude. Nihče ne more tajiti, da je društveno življenje za duhovnika premnogokrat življenje žrtev, na zdravju in na premoženju, življenje trpljenja in razočaranj!

Kolikrat ne gre tako, kakor bi si želel, kakor bi pričakoval. Pričakuješ uspeha, a ga ni! In ti za vse to žrtvuješ toliko časa! Ni čuda, da često zmajuješ z glavo, omahuješ! Pa če tudi ne opaziš pozitivnih uspehov — napredek v dobrem! — ali ni velevažen že negativni uspeh — zabranjenje premnogo hudega! Nevarnost obstoja za duhovnika le v tem, da pri intenzivnem vodstvu društva, pri mnogovrstni raztresenosti društvenega življenja ne pozabi nase, ne zanemari sebe. »Dum aliis praedicaverim, ne ipse peream!« Glede udov pa je nevarnost, da društvo ne zajde zgolj v zunanosti, ne daje udom prilike k popivanju, nerednemu shajanju, jih napačno ne odteguje domači hiši itd. Ravno to pa tembolj kaže, kako živo mora duhovnik kakor vse svoje delovanje, tako prav posebno še društveno izročati Tistemu, ki mu iz tabernakeljna vedno kliče: Ego via, veritas et vita! Jezus bo duhovniku tudi pri društvenem delovanju kazal pravo pot, da ne zajde, ga učil resnice in ohranil njega in društvo pri pravem društvenem življenju, ki mora biti življenje čiste ljubezni božje in požrtvovalne, nesebične ljubezni do bližnjega!

Goričica, dne 12. junija 1907.

a) **Kako snovati in voditi izobraževalna društva? Dobre in slabe strani teh društev.**

(Martin Drolc.)

Izobraževalna društva imajo namen voditi svoje člane na podlagi krščanskih načel do prave omike; skrbeti za njihovo izobrazbo v gospodarskih in obrtnih zadevah ter poskrbeti jim poštenega razvedrila.

Preden se ustanovi izobraževalno društvo, je potrebna zanj posebna priprava.

Snovatelj društva se mora predvsem ozirati, če v dotičnem kraju že obstoji društvo s kakim podobnim namenom. V tem slučaju naj se že osnovano društvo spopolni in prilagodi namenu izobraževalnih društev. Osnovati novo društvo bi pomenilo samo brez potrebe cepiti moči, kar bi bilo gotovo v kvar društvenemu življenju. Društva, katera imajo namen širiti družabnost in veselje, naj se razpuste, potem pa v izobraževalnih društvih mesto njih vpeljejo posamezni krožki ali zbori.

Preden se izobraževalno društvo ustanovi, mu je preskrbeti potrebnih materialnih in duševnih sredstev, lokala in moči, ki bodo sodelovale. Zasigurati je treba ne samo ustanovitev društva, ampak tudi njegovo obstoj. Dvomljivo za obstanek društva je vedno, ustanoviti društvo po kakem hipnem, trenutnem navdušenju ali pa morda

radi lastne časti, koristi; brez premisleka, če bode mogoče društvo tudi ohraniti.

Predvsem pa mora snovatelj društva pred njegovo ustanovitvijo zbirati okrog sebe mladeniče in može, jih poučevati o namenu društva in njegovih pravilih, in jih vže naprej pripraviti za nekako kulturne agitatorje njegove. Ko je vse to pripravljeno, sestavijo se pravila, vpošljejo potom glavarstva na deželno vlado v potrjenje in s potrjenjem pravil je društvo formalno ustanovljeno.

Kako voditi izobraževalna društva?

Predsednik društva z odborom mora skrbeti, da društvo dosega svoj namen in da se društvena pravila spolnjujejo. On je duša celega društva. Čutiti mora v sebi zavest, da je sam tudi osebno odgovoren za obstanek in delovanje društva.

Zato pa je treba pri volitvi načelnika kakor ostalega odboja največje pozornosti, kakšne so osebe, kojim se izroča vodstvo društva, imajo li za to potrebnih zmožnosti, veselja, pa tudi iz bistva društev, ampak so samo izrodek slabega potrebnega časa, društvu posvetiti svoje moči. Splošno naj ne bodo iste osebe načelnik in odborniki vseh mogočih društev onega kraja, s tem trpe ali posamezna društva ali pa stanovsko delo posameznikov.

Tam, kjer slone vsa društva na ramenih ene osebe, tam je skoraj nemogoč napredek društev.

Skrbeti je dalje, da je ali voditelj društva sam ali vsaj kdo drugi v odboru splošno izobražen in vživa zaupanje pri posameznih članih. Vodstvo mora skrbeti za predavanja v društvu, katera naj so praktične vrednosti, primerne stopinji izobrazbe članov pa tudi njihovim dejanskim potrebam. Nikoli naj ne bodo akademičnega značaja. Ozirati se je na domače gospodarske, moralne in intelektualne potrebe članov društva, pa tudi opozarjati jih na primerno zunanjo okolico.

Vodstvo društva mora poskrbeti, da člani društva ne bodo samo vpisani v društveno knjigo, ampak da bodo sami tudi nekako pri društvu sodelovali, udeleževali se diskusij pri predavanjih, povedali samostojno svoje mnenje, vadili se v nastopu itd. Saj društvo samo je organizem in posamezni člani postanejo šele tedaj njegovi organi, kadar z delom pokažejo, da tudi sami delujejo za uresničenje skupne ideje. Pri društvenih predavanjih je zelo koristno članom preskrbeti objednem tudi primernega razvedrila, kar se doseže s petjem, glasbo itd., da se tako med člani ohrani duh veselja in zadovoljnosti.

Vodstvo društva bodi tudi izven društvenih prostorov v prijateljski zvezi s posameznimi člani in jih podpiraj v njihovih potrebah.

Prav posebno pozornost naj bi vodstvo društva obračalo izseljevanju članov v tujino, da bi se med njimi in društvom ohranila duševna vez. Pri odhodu v tujino naj bi vodstvo društva svojemu odhajajočemu članu izročalo nekake »litterae commendatitiae« ali pa »izkaznice« z naročilom, da dotični v tujini takoj vstopi v enako ali podobno društvo. Zelo potreben bi bil ob sedanjem splošnem izseljevanju mož in mladeničev iz tukajšnjih krajev v Ameriko, zaznamek katoliških društev v Ameriki, da bi se na nje že doma opozarjalo in postreglo lahko s potrebnimi informacijami.

Dobre strani društev.

Izobraževalna društva, katera vodi previdno in vneto vodstvo, so neprecenljive vrednosti za socialno življenje v posameznih krajih, so nekaka ljudska semenišča, v katerih se ljudstvo kulturno vzgaja in si vstvarja pogoje svojega intelektualnega in gospodarskega napredka.

V tih društvih se v ljudstvu goji **socialni duh**, duh medsebojnega združevanja, bratstva, edinosti in ljubezni in s tem se polagoma ubija staro liberalno načelo: vsak skrbi sam zase, skrbi samo za lastno korist, za svojega bližnjega se ne brigaj!

Ko bi izobraževalna društva ne imela prav nobene druge koristi, kakor da poživljajo in krepe med člani in v ljudstvu socialno zavest in pobijajo načelo lastnega egoizma, dosegla bi svoj namen in bi bila vredna vsega priporočila. Da se je ta duh ravno po izobraževalnih društvih zanesel med ljudstvo, dokaz imamo v bujnem razvitem društvenem življenju po slovenskih krajih, kjer bode kmalu v posameznih krajih potreba misliti ne na snovanje novih društev, pač pa na koncentracijo že obstoječih.

Druga velika korist izobraževalnih društev obstoji v organizaciji posameznih članov, da gredo kot pripravljena in organizirana **bojna četa** v boj proti kulturnim svojim sovražnikom. Koliko se trudi v sedanjem času socialna demokracija potom svojega časopisja, popularnih brošur, osebnih agitacij, da bi med ljudstvo zanesla svoje materialistično naziranje o svetu, duha vpornosti proti avtoriteti in svobodnega uživanja med mladino. Deluje vstranjo in organizirano za uresničenje cilja, katerega je izrekel soc. dem. vodja Singer na njihovem velikem strankarskem shodu v Kolinu: »Wir werden nicht ruhen und nicht rasten, bis die rote Fahne auf allen Schlössern, Privathäusern und Kirchen weht«.

Kaj vse pomeni rdeča zastava, je dovolj jasno.

Izobraževalna društva so pa najzanesljivejše ljudske trdnjave, ob katerih se razbijajo krivi socialistični nazori, razbijajo pa tudi vsi načrti in tajni naklepi z masonstvom prepojene inteligencije.

Izobraževalna društva kot bojna društva so nenadomestljiva!

Veliko socialno zlo modernega časa je preveliko hrepenenje po veselju in zabavi. To pogubno vpliva na tiho domačo srečo in zadovoljnost v družini, vzbuja novih potreb, za katere ni sredstev. Pri mladini vpliva to pogubno na njeno moralno stanje, vzbuja nizke čutne nagone in taka mladina si išče potem razvedrila v pijančevanju, ponočevanju in v plesu.

Izobraževalna društva tudi nudijo zabave svojim članom, a ta zabava je omejena, poštena in pripravljiva ljudstvo na plemenitejšo mišljenje in čustvovanje. Zabava društev obstoji v petju, glashi itd. Kadar društvo priredi javno veselico, je z veselico redno združeno tudi koristno predavanje, da ima pri tem ljudstvo od veselice ne samo telesni užitek, kateri se po navadi kakor dim hitro razkadi, ampak tudi moralno korist.

Slabe strani društev.

Kakor ima solnce svoje pege in sence, tako imajo tudi izobraževalna društva vkljub velikim koristim, tudi svoje senčne strani, katere pa ne izhajajo vodstva.

Tako bi bila slaba stran društev, če se preveč ozira na zunanji blišč, na zunanje znake, zastave, premalo pa skrbi za notranje društveno delo. Vzbuja se s tem prazna zunanja bahatost in prevzetnost.

Slaba stran društev na kmetih so prepogoste veselice, igrokazi — s tem se med ljudstvo zanaša preveliko gledališke manije.

Slabo vpliva na člane tudi, kjer mora društvo vsled pomanjkanja lastnih prostorov pogostilnah iskati zavetišča — bližnja priložnost za pijančevanje.

Slaba stran društev je prirejati pogostne izlete, velike veselice in shode. Z velikimi društvenimi prireditvami je združena pogosto zapravljalivost in poleg tega tudi lahko trpi domače družinsko življenje ali se zanemarija stanovsko delo.

To so nekatere slabe strani društev, katere pa zamore modro vodstvo polagoma odpraviti in zatreti.

b) Ali se dovolj skrbi za pravo pšenično moko in za pravo vino de vite, kakor je potrebno za sv. mašo? Kaj naj se ukrene, da bi se izognilo vsaki nevarnosti materiae invalidae?

(Alojzij Volc.)

Generalna rubrika o materiji zakramenta sv. R. T. se glasi: *Panis triticeus et vinum de vite*. Ta določba je verska dogma, kakor sledi iz določb koncilov in iz ustnega izročila svete cerkve. Proti tej določbi se v naših časih toliko lažje greši, ker se prodaja vedno manj čiste moke iz pšenice in naravnega vina od trte. Kakor ponarejajo druge materijalije, ki se rabijo v liturgiji, n. pr. vosek, kadilo, olje, platno, zlato in srebro — tako delajo tudi z moko in vinom. Zato mora duhovnik v naših časih tembolj paziti, da ni ogojufan pri nakupovanju moke in vina. Dolžan je paziti tudi zato, ker »juxta sententiam communiorem et probabiliorem« (S. Alph. lib. VI. stran 306.) duhovnik, ako mašuje z eno ali drugo materijo, ki je neveljavna, sicer veljavno komunicira, vendar štipendija za tako daritev ne sme vzeti in je dolžan za isti štipendij še enkrat maševati ali pa povrniti. Dasiravno pri nas posebno glede moke, pa tudi glede vina duhovniki lahko dobijo naravno in čisto blago, vendar se dobe nedostatki in sicer najprvo

g l e d e m o k e.

Ni več redko tudi pri nas, da se gips, zmlete kosti, bela ilovica in druge stvari pšenični moki primešavajo, ali pa da se pšenični moki pridene moka iz rži, ječmena, leče, koruze, fižola, boba, ovsa in krompirja. Dobe se celo tovarne, ki se pečajo izključno z izdelovanjem cenejših surogatov, ki naj se moki primešajo, da se njena teža poviša. Naši trgovci ponavadi pšenične moke ne meljejo sami, ampak jo kupujejo po parnih mlinih, ker je cenejša in lepša. Misli se namreč napačno, da je pšenična moka tem boljša, čim belejša je, kar pa ni resnica. Da je pšenična moka popolnoma bela, se doseže s tem, da se iztrebi iz moke ves lep (Kleber), ki je zelo imeniten del žitnega zrna. Duhovnik se pa pri izbiri moke ne sme ozirati na belo barvo in ne na sedanjo modo pri tovarniškem mlenju moke. Kupovanje pšenične moke pri trgovcih je zato že tudi pri nas nezanesljivo. — Še veliko večje pozornosti pa je treba

g l e d e v i n a.

Vina se sedaj vedno več fabricira, ponareja in meša. Tega ne delajo več samo veliki vinski trgovci, ampak tudi mali vinogradniki že poznajo različne

lahke metode, po katerih se vino ponareja in popravlja, da se lažje spravi v denar. Take metode so n. pr.

1. Petijoziranje, ki se zgodi na ta način, da se sladkorna voda vlije na sprešane ostanke grozdja. Kvantiteta vina se tako lahko pomnoži za 500 %.

2. Galiziranje, ki se zgodi, če se mošt z vodo razredči in tako zmanjša prevelika kislina. Tako se pomanjša tudi množina alkohola, ki se potem nadomesti s sladkorjem. Kvantiteta vina se lahko z galiziranjem poveča za 300 %.

3. Alkoholiziranje, da se namreč množina alkohola do 5 % poveča.

4. Kaptaliziranje, ki se rabi pri boljših vinih, da se jim prevelika kislina oblaži.

Teh metod se bodo vinogradniki še tembolj posluževali, ker se vse draži, ker je trtna uš napravila veliko škode in stroškov, ker drugače ne morejo konkurirati z vinskimi fabrikanti in ker se s temi metodami napravi umetno vino, ki naravno prekaša. Tako ponarejeno ali poboljšano vino tudi vinski poznavavec težko spozna. Ker se je avstrijski državni zbor že opetovano pečal in se zopet peča s tem, kako bi se omejilo proizvajanje umetnih vin, je jasno, da je v Avstriji veliko umetnega vina. Zato vino, kupljeno od trgovcev ali celo od gostilničarjev, ni zanesljivo. — Tudi ni še zadosti, da se kupi res naravno vino, treba ga je tudi ohraniti v dobrem stanu. Določba de defectu vini pravi: »Si vinum sit factum penitus acetum vel penitus putridum, vel ei admixtum tantum aquae, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum. Si vinum coepit acescere vel corrupti, vel fuerit aliquantum acre, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.« — Treba je torej paziti na to, da se pri pošiljatvi, v kleti ali v zakristiji vino na katerikoli način ne pokvari. Vino, ki začne cikati (incipit corrupti), naj se več ne rabi za sv. mašo, ker je cikanje znamenje corruptionis.

Kaj naj se torej ukrene, da se izognemo vsaki nevarnosti materiae invalidae?

Tu veljaj pravilo: *Pars tutior sequenda!* Ne zadostuje samo, da se materija zdi naravna, ampak mora tudi v resnici biti. — Še posebej se glede m o k e svetuje, naj če mogoče vsak župnik dá sam v mlin pšenico za moko, iz katere se bodo hostije peklo in naj je ne kupuje pri trgovcih. Po mestih, kjer to težje storijo, naj se zapriseže en zanesljiv trgovec z moko ali pa naj najbližji župnik na deželi mestne fare s pšenično moko zalaga.

G l e d e v i n a se duhovnik najbolj zagotovi, ako si nakupi grozdja in sam vino napravi. Ako to ni mogoče, naj ga kupi pri producentu (ne pri trgov-

cu), ki je zaprisežen, ali pa v samostanu ali društvu, ki samo vino prideluje, ki stoji pod duhovniškim nadzorstvom ter je od škofijstva priporočeno, n. pr. Vipavska vinska zadruga. Taki zapriseženi producenti, samostani in društva naj se naznanijo v »Škofijskem listu«, pri vizitaciji pa naj se tudi glede mašnega vina in glede moke za hostije stavi vprašanje in nanje vestno odgovori.

c) O celibatu.

(Martin Drolc.)

A. Je-li zares protinaraven in nemogoč?

Skupna bojna točka, za katero se borita v bratskem objemu moderni materijalist in moderni reformski katoličan proti katolicizmu je: boj celibatu.

Ta boj je utemeljen iz njihovega stališča.

Materijalistu, ki ljubi lagotnost in se boji žrtev in zato hoče tudi v družbo vpeljati praktični materijalizem, njemu je pač najbolj na potu celibat, ki mu glasno kliče: Materijalizem je laž. Saj ko bi bili dokazi materijalizma resnični, potem bi sploh celibata ne bilo, ker po njegovih načelih je celibat protinaturen in nemogoč.

Biva pa celibat in dokler bode obstal, toliko časa bo že sam njegov obstoj njegova najlepša obramba in najboljši, neovrgljiv dokaz, da so vsi zofizmi materijalizma prazni in ničevi. Zato se ni čuditi, da se vsi teoretični in praktični materijalisti besno zaganjajo ravno v celibat.

Proti celibatu so pa povečini tudi razni nepoklicani reformatorji, ki bijejo ta boj iz same ljubezni do katoliške cerkve in njenega duhovništva v imenu svetosti in idejalizma, češ, z odpravo celibata odpadejo tudi njega prestopki, zabrani se mnogo greha, duhovniku se odvzame težki in nemogoči jarem, cerkev se bode modernizirala. Tudi ti reformatorji imajo prav iz svojega stališča, samo nedosledni so.

Možem, katerih um je prepojen z racionalizmom in srce z ošabnostjo, kateri prav nič ne upoštevajo nadnaravne pomoči milosti božje, ampak zidajo samo na svojo lastno moč, da takim je zares celibat težak, težak jarem in skoraj nemogoč. Toda težak jarem so pa tudi premnoge druge krščanske dolžnosti, težak jarem je tudi zakonski stan vsem tistim, ki se zanašajo na svoje zgolj človeške moči; zakaj pa se oni ne bojujejo tudi proti zakonu, zakaj ravno proti celibatu?

Prelamlja se celibat, prelamljajo se tudi druge zapovedi, prelamlja se tudi zakon, in dosledno če oni v imenu svetosti delujejo na odpravo celibata, delovati morajo tudi za odpravo zakona.

Sodba popolnega kakor tudi več ali manj idejaliziranega materijalizma o celibatu je docela napačna in skrajno škodljiva.

Celibat, ki duhovniku zabranjuje veljavno sklenitev zakona in zahteva popolno zdržnost, je posledica popolnoma prostovoljne obljube, katero stori duhovnik pred svojim posvetiteljem, kateri izrečno zahteva od njega »et castitatem te Deo adiuuvante servari oportebit«. In ta zdržnost duhovnikova od spolnega občevarja pa nikakor ni protinaravna, kakor tudi ni protinaravna zdržnost v samskem življenju pred zakonom ali izven zakona.

Zdržnost ne razdira zakonov moralnega niti fizičnega reda, pa jih tudi ne presega, ampak je z njimi v popolnem soglasju.

1. Človeška pamet, s katero spoznavamo moralne naravne zakone, zahteva čistost telesa. V človeku, ki ni zgolj čutno, ampak tudi umsko bitje, zahteva nravna čast in človekovo dostojanstvo kakor urejena ljubezen do samega sebe, da morajo biti vse čutne strasti in poželjenja podrejena našemu razumu in naši volji. Popolno zdržnost spolnega življenja — kaj pa je družega kakor zmaga duha nad našim mesom in njegovim najmočnejšim čutnim nagonom? In ta zmaga duha naj bi bila protinaturalna?

Duhovnik, ki se zdržuje spolnega občevarja iz ljubezni do samega sebe, da varuje svoje človeško dostojanstvo; iz ljubezni do svojega bližnjega, da bi mu tem lažje pomagal; iz ljubezni do svojega Stvarnika, da bi Njemu popolnoma posvetil vse svoje moči in gotoveje dosegel svoj končni smoter, on naj bije s tem boj proti naturi? To ni protinaturalno, ampak višek popolnosti, do katere se zamore človek povzpeti: zdržnost je najlepša žrtev, katero zamore darovati Bogu in človeštvu.

2. Naturalnost zdržnosti in njeno lepoto potrjuje občna zavest narodov. Kulturni narodi starega veka, Grki in Rimljani so zašli tekom stoletij v najgrši materijalizem, vendar lepoto zdržnega življenja so vedno pripoznavali in osebam, živečim čisto, izročali najčastnejše in najsvetejše službe. Grki sami so čisto in zdržno življenje pred zakonom pogosto ščitili tudi z državnimi zakoni. Zdržnost so zahtevali od svojih višjih duhovnikov. Ali ni to dokaz, da so oni že smatrali zdržno življenje za mogoče in naturalno? Saj drugače bi ga ne bili tirjali in branili. Enako so skazovali tudi Rimljani čistim Vestalkam kraljevske časti in jim zaupali največje misterije svoje religije in s tem pokazali svoje prepričanje, da zdržnost ni proti naturi, da jo ne raz-

dira in ne uničuje, ampak povzdiguje in blaži. Takšna je bila občna zavest dveh najkulturnejših narodov starega veka o zdržnosti.

3. Kaj uči dalje teologija o celibatu in zdržnosti? Ali je res protinaturna?

Stvarnik človeške narave sam je dal tudi deset božjih zapovedi, in med temi sta šesta in deveta o zdržnosti in čistosti. On sam tirja zdržnost od vseh, ki ne žive v zakonu. Izraelcem je ukazal »naj ne bo nečistnice med Izraelovimi hčerami in nečistnika med sinovi Izraela.« (V. Moj. 23, 17.) In krščanstvo samo zahteva zdržnost izven zakona pod izgubo večnega blaženstva, »nikar se ne motite, nečistniki ne bodo posedli božjega kraljestva«. (P. Kor. 6, 9, 10.) Kar pa Bog sam tako strogo zahteva od človeka, v kojega naravo je tudi položil in vpisal naravni zakon, to pač ne more biti protinaturno in nemogoče.

Torej človeška pamet, zgodovina občne zavesti in teologija spričujejo, da zdržnost, s tem pa tudi celibat ni proti zakonom moralnega reda.

Celibat pa tudi ni protinaturnim fizičnim zakonom in zato tudi ni zdravju škodljiv. Merodajna je o tem skušnja onih, ki žive v popolni zdržnosti in pa utemeljena sodba zdravnikov.

1. Skušnja vseh časov in vseh narodov nam kaže nešteto vrsto popolnih celibaterjev, ki so se vkljub popolni zdržnosti telesno kakor duševno posebno razvili in odlikovali po svoji telesni moči, zdravju, trdnosti, po svoji telesni lepoti. Skušnja kaže svetnike, ki so dosegli najvišjo starost in si v starosti ohranili posebno čvrstost in agilnost. Ali bi bilo to mogoče, če je zdržnost zdravju škodljiva?

Statistika pač semintja izkazuje večji odstotek umrljivosti pri samskih, kakor pri zakonskih, a to je popolnoma umljivo. V zakonski stan stopijo večinoma osebe trdnejšega zdravja, katerim so tudi socialne razmere več ali manj ugodne, med samce pa šteje vse druge izven zakona živeče, katerim zabranjujejo zakonsko življenje razne telesne bolezni, napake, pomanjkanje, revščina, in tudi pri teh prav nič ne vpoštevata dejstva, ali res vsi izven zakona tudi zdržno žive. Pri taki statistiki, ki vse ljudi loči samo na dva dela — zakonske in samce, je res rezultat neugoden za samce. Toda večje umrljivosti samcev pa ni kriva zdržnost, ampak drugi vzroki.

2. Kaj pravijo o celibatu zdravniki, ali je res zdravju škodljiv? Prof. dr. Eulenburg, sloveč specialist za živčne bolezni v Berlinu, piše v svoji »Sexualneuropathie«: »Ich bezweifle, dass schon irgend jemand bei sonst vernünftiger Lebensweise durch geschlechtliche Enthaltbarkeit krank gewor-

den ist. Ich halte diese immer wiederkehrende Behauptungen für leere und nichtssagende Redensarten.« Torej po mnenju tega slovečega specialista zdravnika moderna nervoznost ne izvira iz celibata, ker celibat po njegovi sodbi ni zdravju škodljiv.

Prof. dr. Herzen v Lausannu trdi v svojem predavanju »Wissenschaft und Sittlichkeit — Berlin«: »Wenn man behauptet, dass die Gesundheit die Befriedigung des geschlechtlichen Bedürfnisses verlange, ist das falsch. Ich habe nie gehört, dass jemand krank geworden ist, weil er bis zu seiner Verheiratung rein bleibt.« Podobno se izjavlja tudi dr. Gruber, velika liberalna korifeja in zdravnik v Münchenu o celibatu v svoji »Hygienische Ehe«.

3. Da celibat ni zdravju škodljiv, to potrjujejo tudi izjave medicinskih fakultet posameznih vseučilišč.

Društvo za javno nravnost na Norveškem je vprašalo med. fakulteto v Kristijaniji, kaj sodi o zdržnosti, in skupno je odgovoril kolegij: »Dass ein Leben in Reinheit und Sittlichkeit schade, ist nach unserer hiermit einstimmig ausgesprochenen Erfahrung falsch. Wir wissen von keinem Nachteil oder irgendeiner Schwäche, die aus einem vollkommen reinen und sittlichen Leben entstehen könnte.«

Profesorji nemških med. fakultet so pred par leti izjavili v svojem oklicu do visokošolcev med drugim tudi: »Dass nach tausendfältigen Erfahrungen Keuschheit und sexuelle Enthaltbarkeit nicht nur unschädlich, sondern auch vom ärztlichen Standpunkt durchaus empfehlenswert ist.« Torej celibat celo zdravniki priporočajo.

Celibat ni le neškodljiv, nasprotno v fizičnem oziru celo vir moči za telo in za dušo. Moč, katera se izgubi pri spolnem življenju, ta moč pride v korist telesa, živčevju, možganom, mišlicam. Tega so se zavedali že stari rokoborci, atleti, razni tekmeči v bitkah, pri mednarodnih igrah, tekači, razni umetniki, ki so zato iz zgolj zdravstvenih in fizičnih oziriv živeli v zdržnosti. Celibat pa je tudi vir moralne energije.

Kdaj so bili narodi, ki so igrali v svetovni zgodovini velike vloge, kdaj so bili ti najpogumnejši, najvstrajnejši in krepkejši, ali ne tedaj, ko je bila pri njih v časti in veljavi zdržnost? Za razpadom čistosti in zdržnosti je sledil pri vseh narodih tudi razpad fizičnih močij in duševne energije. Jasen dokaz, da zdržnost nikakor ni škodljiva in ne protinaturna.

Celibat pa tudi ni protinaturno v smislu, da popolnoma presega človeške moči. Protestanti sami se večkrat sklicujejo na

katoliški klerus, ko govore in priporočajo zdržnost, in ga navajajo kot dokaz, da je zdržnost mogoča.

Leta 1904. je bil v Cirihi kongres proti trgovini z dekleti, in na tem kongresu je izrekel protestant prof. državnega prava dr. E. C. Hilty besede: »Die Meinung, der Cölibat sei unmöglich, ist zu bekämpfen. Die Unrichtigkeit dieser Auffassung beweist der katholische Clerus, der mit verschwindend kleinen Ausnahmen den Cölibat auch richtig und ernstlich handhabt in doch weder körperlich noch geistig degeneriert.«

Razplodni nagon je v človeku res izmed najsilnejših in najmočnejših nagonov, a ta nagon je mogoče ukrotiti in ga v boju zmagati. Zadovoljenje spolnega nagona nikakor ne spada k nujnim telesnim potrebam, kakor jed in pijača, brez kojih ne moremo živeti. Spolni nagon je pa mogoče popolnoma umetno vzbuditi; med tem ko je nemogoče umetno vzbuditi čuvstvo lakote in žeje, dokaz, da zadovoljenje tega nagona ni toliko telesna potreba, kakor dejanje človeške volje. Na zemlji biva veliko ljudi, ki si ne morejo ustanoviti družinskega življenja, bodisi vsled bolezni, bodisi vsled revščine, in pri teh že moška čast zahteva odpovedati se zakonskemu življenju. In če ti zamorejo zdržno živeti vsled vnanjih razmer, ali ne bode mogel veliko lažje zdržno živeti duhovnik že vsled resnobe svojega stanu in vsled premnogih družih pomočkov, ki so mu na razpolago? Dveh stvari v prvi vrsti potrebuje duhovnik k zdržnemu življenju: lastnega samozatajevanja in milosti božje.

Tam, kjer obstoji celibat samo v fizični zdržnosti brez notranje duhovne čistosti, tam je zares nemogoč in tudi zdravju škodljiv, ker zguba živčne moči in energije pri rednem spolnem občevanju v zakonu je veliko manjša kakor pa pri pogostem intenzivnem duševnem razveseljevanju nad spolnimi občutki. Zato pa mora duhovnik v prvi vrsti skrbeti za notranjo neomadeževanost svoje fantazije in se varovati vseh zunanjih erotičnih vplivov, ki razburjajo ta nagon; paziti na svoja zunanja čutila, varovati se priložnosti, razburljivega berila, alkoholnih pijač itd.

Vendar glavni pomoček ukrotiti ta spolni nagon pa je sodelovanje z milostjo božjo. Celo življenje preživeti res v čisti in popolni zdržnosti je vsled slabosti človeške narave in vsled premnogih razburljivih vplivov zunanjega sveta na ta nagon, samoposebi res skoraj nemogoče, ko bi nas Bog sam ne podpiral s svojo nadnaravno močjo. Dar zdržnosti pride od Boga, a za ta dar pa je treba tudi prositi,

moliti. K tem nas opominja sveto pismo samo. »Ko sem pa zvedel, da ne morem drugače zdržljiv biti, kakor če Bog dá, sem pred Gospoda stopil in Ga prosil.« (Kn. modr. 8, 21.)

Enako je skušal tudi sam na sebi apostelj narodov sv. Pavel. Zdihoval je k Bogu in obupaval sam nad seboj in nad svojo slabostjo in prosil je, da naj mu Bog vzame »stimulum carnis«, dobil pa je v odgovor: »sufficit tibi mea gratia«. Da, milost božja nam je v oporo, da zamoremo ukrotiti ta nagon. Duhovnik, ki zida na božjo pomoč, kateri vestno rabi nadnaravne pomočke, sv. zakramente, molitev, ta zamore trajno in popolno živeti zdržno. Brez sodelovanja milosti božje in brez lastnega samozatajevanja so pa resnične besede Martina Luthra, ki je trdil, če se kdo zaobljubi čisto živeti, je to isto, kakor če se zaobljubi, da bode po zraku letal kakor ptič; oboje je brez čudeža nemogoče.

Tudi tridentinski cerkveni zbor govori o celibatu, in tudi ta je potrdil, da je duhovniku s pomočjo milosti božje mogoče zdržno živeti, ko pravi: »Bog ne odreče daru čistosti tistemu, ki ga prav prosil in ne pusti, da bi bili izkušani čez svoje moči.«

B. Zakaj je celibat duhovniku potreben?

Katoliški duhovnik je gotovo sam v prvi vrsti poklican na sebi udejestvovati ideale krščanstva in te ideale širiti tudi med vernike z besedo in z zgledom. Ideal pa, ki se najbolj strinja z duhovniškim stanom, ki mora biti vsem drugim v zgled teženja po popolnosti, je pa ravno celibat. Zato pa je celibat, ki je v tako ozki zvezi z duhovniškim stanom, take rekoč sam po sebi v zniknilizduha krščanstva brez posebnih vnanjih zapovedi in naredeb. V sv. pismu nove zaveze zanj ni nobenih naravnostnih, niti Gospodovih, niti apostolskih določil; ni jih, ker taka določila niso bila potrebna. Celibat je bil že v prvih stoletjih krščanstva srčna potreba duhovnikova, ki ob času žive verske gorečnosti ni potrebovala posebnih cerkvenih zapovedi. Zato pa že koncil Nicejski (325. l.) imenuje celibat naravnost »staro navado«, in koncil v Kartagi (350 l.) trdi glede celibata, »ut quod apostoli docuerunt et ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus«. Cerkvene naredbe o celibatu datirajo šele iz časa razpada verske gorečnosti.

Celibat je duhovniku potreben, to zahteva svetost njegovega stanu. Gospod sam je bil poseben ljubitelj čistosti; s svojimi nauki in s svojim zgledom je vzbudil skoraj popolnoma zamoreno zavest o čistosti, njeni lepoti in vrednosti.

V svojo službo je poklical apostole, a ti so bili, kakor trdi sv. Hieronim »apostoli vel virgines vel post nuptias continentes«, bili so celibaterji. In ko jim je Gospod govoril, »kdor radi Njega zapusti stariše, hišo, ženo, otroke — centuplum accipiet« (Mat. 19, 99) in apostoli so mu na to zaklicali: »Domine nos omnia reliquimus« (Mat. 19, 27). Ali ne sledi iz tega, da so apostoli zdržno živeli?

Duhovnik, ki vstopi v službo Gospodovo, ali mu ne veleva že ljubezen do svojega Vzornika, da se trudi za to, kar je On tolikokrat priporočal in nad vse ljubil? Ali ne velja tudi njemu besede: »Simon, diliges me plus his?«

Duhovnikovo delo je Boga častiti z molitvijo in z daritvijo.

Molitev pa zahteva duha, ki je kolikor mogoče prost zemeljskih skrbi in zemeljskih vezi. Saj pravi apostol Pavel: (I. Cor. 7, 5) »živite zdržno, da boste mogli moliti!« Zdržnost torej podpira našo molitev.

Duhovnikovo delo je darovati najčistejšo daritev. Že poganski narodi so pogosto zahtevali od duhovnikov, ki so opravljali daritve, zdržnost ob tem času. Katoliški duhovnik daruje vsak dan in daruje najčistejšo daritev, ali se ne spodobi za opravljanje take daritve duhovništvo, živeče v popolni zdržnosti, ki je čistih rok in čistega srca?

Celibat je potreben radi službe duhovnikove.

Duhovnik mora ljudem oznanjati vso resnico, katero je Kristus učil, pa tudi resnico o kršč. popolnosti in resnico tudi z zgledom kazati. Duhovnik, ki bi sam ne živel zdržno, kako naj on drugim čistost priporoča kot višek popolnosti? »Vox verbi sonat, vox exempli tonat«, pravi sv. Bernard. Ljudstvo mora na duhovniku videti, da je mogoče zdržno živeti, in s tem raste in se dviga nravna moč in energija ljudstva.

Zato je celibat duhovnikov velikega socialnega pomena za vse tiste, kateri si sami ne morejo ustanoviti družinskega življenja in so vsled vnanjih razmer prisiljeni samsko zdržno živeti. Z odpravo celibata duhovnikov bi padel tudi pomen in moč celibata lajikov.

Celibat je duhovniku potreben. Duhovnik s svojim zatajevanjem, s popolno zdržnostjo nekako zadostuje božji pravici za to, kar toliko kristjanov pozablja, za grehe nasladnosti. Zato je celibat sam po sebi že nekaj zadostujočega, pravega za človeštvo.

Celibat omogoči duhovniku, da vse svoje moči posveti božji službi. V zakonu je ljubezen razdeljena, zato se zakonski človek ne more posvetiti samo

službi božji in blagru svojega bližnjega, kakor pravi sv. pismo, »kdor nima žene, skrbi za to, kar je Gospodovega, kako bi Bogu dopadel . . . oženjen pa je razdeljen.« (I. Kor. 7, 33.)

Meso in kri vlečeta človeka k bitjem, katerim je on dal življenje, za nje mora delati, za nje skrbeti. Kako težke so očetovske skrbi in skrb za ženo. Koliko dela, koliko truda in koliko moči mu vse to vzame. Duhovnik, živeč v zdržnosti pa je prost teh mesenih in krvnih vezi, pa je prost tudi očetovskih skrbi. Zato pa tudi lažje vse svoje delo in moči posveti izključno Bogu v službo. Njegova ljubezen ni razdeljena.

Tak duhovnik se veliko lažje žrtvuje tudi svojemu poklicu, ko od njega zahteva žrtev. Duhovniku je treba iti h kužnim bolnikom, treba iti na bojišče delit zakramente za umirajoče; treba iti tudi na misijonsko delovanje. Celibat je njemu vir nevstrašene požrtvovalnosti.

Duhovnik celibater veliko svojega časa in svojih moči posveti blagru svojega bližnjega. Ni je skoraj karitativne, niti kulturne in gospodarske organizacije, pri kateri ne bi tudi duhovnik sodeloval. Ljudstvu žrtvuje svoje telesne moči, žrtvuje svoje premoženje. Nešteti so zavodi in ustanove, katere je ustvarila samo duhovniška požrtvovalnost; in vsi ti dobrodelni zavodi in ustanove imajo zahvaliti svoj obstanek v prvi vrsti samo celibatu duhovnikov.

Duhovniku je celibat potreben, da tem lažje brani pravice cerkve. Cerkev je morala prestati nešteto raznih kulturnih bojov, v katerih so bile v nevarnosti njene pravice. V teh bojih so bili duhovniki nevpogljivi in nevstrašeni zagovorniki in branitelji cerkvenih pravic. Seveda so bili to v prvi vrsti duhovniki, živeči v celibatu; med tem, ko so se uklonili vnanji sili duhovniki živeči v zakonu z ozirom na svojo službo, z ozirom na svojo družino, ženo in deco.

Da celibat končno ugodno vpliva na kulturno stanje duhovščine same kot take, dokazuje dejstvo, da je oženjeni klerus splošno na nižji stopinji osebne izobrazbe, kakor pa samski.

Cerkev sama je vedno pripisovala celibatu veliko vrednost, zato ga je neprestano priporočala, branila in od svojih služabnikov tirjala. Celibat ni nasilna naredba cerkve, ampak sloni na popolnoma prostovoljni obljubi posameznikov; sloni na osebni svobodi.

Zato pa ima cerkev, kakor tudi vsak posamezni duhovnik pravico klicati in zahtevati od vseh sovržnikov celibata: celibat duhovnika v imenu svobode, če ga ne spoštujete, vsaj pustite ga v miru!

d) **Casus.**

In pago quodam fulminis ictu omnia aedificia flammis absumpta sunt, sola domus Marci seorsum sita incolumis servata est. Omnes possessores isti, cum aedificia sua assecurata haberent, brevi post incendium nova pulchriora prioribus construxerunt; quod Marcus noster, cuius domus pervetusta erat, aegre ferebat, ita ut in corde suo desideraret sortem similem. Processit ipsi res ex voto. Iniuria peregrini hospitis excepti domus Marci conflagravit.

Ex pecunia ab assecuratoribus accepta novam aedificavit domum superbe quidem sed non absque scrupulis conscientiae, cum incendium istud probabiliter potuisset extinguere, si omnem diligentiam adhibuisset, sicuti vi contractus assecurationis obligatus erat.

- Quaeritur: 1. Quanam sunt peccata interna?
 2. Quomodo peccavit Marcus »aegre ferendo« fortunam proximi sui, et »desiderando« sortem similem?
 3. Potuitne Marcus tuta conscientia pecuniam ab assecuratoribus acceptam retinere?

Quaeritur: 1. Quanam sunt peccata interna?
 — Resp. Peccata interna ea sunt, quae solum internis potentiis animae perficiuntur, id est mente et voluntate. Omnia ista peccata in tres classes dividuntur: 1. gaudium malum, 2. delectatio morosa, 3. desiderium malum. — Gaudium malum et delectatio morosa specie (theologica) non differunt, bene vero notanda est talis differentia inter delectationem (gaudium) et desiderium malum; quemadmodum etiam catechismus postulat distinctam confessionem cogitationum et desideriorum malorum. — Vulgo haec peccata interna omnia »cogitationes malae« nominantur.

1. Gaudium malum est deliberata complacentia in re mala sive a se sive ab aliis peracta, id est de re mala praeterita. Ad tale gaudium pertinet etiam iactantia de peccato commisso. — Gaudium malum est peccatum ejusdem gravitatis et speciei ac opus ipsum, ad quod refertur, hinc poenitens in confessione explicare debet non solum objectum malum gaudii sed etiam circumstantias speciem mutantem si cognitae fuerint. — Gaudere non de opere malo sed de modo non malo, quo opus factum est, non est peccatum. — Licet etiam gaudere de bono effectu operis mali; periculosa tamen saepe sunt hujusmodi gaudia, cum facile possit extendi gaudium ab effectu ad causam malam. — (Cfr. Noldin, p. 346, sq., Müller, § 129.)

2. Delectatio morosa est libera complacentia in re mala per cogitationem vel imaginationem exhibita ut praesente sine desiderio illam faciendi. — Distinguenda est delectatio de re mala cogitata, quae semper mala est, a delectatione de cognitione rei malae, quae ex se non est mala. — Morosa dicitur delectatio non a duratione complacentiae, sed ab eo, quia voluntas non resistit post advertentiam malitiae. Delectatio morosa de re mala est peccatum ejusdem gravitatis et speciei ac res ipsa mala per imaginationem repraesentata et cogitata. — Delectatio morosa continet etiam malitiam ex circumstantiis malis rei cogitatae, si circa ipsas malas circumstantias delectatio versetur. (Cfr. Noldin, p. 348, sq., Müller, l. c.)

3. Desiderium malum est actus voluntatis, quo homo deliberate rem malam perficere intendit. Distinguimus desiderium efficax et inefficax. — Desiderium malum est peccatum ejusdem gravitatis et speciei, quam habet objectum, in quod tendit. — Desiderium (inefficax) conditionatum non est peccatum, si conditio apposita (si liceret) aufert malitiam ex actu. Haec conditio non aufert malitiam ex objectis intrinsece malis, quae nullam conditionem admittunt; neque tunc aufert conditio malitiam, si non refertur ad malitiam objecti, sed ad aliam circumstantiam agentis. (Cfr. Noldin, p. 344, sq., Müller, § 129. B.)

Quaeritur. 2. Quomodo peccavit Marcus »aegre ferendo« fortunam proximi sui, et »desiderando« sortem similem? — Resp. Marcus aegre ferendo fortunam proximi sui videtur peccare invidia; nam invidia est tristitia (aegre ferre) de bono proximi, quatenus hoc bonum minuit propriam invidi excellentiam. Invidus simul desiderat, ut proximus hoc bono privetur. Si Marcus aegre ferendo fortunam proximi tale desiderium habuerit, certe peccavit interno peccato invidiae; sed in nostro casu hoc non dicitur, et temere suspicari Marcum non licet. Quapropter haec tristitia Marci non est invidia sed potius aemulatio nominanda, quae quidem desiderat sibi bona talia quae proximus habet, ejus damna vero non vult. Aemulatio in bonis spiritualibus est laudabilis, in bonis profanis tum solum, si est rationabilis.

Marcus »desiderando sortem similem« aemulationem suam ostendit, quod ex supra dictis patet. Si hanc Marci aemulationem rationabilem esse ponimus, non videtur esse mala. Nihilominus res ista suam habet difficultatem. Marcus enim ad istam desideratam fortunam pervenire non potest alia via, quam per »incendium«; et incendium est res mala; sed non sunt facienda (desideranda) mala, ut eveni-

ant bona; ergo Marci desiderium videtur in se habere aliquid mali. Hanc difficultatem ita solvimus. Incendium materialiter consideratum est res mala, id est damnum, sed formale peccatum constituit solummodo incendium culpabiliter causatum. Marcus ergo desiderando »sortem similem« potest excludere omne incendium culpabiliter causandum, et unice »similem« id est: casum incendii inculpabilis desiderare, quod non est peccatum, nam refertur ad desiderium inefficax conditionatum, quod in casu revera malitiam ex objecto (incendium) auferre potest.

Quaeritur: 3. Potuitne Marcus tuta conscientia pecuniam ab assecuratoribus acceptam retinere? — Resp. Marci jus percipiendi pecuniam ab assecuratoribus in casu incendii derivatur ex contractu assecurationis. Si Marcus omnibus essentialibus conditionibus contractus satisfecit, habet jus strictum percipiendi et retinendi pecuniam. Casus noster supponit, quod Marcus satisfecerit in omnibus, praeter istam, ubi obligatus erat incendium fors exortum pro viribus reprimere. Necessarium ergo est, inquirere, num forte Marcus propter defectum istum jus suum pecuniam retinendi amiserit.

Ante omnia haec notanda sunt. Vera et principalis causa damni est iste »peregrinus«, cuius injuria incendium causavit; qui ergo primo loco obligatur Marco totum damnum reparare. Si vero Marcus ab assecuratoribus pecuniam jam accepit, »peregrinus« hos assecutores indemnes facere debet, eandem summam pecuniae ipsis restituendo. Quod si »peregrinus« damnum non reparaverit nec Marco (directe), nec assecuratoribus (indirecte), tunc relate ad Marcum obligatio reparandi damnum transit ad assecutores ex contractu assecurationis, relate ad assecutores vero ad Marcum, qui conditionem contractus non observavit, nempe pro viribus incendium exortum reprimendo. Hac re factus est Marcus socius »peregrini« in damnificatione injusta cooperando ad damnum istud tamquam causa negativa (— non obstans). — Causae negativae obligantur ad restitutionem pro damno culpabiliter illato, si hoc damnum impedire ex justitia debent, et si haec

actio (impedire damnum) non est conjuncta cum gravi eorum incommodo. Marcus noster obligatus est vi contractus cum assecuratoribus initi, ergo ex justitia, impedire incendium pro viribus; utrum autem haec opera extinguendi incendii conjuncta fuerit pro eo cum gravi incommodo nec ne, ex narrato casu non liquet. Probabile tamen est, quod Marcus multas res non assecuratas domi habuerit, quas ante omnia eripere ex incendio festinavit. — Objicere quis posset, quod Marcus extinguendo incendium etiam res suas incolumes servare potuisset, ergo a culpa liber declarari nequit et consequenter nec a restitutione. — Respondemus distinguendo. Quando Marcus ignem conspexit, vel certam spem habuit reprimendi incendium, vel talem certitudinem non habuit. Si primum, Marcus utique peccavit, ignem non reprimendo, dum modo advertentiam plenam habuerit et nulla alia gravi difficultate impeditus fuerit, et consequenter pecuniam restituere debet; si vero secundum, quod videtur esse verum, cum Marcus dicatur solummodo »probabiliter potuisse« extinguere incendium, non peccavit; nam periculum probabile imminere rebus suis, quod certe magnum constituit incommodum, et cum tanto incommodo suo alienum damnum impedire Marcus non obligatur. — In foro externo Marcus rem ita facile non defenderet, cum iudex ordinariae sententiam suam verbis contractus conformare soleat, quae vero saepe nimis dura postulant et plerumque ab assecuratis ignorantur. — Imo si Marcus culpabiliter omisisset omnem operam extinguendi ignem in casu nostro non posset in conscientia obligari ad restitutionem pecuniae; nam Marcus solummodo »probabiliter« potuit incendium reprimere, quapropter solummodo probabiliter causa damni dici potest; si vero dubia est damnificatio, dubia fit etiam obligatio restituendi, ergo Marcus pecuniam ab assecuratoribus acceptam tuta conscientia retinere potest. Si Marcus in foro externo a iudice condemnatus fuerit in restitutionem pecuniae, debet restituere, sed pecuniam a »peregrino« qui principalis causa damni est repetere.

